

የተነሣ ፊቷም ዓይኖቿም በንዴት ቀልተዋል። ስትናደድ ለአደን የተዘጋጀች እንበሳ ትመስላለች። የንዴት ድምፅ አታሰማም፤ ገጽታዋ ግን ይናገራል።

“የት ሄዳችሁ ነው ለሁለት ቀን የቆያችሁትን?” ብላ ጠየቀችች።

“የሕዝብ ጉዳይ እንደናይ በአመራሩ ተልከን ነበር ምነው?” አልኳት ቁጣዋ አስደንግጦች።

“በዙዎቻችን ደንግጠናል! ወያኔዎች ሮምሆን ፈልገው ቸግር ፈጥረውበት ወይም የታፈናችሁ መስሎን ነበር። እንዳንዶች ደግሞ ጠፍተው ነው እያሉ ሲነጋገሩ ነበር” አለች። ከጥቂት ዝምታ በኋላ ደግሞ “ሰማ - አማኑኤል!” አለችና ድምጿን ዝቅ አደርጋ “እኔ እኮ እንዳንድ ጊዜ እርስ በእርሳችሁ በትግርኛ ስታውሩ እሰማችኋለሁ! የሆነ ውሳኔ ስትወስን ግን አደራ! እኔን ሳታማክር እንዳትወስን!” አለችች።

ቁጣዋና ንዴቷ ረበሸች። ነገሯን ሁሉ ከሐሳቤ ሳላወጣው ዋልኩና አመሸሁም። “ምን ሰምታ ይሆን? ወይስ የካዳሁ መስሏት ደንግጣ ነው?” እያልኩ አባባሏን ደጋግሜ አብሰለሰልኩት። “እኔን ሳታማክር እንዳትወስን ያለችው ነገር በነቃሁ ቁጥር ሲያንቃጭልብኝ ነበር ሌሊቱን ያነጋሁት። በሚቀጥለው ቀን አግኝቻት እስከጠይቃትም በጣም ጉጉት ያዘኝ።

ፍቅርና ትግል የተዋሐዱ ለት

ተመራው ብስለት ነው፤ መራው የዋህነት።

(ነቢይ መኮንን ለ60ዎቹ)

የኅዳር ወር አልቆ ታህሣሥ እንደገባ በብዙትና በእንትጮ መካከል በሚገኘው በሰሮ ገጠር አካባቢ አደረግንና የመረብ ወንዝን ተፋሰስ ተከትለን አዕስአ ወደተባለው የአድዋ አውራጃ ክፍል ሄድን። ወደዚያ ወረዳ ስንሄድ የመጀመሪያ ጊዜያችን ነበር። አዕስአን በሰሜን በኩል የሚያዋስነው የመረብ ወንዝ ነው፤ መረብን ተሻግሮ ሰራዩ የሚባለው የኤርትራ አውራጃ አለ። ኤርትራ ለመግባት መረብ አፋፍ ላይ በሚገኘው የራማ ከተማ በኩል ቅርብ ነው። ራማ ነጻ የወጣ ከተማ ነው። ኃይል አምስት መቶም ራማ ከተማ አጠገብ ደርሳ በአረፋይነ የሚመሩ የተወሰኑ አባላት ቀድመው እንዲገቡ ተልከዋል። አረፋይነ የአነድላይ ጋንታ አባልና የኃይሏ የፓርቲ ኮሚቴ ንቁና ጥንቁቅ አባል ነው።

ጊዜው ደርግ ነበልባል የተባለውን ጦር እቋቁሞ በራማ በኩል መረብን እያሻገረ ወደ ኤርትራ ለማዝመት የተነሳበት ወቅት ነው። በአንጻሩ ደግሞ የጦሩ አባላት መሹላከያ ባገኙ ቁጥር ደጠፉ ነበር። ከጦሩ ጠፍተው ለኤርትራ ተቃዋሚ ኃይል ሠራዊት እጃቸውን ሰጥተው ከገቡ በኋላ ደግሞ በጥያቄያቸው መሠረት ከኢሕአሠ ጋር ለመቀላቀል ወደ ኃይል አምስት መቶ የመጡ ሁለት ወታደሮች ነበሩ። ለወታደራዊ ሥልጠና ወደ አሲምባ እስከሚሄዱ ድረስ ከጋንታ አምስት መቶ ሦስት ማለትም በቴዎድሮስ ባሪያው ከሚመራው ድላይም ከነበረችበት ጋንታ ጋር እንደማንኛውም የሠራዊቱ አባል እየተንቀሳቀሱ እንዲቆዩ ተደርገዋል።

ኃይሏም ከራማ ተመልሳ ወደ ደቡብ በመንቀሳቀስ በፈረስ ማይ በኩል ተጉዛ ወደ ምዕራብ በመዞር አድዋ ከተማ አጠገብ በስተምሥራቅ በኩል አባ ገሪማ ወረዳ ውስጥ ከሚገኝ ገዲባ የሚባል መንደር ገባን። እኛ እዚህ መንደርም ስንመጣ የመጀመሪያ ጊዜያችን ቢሆንም በድብቅ የሚሠሩና ሕዝቡን የሚያደራጁ ካድሬዎቻችን ይንቀሳቀሱበት ነበር። ገበሬ መስለው የሚሠሩ ሴት ካድሬዎች ጭምር አግኝተናል።

ከመንደሩ ፊት ለፊት አድዋ ውስጥ የሚገኘው እምባ ስሎዳ የተባለው ትልቁ ተራራ ይታያል። መንደሯ ለአድዋ ከተማ ቅርብ ስለሆነች ከአድዋ ከተማ የሚመጡ ዘማች ተማሪዎችን ለመገናኘት የወያኔም የእኛም አባላት ወደዚያ ቦታ ይመላለሳሉ። በመሆኑም የሕዝቡ የፖለቲካ ንቃት ያደገበት አካባቢ ነው።

አንድ ቀን በጋራዎች መካከል በሚገኘውና ገደባ በሚባለው መንደር ወርደን ዐረፍን። ከጋንታ አምስት መቶ ሦስት ወደ ኃይል አመራሮች አንድ መልእክተኛ ተልኮ መጣ። መልእክቱም “ከኤርትራ መጥተው ተቀላቅለው የነበሩት ሁለት የነበልባል ጦር አባላት በሌሊት ጠፍተው ወዴት አቅጣጫ እንደሄዱ አልታወቀም” የሚል ነበር።

መልእክቱ እንደደረሰ የኃይሏ ወታደራዊ መሪና የፖለቲካ ሐላፊ የአቢሊዮና ሰለሞን ተረብሸው ይነጋገራሉ። መንገዱ ለአድዋ ከተማ ምን ያህል ቅርብ እንደሆነ ለመገመት እንደሚሞክሩ ገብተዋል። የእኔ ጋንታ የነበረችበት ቦታ ከአድዋ በስተጀርባ ካሉ ተራራዎች ማዶ ትታያለች። ከተራራዎቹ እኛ ወደነበርንበት ቦታ ያለውን መንገድ ለመቆጣጠር አንድ ዋርድያ ራቅ አድርገን አቁመናል። እኔ የቀኑ ዋርድያ ሐላፊ ስለነበርኩ ከዋርድያው በስተጀርባ የሚገኝ ገደል አፋፍ ላይ ቁጭ እንዳልኩ ነበር የአቢሊዮና ሰለሞን የመጡት።

እነርሱ በመነጋገር ላይ አንዳሉ ድላይ እየተቻኩለች ወደ እነሱ መጣችና ስለጠፉት ወታደሮች መነጋገር ጀመረች። እኔ አፋፉ ላይ እንደተቀመጥኩ ነው።

የጠፉት ከነድላይ ጋንታ ስለነበረ እነርሱም ስለአጠፋፋቸው የተለያዩ ጥያቄዎችን መጠየቅ ጀመሩ። ትንሽ ከተነጋገሩ በኋላ ድላይ አንድ ሐሳብ ስታቀርብላቸው ይሰማኛል። “ትናንትና የዋልንበት ሰፈር አንድ ቤት ገብተው ሰዎችን ያነጋግሩ ነበር። እዛ ሰፈር ሊኖሩ ይችላሉ የሚል ጥርጣሬ አለኝ፤ ከሰዎቹ ጋር ምን እንደተባባሉ አላውቅም። አማኑኤልን መድቡልኝና ከሰዎቹ ምን እንደተነጋገሩ ጠይቀን አካባቢውንም ፈትሽን ብንመጣ ጥሩ ነው” አለቻቸው።

የአቢሊዮና ሰለሞንም በሐሳቧ ተስማምተው “ጥሩ ሐሳብ ነው፤ እንዲያውም አማኑኤል አብሮሽ ከሄደ ሌላ ተጨማሪ ሰውም አያስፈልገሽም። አሁኑኑ ፈጥናችሁ ተነሡ አሉ። ከዚያም ከድላይ ጋር እንድሄድ ነገሩኝና፤ ኃይሏ የምታድርበትን ቦታና የሌሊት የምስጢር ቃል አሳውቁን። የአቢሊዮ እኔንም ጨምሮ የሚወደውን ሰው በሚጠራበት በተለመደው አነጋገር “ወዲ ሐፍተይ” አለኝና “አይዞህ ጠንቀቅ በል፤ በተቻለ መጠን” የወያኔ ካድሬዎች ዘማች ተማሪዎችን እያነጋገሩ ስለሆነ፤ እነሱን ሳትጠጉ ድላይ የምታሳይህ ቦታዎችን ፈትሽታሁና፤ ያገኛችሁትን መረጃ ይዛችሁ ቶሎ ተመለሱ” በማለት ትእዛዝ ሰጠኝ።

ለጥቂት ቀናት እኔና ድላይ እንደልብ የምናወራበት ዕድል አልነበረንም። ብንገናኝም ከሰላምታ አልፈን የግል ሐሳባችንን ለመጫወት ዕድሉንም ጊዜውንም አላገኘንም። ከዳሞ ከሮምሆና ከአስፋ ጋር ሁለት ቀን አድረን የመጣን ጊዜ፤ እየሮጠች መጥታ በንዴትና በድንጋጤ ስለተናገረችኝ ሆዴን እየበላኝ ቆይቻለሁ። ለመጠየቅም አንድ አጋጣሚ እየጠበቅሁ ነበር። አሁን በዚህ አጋጣሚ ለመጠየቅና የፈለግኩትን ምስጢር ለማውራት ጥሩ ዕድል በማግኘታችን ደስ አለኝ። ወደታዘዝነበት ቦታ ለመሄድ መንገድ ስንጀምርና ገደሉን ስንወርድ በሁለታችንም ገጽታ ላይ ደስታ አረብበብት ነበር።

ሁለታችንም የለበስነው የሠራዊቱን የደንብ ልብስ ነበር። የደንብ ልብሱ ቀለም ሰማያዊ ሲሆን ከታች የለበስነው ቁምጣ ሆኖ ትንሽ አደፍ ስላለ ወደ አፈርማ መልክ ያደላል። የሁለታችንም ጸጉር ጎሬሬ ነው። ሁለታችንም ከላሽን ይዘናል።

እንዲሁም የሰውነታችን ቅርጽ ስለሚመሳሰል ፊትና ሳላ ሆነን ስንሄድ ምን እንደምንመስል አሰብኩ። የምንፈልገውን ቦታ የምታውቀው አርሷ ስለነበረች ጠመንጃዋን በቀኝ ትከሻዋ አንግታ የግራ እጇን እያወዛወዘች ከፊት ከፊት ትሄዳለች፤ እኔ ጠመንጃዬን በግራ በኩል አንግቼ የቀኝ እጇን እያወዛወዝኩ ከኋላዋ እከተላለሁ።

ከተነሣንበት የገደሉ አፋፍ ጀምሮ ብዙ እስከምንሄድ ድረስ ሰው የሚሄድበትን የእግር መንገድ አቅጣጫ አልተከተልንም። ያን መንገድ የመረጥንበት ምክንያት ምናልባትም ብቻችንን ለመሆን ከነበረን ትልቅ ጉጉት የመጣ ይሆናል የሚል ግምት አድርብኛል። ገደሉን እየዘለልንና ጥሻውን እየጣሰን ብዙ ከሄድን በኋላ ነበር የእግረኛ ዱካ ምልክት ያለውን መስመር መያዝ የጀመርነው።

ከዓመታት በኋላ የዚያን ቀን አካሄዳችንን፤ የፍቅርና የኩራት እንዲሁም በራስ የመተማመን መንፈሳችንን ሳስበው “ዘ ላየን ኪንግ” ከተሰኘው ዝጅቸው የካርቱን ፊልም ላይ ካለ አንድ ትእይንት ጋር አመሳሰቁ አሰብኩት። የግዛቱ የዱር እንስሳት ንጉስ ሙፋሳ ይባላል። የሙፋሳ ልጅ ደግሞ ሲምባ አለ። ሲምባ የንጉሥ ልጅ ስለሆነና እንደአባቱ ታላቅ የመሆን ፍላጎት ስላደረበት ያን በተግባር የሚመለከትበትን ኢጋጣሚ ይፈልግ ነበር። “እራሴን ችቦ ለማደግም ሆነ ለመንቀሳቀስ አችላለሁ” ብሎ ከዳደኛው ናላ ከምትባል እንስት አንበሳ ጋር ተያይዘው ይወጣሉ። ሁለቱም ፍቅር ኩራትና በራስ መተማመን አድርባቸው በደስታ እየፈነደቁ ጫካውን አቋርጠው ሲጓዙ ከነበራቸው ስሜት ጋር የሚመሳሰል ስሜት ነበር በእኔና ድላይም ላይ የነበረው።

ሲምባና ናላ እየፈነጠዙ በጫካው ውስጥ እንደሚበርቁት፤ እኔና ድላይም ገደሉን እየዘለልን ጥሻውን እየጣሰን እየተያየንና በቅልጥፍና እየተራመድን የግል ነጻነታችንን በማግኘታችን እየበረቅን፤ በየገግግራችን መሐል እየተሳሳቅን

እየተፍለቀለቅን ነበር የምንጓዘው። የፍቅርና የጓድ እንዲሁም የጓደኝነታችንን ልዩ ጥማት ለመወጣት ያስቻለንንዕድል በስሜት እንጂ በቃላት ለመግለጽ እንደማይቻል በደመነፍስ ታውቆን እየፈነጥዝን ወደፊት ገሰገስን።

ከተነሣንበት ቦታ ወደ ደቡብ አቅጣጫ ተጉዘን ማይ ምሻም የሚባል ተራራ አጠገብ ደረስን። እዚያ ቦታ ቀደም ሲልም መጥተንበታል፤ አንድ የፕሮቴስታንት ክርስቲያን ሚሽን ያቋቋመውና የሚያስተዳድረው መለስተኛ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት አለ። ከተራራው ስር ደግሞ ወደ አዳጋ አርቢ ከተማ አቅጣጫ የሚያመለከት ቅስት አለ።

አካባቢው ወልቃይት ውስጥ የተሠዋው ፋኑስ የሚባል ጓድ የትውልድ ሀገር ነው። ፋኑስ ወልቃይት ውስጥ ከኪዳኔ ኪሮስ ጋር ለሠራዊቱ ተልእኮ እየተንቀሳቀሱ አያሉ አንድ መንገድ ከሚመራቸው ገበሬ ጋር ሆነው ሊታጠቡ ወደ ወንዝ እንደወረዱ ጠመንጃቸውን ለመውሰድ በፈለገው በመንገድ መሪው ገበሬ የተገደለ ጓድ ነበር። ፋኑስ፤ ወልቃይት አካባቢ በመረጃ ከፍል ሥራ ብዙ ውጤት ያሰገኘ ጠንካራ ጓድ ነበር። እናም በትውልድ ቦታው ውስጥ ስናልፍ ፋኑስን እስታወስኩት።

ቁልቁለቱን ወርደን እንደጨረስን የማይ ምሻምን ተራራ ከመውጣታችን በፊት ውኃ መጠጣት ነበረብን። ከእገኘናቸው ጥቂት ቤቶች ውስጥ ወደ አንደኛው ጎራ አልን። ቤት ውስጥ ሦስት ሴቶች ነበሩ፤ ውኃ ሰጥተውን ከጠጣን በኋላ “የደከማችሁ ትመስላላችሁ ትንሽ ዐረፍ በሉና ትሄዳላችሁ” አሉን። እኔ በሩ አጠገብ ድላይ ደግሞ በስተቀኝ በኩል ተቀመጠች። ሴቶቹ ለእኛ ወጥ ለመሥራት ማድቤት ውስጥ ገብተው መንገዳገድ ሲጀምሩ ይታዩናል።

‘ትንሽ ለማረፍ ፈልገን ነው እንጂ አንቸኩላለን’ አልኳቸው ድምጹን ከፍ አድርጌ።

“እኔ ግዴለም ትደርሳላችሁ፤ ሽሮ ነው የምናፈላላችሁ፤ ጊዜ እይወስድም” አለች እሳት በማቀጣጠል ላይ ያለችው ሴት።

ዘና ብለን ተቀመጥን፤ የተጠጋጋነው ትከሻ ለትከሻ ብቻ ሳይሆን ጎኖቻችንም ተጣብቀው ነበር። በድንገት ሦስት ጥይት ተከታትሎ ተተኮሰ። እኔ ዘልዬ ወደ ውጪ ወጣሁና ከላሽኔን አቀባብዬ ፊት ለፊት ወደነበረው የፈራረሰ ቤት ጀርባ ሄጄ ከለላ ያዝኩ። ድላይም መሣሪያዋን አቀባብላ ተከትላኝ መጥታ ጎን ለጎን ሆነን ግራ ቀኝ ተመለከትን፤ ምንም ነገር አልነበረም። ድላይን ባለችበት እንድትቆይ አድርጌ ወጣሁና ቤቴን በጥንቃቄ እየዘርኩ ሌላ ታጣቂ ካለ ለማየት ወይም ደግሞ ተኩሱ ከየት አቅጣጫ እንደመጣ ለማግራት ሞከርኩ። ነገር ግን ምንም ፍንጭ አጥቼ ግራ ገብቶኝ ቆምኩ።

ግራ መጋባቴን ካየት እቤት ውስጥ ካሉት ሴቶች እንደኛዋ ወጣችና 'ተኩሱ እኮ ከእናንተ ነው የወጣው። ከእናንተ ብረት እኮ ነው የተተኮሰው' አለችኝ።

'እንዴ! ምን ማለትሽ ነው?' ብዬ አሁንም ግራ ገብቶኝ ጠየቅኳት።

'ማለቴ፤ ተኩሱ ከውጪ ሳይሆን ከቤት ነው የተሰማው፤ ከሁለት በአንዳችሁ ብረት ነው የተተኮሰው እንጂ ከውጪ የመጣ አይደለም' አለች ሴትየዋ በእርግጠኝነት።

ደነገጥኩ። ለማረጋገጥ ወደቤት ገባሁና ወደተቀመጥንበት ቦታ ስመለከት ሶስት ቀልህዎች መሬት ላይ ወድቀው አገኘሁ። አሁን ከድላይ ከላሽ የወጣ ተኩሰ እንደሆነ አወቅኩና ወጥቼ ወደ ድላይ ሄጄ 'ድላይ ነይ እስቲ! መሣሪያሽን እንዴ ሰጪኝ?' አልኩና መሣሪያዋን ተቀበልኳት። ሳየው መጠበቂያው ከፍት ነው። ወደ አፍንጫዬ አስጠግቼ ሳሸተው፤ ባሩድ ባሩድ ይሸታል። የበለጠ ደነገጥኩ። 'ምነው ድላይ?! እንዴት ሊባርቅብሽ ቻለ? ተጠጋግተን እንደተቀመጥነው ቢሆን እኮ ጥይቶቹ ወደ አንቺን ወደ እኔን ሊመቱ ይችሉ ነበር?' ብዬ የወደቁትን ቀለሀዎች ሳሳያት በድንጋጤ ራሷን ያዘች። ሁለት ልጆች ተኩሱን ሰምተው መጥተዋል። በነበርንበት አካባቢ የሚንቀሳቀሱ

ጓዶችም በቅርብ ስለአሉ እንዳይረበሹ ብለን፤ በድንገት የተተኮሰ እንደሆነና እኛም ሰላም እንደሆንን እንዲነግሯቸው ልጆቹን ላከንባቸው።

ተመልሰን ስንቀመጥ ድላይ አሁንም ድንጋጤው አልለቀቃትም፤ ፊቷ ቀልቷል፤ ዓይኖቿ ፈጥጠው እንባ ቋጥረዋል። ሳያት በጣም አሳዘነችኝ። 'አይዘሽ! ብቻ ለሁለተኛው ተጠንቀቂ' አልኳትና አቅፌ አረጋጋኳት። ተመልሰን ከተቀመጥን ብዙም ሳንቆይ ሽርው ደርሶ ምሳ ቀርቦልን በላንና ሴቶቹን በጣም አመስግነን ጉዞ ቀጠልን፤ የማይ ምሻምን ተራራ ለመውጣት ዳገቱን ተያያዝነው።

ዳገቱን ጨርሰን ከመውጣታችን በፊት እንዲት ትንሽ መንደር አግኝተን የተላከንበትን ጉዳይ ለመፈጸም በየቤቱ እየተዘዋወርን ፈተሽን፤ ምንም አላገኘንም። ተራራውን ወጥተን ከጨረሰን በኋላ በምዕራብ አቅጣጫ፤ ለማረፍ የሚመች ቦታ ፈልገን ከአንድ ዛፍ ስር ካለ ትልቅ ድንጋይ ላይ ተቀመጥን።

ድንጋዩ ትልቅ ስለሆነ የሁለታችንም እግሮች አየር ላይ ተንጠልጥለዋል። ድላይ ኮፍያ አድርጋለች እኔ ደግሞ ኩሽኬን ጠቅልዬ እንገቴ ላይ ጠምጥሜዋለሁ። ሁለታችንም የ ከላሽቻችንን አፈሙዞች ወደ ላይ አድርገን በትከሻችን እንዳንጠለጠልናቸው ነው ጎን ለጎን ተጠጋግተን የተቀመጥነው። የተቀመጥንበት ቦታ ደስ ይላል፤ ጸጥ ያለ ቦታ ነው። የሚሰማ ድምጽ ቢኖር የወፎች ጫጫታና ራቅ ብለው ቅጠላ ቅጠል እየበጠሱ የሚበሉ ፍየሎች ጩኸት ብቻ ነበር። ከፈታችን የአከሱም ሜዳ ተዘርግቷል። ወደላይ በኩል የጸለምትና የሰሜን ተራራዎች ይታያሉ። ሰማዩ አልፎ አልፎ ዳመና አዝጋል። ከበድ ያሉ ደመናዎች ወደራሰ ዳሽንና ወደ ቡሀይት ተራራ ሲጓዙ ከሩቅ ይታያሉ። በሰተግራ በኩል፤ የተንቤን ተራራዎችና የተንቤን በረሀ፤ እንዲሁም በቀኝ በኩል የአድዋ ተራራና እምባ ሰሎዳ ይታያሉ። ቁጭ እንዳልን እነዚህን በሩቅና በቅርብ የሚታዩ የተፈጥሮ ጸጋዎች እያየን ትንፋሽ ከወሰድን በኋላ ማውራት ጀመርን።

አመቺ ሁኔታ አጥቼ ሳልጠይቃት የቀረሁትን ጥያቄን እያስታወስኩት ነበር። “በቀደም፣ምንስምተሽ ነበር ጠፍተው ይሆናል ብለሽ የተጠራጠሽው?” ብዬ ጠየቅኳት።

“እኔ እንጂ ሁለት ሌሊት ሳትመጡ ስትቀሩ፤ ሰውነቴ ተረብሾ ነበር። “አማኑኤል የት ሄደ?” ብዬ የአቢሊዮን ልጠይቀው ፈልጌ እንዳይጠረጥረኝ ፈራሁ” አለችና ዓይን ዓይኔን በትካዜ ትመለከት ጀመር።

“እኔ ደግሞ ሳታማከረኝ ለመሄድ ምንም አይነት ውሳኔ እንዳታደርግ ስትይኝ፤ ምን አዲስ ነገር አለ፤ ሊጠፋ ነው የሚል ወሬ ሰምተሽ እንደሆነ ብዬ ተረብሼ ሰነባትኩ፤ የሚመች ጊዜ አግኝቼ እስከምጠይቅሽ ጨንቆኝ ነበር። አሁን ግን ሐሳብሽ ስለገባኝ ተረጋግቻለሁ” አልኳትና ርእስ ቀይሬ “ወገብሽ እንዴት ነው፤ አሁንም ያምሻል ወይስ ድነሻል?” ብዬ ጠየቅኳት።

“ከዚያን ቀን በኋላ ብዙም አሞኝ አያውቅም፤ ያው በየወሩ ሀመመ-አይቀርም፤ ድካምም ይሰማኛል፤ እንደዚያን ቀን ግን ብሶብኝ አያውቅም። ያን ቀን በሰራሽው ግን አንተን በጣም አመሰግንኩህ። የዛን ቀን ሀመመ እኮ ነው እኔና አንተን በጣም ያቀራረብኝ አለችና ፈገግ አለች።

“አንቺ በመታመምሽ እንጂ ያን ቀን ማታ ደስ ብሎኝ ነው ያደርኩት” አልኳት ፈገግ ብዬ።

“እንዴት?” አለችኝ ፈገግታዋ በፊቷ ላይ እንዳለ።

“ከሴት ልጅ ጋር ተቃቅፌ ስተኛ የመጀመሪያ ጊዜዬ ስለሆነ፤ ልዩ ስሜት ነበር የተሰማኝ፤ ስላት ከት ብላ ሳቀች። “ምን ያስቅሻል፤ የተናገርኩት ነውር ነው እንዴ? እውነቴን እኮ ነው፤ ከዚያ በፊት ለመጀመሪያ ጊዜ ከሴት ልጅ ጋር ያደርኩት ከመላዛ ጋር ነበር። መላዛ ለአሰራይቱ ጉባኤ ስትሄድ እኔ ነበርኩ የሸገኝኳት። (የአሰራይት ጉባኤ፤ አሰራይት ውስጥ የተደረገ የኢሕአሠ ሴቶች ጉባኤ

የአሊምባ ፍቅር

ነበር) በታው ከመድረሳችን በፊት ስለመሸብን ደገይቶ አብረን አደርን። ያን ቀን ማታም ኃይለኛ ብርድ ነበረ።

ምንም እንዳይሰማት ከጎኗ ሆኜ ፊቴን አዙሬ ስተኛ፤ በጣም እንደተሳቀቅኩኝ ገባትና “ጓድ አማኑኤል፤ አይዞህ! ጠጋ በል፤ አትፍሬ! ጓዲት ነኝ። ከተማ እያለን እኮ ከጓዶች ጋር ባልና ሚስት ነን እያልን አብረን እንተኛ ነበር። ግን ምንም አይነት ሌላ ስሜት አይሰማኝም ነበር ብላ አደፋፈረችኝ። ከአንቺ ጋር ያደርኩ ቀን ግን ሰውነቴን መቆጣጠር አቅቶኝ ደሜ ሞቆ ነበር” አልኳት።

“ሌላ ጊዜ ዝምተኛ ነህ ፤ ዛሬ ደግሞ አፍ ለቀቀብህና ለፈላፊ ሆንከ” አለችኝ። ከቃላቱ ይልቅ ዓይኖቿ ልዩ መልእክት ነበራቸው።

“አዎአ! ዛሬማ ለመናገር አደፍራለሁ” አልኳት ፊት ለፊት እያየኳት።

“ምን የሚያስደፍር ነገር አገኘህና?”

“እዚህ ያለው እኔና አንቺ ብቻችንን ነዋ፤ ከዚህ ከወረፍንበት ዛፍ፤ ከእነዚህ ከሚገጫጩት ወፎችና ከአንቺ በስተቀር ማን ይሰማኛል? ሌላ ጊዜ ግን ጓዶች ይሰሙናል እያልኩ ነበር የምፈራው። እውነቱን ለመናገር እኔ ከሴት ጋር ስሆን ምን እንደምል አላውቅም ነበር። ልምዱ የለኝም ብዬ ሐቁን ብናገር ይሻለኛል” አልኳት አሁንም እያየኳት።

“ለጫወታ ብዬ ነው እንጂ እኔም ዝምተኛ ነኝ። ከአንተ ጋር ስሆን ግን መጫወት ደስ ይለኛል። ከአንተ ጋር በንጽሕና በመተሳሰብ ነው እንጂ በተንኮል ምንም ያደረግነው ነገር የለም”

“እውነትሽን ነው፤ እኔ መጀመሪያ ሳቅፍሽ ብርዱን ልከላከልልሽ እንጂ ለሌላ አልነበረም። ካቀፍኩሽ በኋላ ግን የተፈጥሮ ስሜቴ ወደሌላ ገፋኝና አስቸገርኩሽ። ቢሆንም ግን ዓላማችንን አስቀድመን፤ ገደቡን ሳናልፍ ሁለታችንም ስለተቆጣጠርነው ደስ አለኝ” አልኳት። አሁንም ፈገግ እንዳለች ራሷን እየገቀነቀች እዎንታዋን ገለጸችልኝና ዝም አለች። እኔም ዝም አልኩና ቀና

ብዬ ጥላውን እየለገሰን ያለውን ዛፍ እየሁት፣ ትልቅ ዛፍ ነው። ዙሪያ አካባቢያችን በሙሉ በጣም ያምራል፤ ከዳር ዳር በአድናቆት መመልከት ጀመርኩ።

ደስ ብሎኛል። ምናልባት ከድሃይ ጋር ስለሆነኩ እንደሆነም እንጂ ብቻ የተፈጥሮው ውበት ስሜቴን ነካው። ጥላ የሚሰጠን ዛፍ እየተወዛወዘ አየሩን ያናፍስልናል። አልፎ አልፎ ደግሞ ቅጠሎቹን እያገሳፈፈ ኩታይ ወደ እኛ ይለቃቸዋል። ለሙሽሮች እንደሚበተን አበባ ፍቅራችንን ለማድመቅ ሆነ ብሎ የሚያደርገው ነው ብዬ አሰብኩ። ከዛፉ ላይና በአካባቢው ካሉ ዛፎች ወዲህ ወዲያ የሚሉት አለዋፍም እንደየዝርያቸው የተለያዩና የሚማርኩ ዜማዎቻቸውን ወደ ጆሮዎቻችን እየላኩ ደስታችንን ጨምረውታል።

እኔ በዚህ ጊዜ የሀያ አመት ወጣት ነኝ። ድሃይም ብትሆን እኩያዩዬ ብትሆን እንጂ የዕድሜ ልዩነት የለንም። ሁለታችንም በአፍላ ዕድሜ ውስጥ ነበርን። በጣም ተጠጋግተን ሰውነታችን ተነካክቶአል በእያንዳንዱ ትንንሽ እንቅስቃሴያችን እንተሻሻለን። በውስጤ የነበረው ሐሳብ ፈጥሮት ሊሆን ይችላል፤ ብቻ የሰውነቷ መቀት የተሰማኝ ስለመሰለኝ የእኔም ስሜት መነሣሣት ጀመረ። ሰውነቴ መቅቱን ጨመረና ጋላ፣ ራሴን ለመግታት አልቻልኩም። የቀኝ እጄን ዘረጋሁና አጠገቤ ያለውን የግራ እጄን ሳብ አድርጌ ሳምኩት።

“አማኑኤል በትግል ውስጥ እንዳለን አትርሳ፤ ስሜትህን ተቆጣጠር። እኔም እኮ እንደ አንተ ስሜት አለኝ። ያለነው ግን በትግል ውስጥ ስለሆነ ስሜቴን በግድም ቢሆን እየተቆጣጠርኩ ነው። አለበለዚያ ሁለታችንም ልንታገል አንችልም። ስለዚህ ትግልን ወይም ፍቅርን መምረጥ አለብን። የአቢሊያና ሰላምን ለብቻችን የላኩን እኮ እምነውን ነው። ስንታመን ደግሞ እምነታችንን ማጉደል አይገባንም አለችኝ።

“ድሃይ...” ብዬ ገና መናገር ስጀምር አቋረጠችኝ።

“ምነው አማኑኤል አልተዋጠልህም እንዴ?” አለችና “አሁን እንድ ነገር ካደረግን እንዴት ብለን ወደጓዶች እንመለሳለን። ካልተመለስንስ ወደሌላ ወደ የት እንሄዳለን። ሕይወታችን በሙሉ ከድርጅቱና ከጓዶች ጋር የተያያዘ ነው። ስለዚህ መጽናት አለብን በማለት ሐዘን በተሞላው የሚጣፍጥ እንደበቷ ልትገታኝ ሞከረች።

“ድሃይ፣ የምትናገረው በሙሉ ትክክል ነው። ነገር ግን እኔ ደጋግሜ እንደነገርኩሽ በሕይወቴ ውስጥ ወድጀም ተወድጀም አላውቅም። ወደ በረሐ የገባሁት ለፍቅር ሳይሆን ለትግልና ለመስዋዕትነት ነው። አሁን ግን ያጋጠመኝ ከቁጥጥር ውጪ የሆነ ነገር ነው ብዬ እውነቱን ነገርኳት።

“አማኑኤል፣ እኔ ሳውቅህ ዝምተኛና የዋህ ነህ። እንደዚህ ዓይነት ቃላቶች ካንተ የሚወጡ አይመስለኝም ነበር። ዛሬ ምን ነካህ? ብቻ አደራህን እንዳታሳስተኝ ካለች በኋላ እንገቷን ደፋችና መተከዝ ጀመረች። ትንሽ ከቆየሁ በኋላ ደሜ እንደገና መሞቅ ጀመረ። ቀኝ እጄን በትከሻዋ አሳልፌ አንገቷን አቅፌ ሳስጠጋት ሰሞከር ግን ኮስተር ብላ ፈቷ ሲለዋወጥ ደንገጥኩና እጄን መለስኩ።

“አንተ ልጅ ተው እንጂ” ብላ መደንገጤን ስታይ እሷም ደንገጠችና ወዲያውኑ ቁጣውን ለውጣ በትንሹ ፈገግ አለች “አማኑኤል፣ እስቲ እንዴ ረጋ እንበል” በማለት አላሳለሰችኝና ነገሩን አበረደችው ስል ከዓይኖቿ የዕንባ ዘለለዎች ዱብ ዱብ አሉ። እኔም ሳላስበው ዕንባ በዕንባ ሆነኩ።

ሁለታችንም ለቅሷችንን ለማቆም እየሞከርን ነበርን። መነጋገር ስላልቻልን በምልከት ብቻ እንገሳ ተባብለን ከተቀመጥንበት ድንጋይ ላይ እየዘለልን ወረድኑና አጠገብ ለአጠገብ ቆምን። ሳናስበው በደመናፍስ ተቃቁፍንና ጉንጮቹን ሳመችኝ። እኔም ጉንጮቿን ሳምኳቸው። ቀጠልንና ግንባሮቻችንን ተሳሳምን። ተሳሰመን ስንጨርስ ሁለት እጆቿን ያዝኩና “ለመጀመሪያ ግዜ ፍቅርን ያወቅኳት

በአንቺ ነው። ከትግል በኋላ በሕይወት ከቆየን ከአንች በቀር ሌላ ሴት አላገባም። ይሄ የማልለውጠው ቃሌ ነው። አልኳት።

ዓይን ዓይኔን እያየች ዕንባባ በግራና በቀኝ ጉንጮቿ ኩልል እያለ ገማግሬን ስጨርሰ ጠብቃ በልቅሶ መሐል እንደምንም ፈገግ ለማለት እየሞከረች 'እንዴ! እግሬ እጄ ቢቆረጥስ! እይኔ ቢጠፋሰ' ስትል! ለመቀለድ እያስመሰለች ቃሌን በቁም ነገር ለማጣራት የፈለገች መሰለች።

'እኔ አንቺን በሕይወት አስካገኘሁ ድረስ ምንም ነገር ቢደርስብሽ የምፈልገው አንቺን ነው። እንጂ ሌላ አይደለም። ዛሬ የዋልነው ውሎ! ዛሬ የተነጋገርናቸው ቃላት ምንጊዜም አይረሱኝም። ብቻ ሁሉም ነገር አልፎ በሕይወት ለመገናኘት ያብቃን' አልኳት።

'እኔም ብሆን በቀደም እኮ ነግሬህለሁ። ትዝ ካለህ ነበላት እያለን የማምንህና የምወድህ ጓዴ አንተ እንደሆንክ ነግሬህለሁ። ባለምንህ ኖሮ የአንተን ቁምጣ ለብሼ አልውልም ነበር። ባልወድህ ኖሮ አንተን ለብቻዬ ይገዢ ለመምጣት አልሞከርም ነበር። ብቻ እንዳልከው በሕይወት ለመገናኘት ያብቃን እንጂ እኔም ካንተ በስተቀር ሌላ ወንድ አልፈልግም' አለች። ሳናስበው ተቃቅፈን በቃላት ሊገለጽ የማይችል ስሜት ውስጥ ሰመጥንና ለጥቂት ደቂዎች ቆየን። እኔም ሆንኩ አሷ ምን ያህል እንደምንዋደድ አረጋገጥን። ዕንባችንን ጠራርገን ለመሄድ ተዘገጃጀን።

አካባቢው ጸጥ አረጭ እንዳለ ነው። ጥላው ዞሮ ደስ የምትል ለሰስ ያለች የማታ ፀሐይ በመቀቷ እየዳበሰን ነው። ቀደም ብሎ ያየናቸው ፍየሎች ቀኑ እየመሸ ስለነበረ ሄደዋል። በዚያ ደስታና ልዩ የፍቅር ዓለም ውስጥ ሆነንና ማለቂያ የሌለው ፈተና ውስጥ ገብተን ነገር ዓለሙን ሁሉ ረሳነው። ቀኑ እንደመሸብን ዘንግተነዋል። እሁን ፀሐይቱ ለመግባት በስተምዕራብ በኩል በደማቅ ቀይና ብጫ ቀለም ተከባ ታምራለች። በጣም ዘግይተን ስለነበር በታውን ለቀን በፈጣን እርምጃ

የአሲምባ ፍቅር

መጓዝ ጀመርን። እጅ ለእጅ ተያይዘን ገደሉን መውረድ ስንጀምር 'አማኑኤል' አለችኝ ድላይ።

'ምንው?' አልኳት

'እንድ ልነግርህ የምፈልገው ነገር አለ!' 'ምንድነው?'

'ለማንኛውም እውነተኛ ስሜ ስመኝ እንደሚባል እንድታውቀው እፈልጋለሁ። እንዳንዴ ብቻችንን ስንሆን ስመኝ ብለህ ልትጠራኝ ትችላለህ' አለችኝ።

'ምንው ምን እሳስበሽ? በእኛ አሠራር እኮ እውነተኛ ስም መናገር እያስፈልግም?' አልኳት። ከሠራዊቱ በተቀላቀልኩበት ቀን ግደይ 'እውነተኛ ስምህን ለማገም እንዳትናገር! ካሕሳይ ቢሉህ ወይ እንዳትል! ካሕሳይ ነህ ቢሉህ እንኳ! አይደለሁም ነው ማለት ያለብህ! እኛ ሁላችንም የምንጠራው በሌላ ስም ነው።' ያለኝ ትዝ አለኝ። ከንግግሩ ትውስታ ቀጥሎ እሱ ራሱ ትዝ አለኝ። ግደይን ሳስታወስው ደግሞ እነሐዋዝና ዘላለም ትዝ አሉኝና ዓይኖቼ ዕንባ አቀረፋ።

'ምንው ምን ሆንከ? እኔ እኮ! ዝም ብዬ ለማንኛውም ብታውቀው ጥሩ ነው ብዬ ነው' አለችኝ።

'እሺ' አልኳትና ዝም ተባብሰን መንገዳችንን በመቀጠል የሰሜኑን አቅጣጫ ያዝን።

ጠዋት ሰንሐክ ጓዶቻችን ያሉበት አቅጣጫ ተነግሮናል። በትክክል ያሉበት ቦታ ግን አልተነገረንም። የተፈቀደልን ደርሰን እንድንመለስ እንጂ እንድናድር አይደለም። በትክክልም የተላከንበትን ጉዳይ ጨርሰን በዕለቱ መመለስ አንችል ነበር። ነገር ግን ትንሽ ብቻችንን ሆነን ለማውራት ተቀመጥንና በፍቅርና በትግል ስሜት ማእበል ውስጥ ሆነን ወዲያና ወዲህ የሚያላጋ ፈተና ውስጥ ገብተን ቀኑ ሳናውቀው መሸብን።

ትንሽ እንደተጓዘን ትልቅ ቤተ ክርስቲያን ያለበት ትንሽ መንደር ደረሰን። ኃይሏ ለአዳር የምታርፍበት መንደር ደግሞ ከቤተ ክርስቲያኑ ባሻገር በአድዋ በኩል ሆኖ ብዙም እንደማይርቅ እናውቃለን። መንደሩን ከመልቀቃችን በፊት እዚህ እንደር ወይስ እንሂድ ብለን ለመመከከር ተቀመጥን። ትንሽ ከተወያየን በኋላ ለብቻችን ለማደር ወሰንን። ነገር ግን ወደአሉበት አካባቢ ተጠግተን ለማደርና ጠዋት መንቀሳቀስ ሳይጀምሩ ሄደን ለመቀላቀል ተስማማን።

ቀኑ ሙሉ በሙሉ አልጨለመም፤ መንደሩን መጥተንበትም ስለማናውቅ የምናድርበትን ቦታ ሌላ ሰው እንዳያውቅ ጥንቃቄ ማድረግ ነበረብን። እስኪጨልም ቆይተን የምናድርበትን ቦታ መፈለግ ይቸላል ብለን እስኪጨልም ድረስ ወደ ቤተ ክርስቲያኑ ተጠግተን ቆየን። ሲጨልም ጓዶች ለሰፈሩበት መንደር ወደሚቀርቡት ቤቶች ሄደን እንዱ ጋ ለማደር ነበር የፈለግነው። እስኪደርስ በተጠንቀቅ ሆነን አካባቢያችንን በዓይናችን እየተቆጣጠርን ጠመንጃችንን እዘጋጅተን ከቤተ ክርስቲያኑ አጠገብ ተቀመጥን።

አካባቢያችን ችግር እንደሌለው በደንብ ካጣራን ጭሳላ፤ ድምፃችንን ዝቅ አድርገን ማውራት ጀመርን “ዓየህ አማኑኤል፤ ገና ምንም ሳንጀምር ከጓዶች ጋር መቀላቀል እየቻልን ከእነሱ ተደብቀን ለማደር ወሰንን። ብንጀምር ኖሮስ ምን ልናመጣ እንችል ነበር?” አለችኝ ድላይ።

እኔም በትግራኛ “ባላልኪ ትፈልጢ”(ግድ የለችም) ሰላት ድምፅ አውጥታ ሳቀች። “አንቺ ልጅ ተይ እንጂ፤ እዚህ የተደበቅነው እኮ ሰው ሳያየንና ሳይሰማን በምስጢር ለማደር ነበር” አልኳትና ሳቋን ለመቆጣጠር ሞከረች።

ለሁለት ሰዓታት ያህል ከቆየን በኋላ መንደሩ ውስጥ ይሰማ የነበረው ድምፅ እየጠፋና ጸጥ እያለ ሄደ። ከቤተ ክርስቲያኑ ፊት ለፊት ካለው ቤት ሄደን እንኳኳን። አንድ ወጣት ልጅ በሩን ከፈተልን፤ ተጋዳዮች መሆናችንንና ለማረፍ ስለፈልግን ፈቃድ ልንጠይቅ እንዳንኳኳን ሰንገግረው ደነገጠና

እናቱን ጠራ። እናትየውም ድምፃችን እየሰሙ ስለነበር ውስጥ እንዳሉ “ከፈተሎም መሲሊዮም ኢዩ” (ከፈትላቸው መሸቶባቸው ነው) አሉና ወደውስጥ ገባን። ለመተኛት እየተዘጋጁ ይመስላሉ፤ አሁን ደግሞ ለእኛ አራት ሊያዘጋጁ እሳቱን እየቆሰቆሱ ከኛ ጋር ወሬ ጀመሩ። ድላይ ለማርኛና ትግራኛ በደንብ ታውቃለች። የሚቀናት ግን አማርኛ ነው፤ በትግራኛ ስታወራ አነጋገሯ ደስ ይላል። ድምጿም ለሰለስ ስለሚል ለጆሮ ይጣፍጣል።

የሁለታችንም አለባበስ ተመሳሳይ ስለሆነ ይመስለኛል፤ ሴትየዋ ሲያናግሩን በትግራኛ እሷንም እኔንም አንተ እያሉ በወንድ ጾታ ይጠቀሙ ስለነበረ እኔ እየሰማሁ አስቃለሁ። ድላይም ችግራቸው ገብቷታል፤ ግን ጫወታቸውን ላለማደናቀፍ ዝም ብላ ታዋራቸዋለች። በጣም ሰደጋግመውት፤ እኔ ጣልቃ ገባሁና “አደይ እሳ ጓል ኢያ፤ ወዲ አይኮነትን”(አደይ፤ እርሷ እኮ ሴት ናት ወንድ አይደለችም) አልኳቸው።

“እዋይ፤ ወደይ አራጋ አልካ ዲኻ ትቸልደለይ? ግደፍባ” (ወይ ልጄ፤ እርጅታለች ብለህ ነው የምትቀልድብኝ፤ ተው እንጂ) አሉ። እኔ አሁንም አስቃለሁ።

“ቀልዲ አይኮነን ሐቀይ ኢዬ እሳ ጓል ኢያ” (በቀልድ አይደለም፤ እውነቱን ነው ሴት ነች) አልኳቸው። ሁኔታቸውን ስታይ ድላይም ቀጠል አድርጋ “አደይ እሱ እውነቱን ነው የነገረዎት። እኔ ወንድ አይደለሁም ሴት ነኝ፤ ስትላቸው ደንግጠው አዲስ እንደመጣ ሰው ትኩር ብለው አይተዋትም ለማመን ተቸግሩ።

እኔም ተጨመርኩና እንደገና “ሐቀይ እዬ፤ ጓል ኢያ፤ ወዲ ዝመሰለትከን ከም ተጋዳላይ ስለዝተከደነት ኢዩ” (እውነቱን ነው፤ ሴት ናት። ወንድ የመስለችዎ፤ እንደ ተጋዳላይ ስለለበሰች ይሆናል) አልኳቸው። እሳቸው ግን አሁንም ለማመን ከበዳቸው። ድላይ፤ ለመቀበል እንደከበዳቸው ስትመለከት እንዴት ለማሳመን እንደምትችል ጨነቃችና ቢቸግራት፤ ልብሷን በግራ በኩል ከፍታ ጡቷን አውጥታ እያሳየቻቸው “አደይ እነ ጓል ኢዩ፤ እንድሕር

ዘአይአመንከና፤ ጡብይ ርአይአ" (አይይ ከላመኑኝ ይኸው ጡቴን ይመልከቱ፤ እኔ ሴት ነኝ) አለቻቸው።

አውነት መሆኑን ሲረዱ፤ ደንግጠው "ውይ! ውይ! አደሺ ዳል ወሊዴ አላ ከምዚልኪ ሊንተትርእየኪ እንታይ ሞበለት? ዳለይ እንታይኮን ኮይና አላ እንድሓሰበት፤ አሰሺ ግና ከምዚይ ጫካ ንጫካ፤ በረኻ ንበረኻ ምስ አወዳት ከርተት እናበልኪ፤ እንዳገዛ ሰብ፤ በብሜድኡ ከሞትሐድሪ አደሺ እንታትሰምዕ እንታይኮን ምውሐጣ?" (ውይ ውይ፤ እናትሽ ሴት ልጅ ወለድኩ ብላ፤ እንደዚህ ብታይሽ ምን ትል ነበር? ልጄ እንዴት ሆና ይሆን ብላ ስታሰብ፤ አንቺ ግን እንዲህ ጫካ ለጫካ በረሐ ለበረሐ ከወንዶች ጋር አየተንከራተትሽ በየሰው ቤት፤ በየሜዳው እንደምታድሪ እናትሽ ብትሰማ ምን ይውጣት ነበር?) ብለው እንገታቸውን ደፋና በእንጉርጉርና በዜማ አድርገው ማልቀስ ጀመሩ።

እኔንም እናቴን ስላስታወሱኝ ሌላ ሐሳብ ውስጥ ገባሁና ቅዝዝ አልኩ። እንደገና ደግሞ ቀና አሉና፤ በሚቆራረጥ ድምፅ "ምጃኑ ቤተሰብኪ እንታይ በዲሎምኺ እየም ገዢ ገዲፍኪ ከምዚ ዝኸንኪ" (እረ ለመሆኑ ቤተሰቦችሽ ምን በድለውሽ ነው እንዲህ የሆነሽው?) ብለው መልሷንም ሳይጠብቁ ለቅሷቸውን ቀጠሉ።

እኛ እንዲህ ዓይነት ከፍተኛ ሐዘን ውስጥ ይገባሉ ብለን ስላልገመትን በትካዜ ተይዘን እንዴት እንደምናጽናቸው ግራ ገባን። እንዲተው እንደምንም እያባበልን ርአስ እየለዋወጥን በብዙ ጥረት ወደሌላ ጫወታ ከአስገናቸው በኋላ ራት አቅርበውልን በላንና ለመተኛት ስንዘጋጅ ጋቢ ሊያመጡልን ሄዱ።

"ከዚህ በላይ አይቸጉ አኛ ምንም ተጨማሪ ልብስ እያሰፈልገንም፤ የያዝነው ነጠላ ይበቃናል" አልናቸው።

"ንእኻ ከይኮነስ ንዓሉ እዩ፤ እስቲ ንሐንቲ ለይቲኳ፤ እነ አዶ ከኾነላ" (ላንተ ሳይሆን ለእርሷ ነው፤ እስቲ ለአንድ ለሊት እንኳ እኔ እናት ልሁንኳት?) አሉ።

አይሆንም ብንልም ሊቀበሉን ፈቃደኛ አልሆኑም። ቅር እያላቸው ጋቢውን አመጡ።

ተኝተን ብቻችን ስንሆን ሁኔታቸው በጣም ውስጤን ስለነካው "አንቺ ለምን እንዲህ ታደርጊያለሽ?" አልኳት።

"ማመን ስላቃታቸው፤ የግድ ማሳመን ስለነበረብኝ ነው። ይሄም እኮ አንዱ የትግል ዓይነት ነው። እኛ ሴቶችም ለራሳችንና ለሌሎችም መብት በእኩልነት መታገል እንደምንችልና መታገል እንዳለብንም ማሳወቅ ስላለብኝ ነው እንጂ ጡቴን ላሳያቸው፤ ወይም ለአንተ ላሳይህ ብዬ አይደለም" አለችኝ።

እዚህም እንደመጀመሪያው ቀን አቅፍቀፍ ብለን በፍቅር ስሜት የጋለው ሰውነታችን እንዴም ሳይላቀቅ እንደአሳት የሚፋጅ ትንፋሻችንን አየተለዋወጥን አደርን። ስሜታችን አይሉ ሊገነፍል አፋፍ ደርሶ ሌሊቱን ያሳለፍነው ያለእንቅልፍ ነበረ። የገባነው ከባድ ፈተና ውስጥ ቢሆንም፤ በተሰማማነው መሠረት ከፍቅር ትግል መቅደም እንዳለበት በማመን በጣም ተጠንቅቀን ስሜታችንን ተቆጣጠርነው።

ሊነጋ ሲል ተነሣን፤ ወደየጋንታችን ለመቀላቀል ዓዶች ያድሩብታል ብለን ወደገመትነው መንደር ሄድን። ወደ መንደሩ ከመግባታችን በፊት የሚጓዙበትን አቅጣጫ ተመለከትንና በሌላ አቅጣጫ አድርገን ከፊታቸው ቀደምንና ከሚመጡበት ገደላማ አፋፍ ደርሰን ጠበቅናቸው። በመጀመሪያ ከገደሉ የወጡት የእነድላይ ጋንታ አባላት ነበሩ። እኔ እዚያው እንደቆምኩ እየየኋት ሄዳ ተቀላቀለች። ከነበርኩበት ቦታ ሆኜ ድምፃቸው ይሰማኛል።

"የት ይዛው ጠፍታ ነበር" የሚሉ ቃላት ወደ ጀርዎቼ ሲደርሱ፤ መጀመሪያ አላመንኩም ነበር። በኋላ ግን ጥርጣሬ ውስጥ እየገባን መሆኑን ሳውቅ ደነገጥኩ። ጥርጣሬውም በብዙዎች እእምሮ ውስጥ የሚብላለና የሰፋ ሊሆን እንደሚችል ገመትኩ። ብዙዎቹ ራሳችንን ተቆጣጥረን፤ ፈተናችንን እንደተወጣንና

ለዓላማችንና ለትግል ተገዝተን በንጹሕነት አንዳለን ሊያምኑ አይችሉም ብዬ አስብኩ።

በሐሳብ ውስጥ ሆኜ ትንሽ እንደቆየሁ የእኔዋም ጋንታ አባላት ከገደሉ ብቅ ብቅ ሲሉ ከገባሁበት ሐሳብ ወጣሁና ተቀላቅዬ አብሬ መጓዝ ጀመርኩ።

የአሲምባ ፍቅር

ኃይል አምስት መቶ በምትገባቀሰባቸው ቦታዎች ከወያኔ ጋር ከፍተኛ ችግር ተፈጥሮ ለጦርነት የተቃረበው እዳጋ አርቢ ነበር። እዳጋ አርቢ የሚገኙት የወያኔ ሚሊሺያዎች በከፍላ ሕዝብ የሚሠሩ አባሎቻችንን ከወረዳው ውጡ ብለው አላስቀምጥ ከማለታቸውም በላይ የእኛ ሰዎች እንዳያልፉ መከላከል ጀመሩ። እነየአቢሊዮ ለምተው ከበላይ አመራሮች ጋር እየተነጋገሩ ቆይተው በሙጨረሽ እኔን ጨምሮ ከሶስት ጋንታ የተውጣጣን ስድስት ሰዎች ተላከን። እምቢ ካሉ አንድተኩስና የኃይል አርምጃ አንድወስድ ትእዛዝ ተሰጥቶኝ ነበር ወደዚያው ያመራነው።

እዳጋ አርቢ ወደ ተከዜ የምትላለፍበትና ከጸለምት ጋር የምገናኝበት ቁልፍ መገናኛ መስመር ስለሆነ ነበር ጠበቅ ያለ ትእዛዝ የተሰጠኝ። በዚያ መሠረት “ችግር ከተፈጠረ አንተ ቀድመህ ተኩስ መከፈት አይኖርብህም፤ እንዳትቀድም ተጠንቀቅ” ተብያለሁ። ከዚህም በተጨማሪ ኃይሏ ተዘጋጅታ እንደምትጠበቅና ልክ ተኩስ እንደተሰማ እንደምትደርስልንም ተነግሮኛል። ነገሩ ወደ ተኩስ ከደረሰ ከሚሊሺያዎቹ በተጨማሪ የወያኔም ኃይል ከችግሩ በስተጀርባ እንዳለ ስለተገመተ፤ ውጊያው በወያኔ ኃይልና በእኛ ኃይል መካከል እንደሚሆንና ውጤቱም ወደ አስከፊ አልቂት ሊሄድ እንደሚችልም ተገምቷል።

ስንደርስ ከተማዋ ወያኔ ባስታጠቀቻቸው ብዙ ሚሊሺያዎች ዙሪያዋን ተከባለች። የወረዳው የወያኔ ሚሊሻዎች መሪ ከፊታችን ትንሽ ራቅ ብሎ ከጥቂት ሰዎች ኋላ ቆሞአል። እኛን አትገቡም ብሎ አስቆመን። ማንነታችንን እንዲያውቅ አድርገን የወሰደው አርምጃ ትክክል እንዳልሆነና ሌላ ችግር ውስጥ እንዳንገባ ብንነግረውም ሊሰማን አልቻለም።

“ወደከተማ አትገቡም እዚህ ሕዝቡ እናንተን አይፈልጋችሁም” እያለ ይደነፋ ጀመር።

“እሁንም ይህንን አባባልህን ተውና ተነጋግረን በሰላም ብንፈታው ይሻላል” ብንለውም እምቢ ብሎ ያልሆነ ነገር መናገር ቀጠለ።

ከዚያ በኋላ አብረውኝ ያሉትን ጓዶች ቦታ እንዲይዙና መሣሪያቸውን እዘጋጅተው በተጠንቀቅ እንዲሆኑ ነግርኳቸው። ከሌላ ይዘን ተኩስ ከተጀመረ ለመመለስ መሣሪያዎን አነጣጥራ ጣቴን ቃታው ላይ አድርጌ በተጠንቀቅ እንደቆምኩ “ተው አትተኩስ!” የሚል ድምፅ ሰማሁ፤ ገብረ ሐዋርያ ነበረ።

“አማኑኤል ተው! መታኮስ የለብንም የእኑቴ ባል ነው! የእኑቴ ባል ነው!” እያለ በመጭህ ምሽግ ኪያዘበት ቦታ ወጣና እየሮጠ ወደ እነርሱ ሄደ። ሰውዬው አወቀውና ሰላም ተባባሉ።

“ለምን እንዲህ ታደርጋለህ?” አለው ገብረ ሐዋርያ ሰውየውን። በዚህ ሁኔታ እንድንገባ ተፈቀደልንና ያንን ጓድ ከእኑቴ ጋር ሊያገናኘው ወደ ቤቱ ሊወስደው ሲል ሁለት ጓዶች አብረውት እንዲሄዱ ሰጠሁት። አብረው ሄደው እኑቴንም አይቶ ተመለሰ።

ለናንተ ሁለት ወንድማማቾች የያዛችሁትን አፈመዝ እንድትገዳደሉበት ሳይሆን እንድትተቃቀሩበት ነው። (እንዲት ዘማች ተማር ባለታሪኩ እና የሕወሐት አባል የሆነ የትምህርት ቤት ጓደኞቿ ትገናኝተው በድንገት ሲተቃቀሩ እይታ የተናገሯቸው።)

“...እየፈለ ካልሰከነ

ትግል ምኑን ትግል ሆነ!”

(የኢሕአፓ ልጆች ግጥም)

በ1970 ዓ.ም. በታህሣሥ ወር ነበር ወደ አድና የተመለስነው። ነበሉት አካባቢ ስንደርስ የኃይሏ አባላት ተሰበሰቡ። አሰፋ ወደ በጌምድር ከሚሄዱ ጓዶች ጋር ስለተመደበ የኃይል የፖለቲካ ሐላፊ ሰለሞን ሆኗል። ምክትል የኃይል የፖለቲካ ሐላፊ ደግሞ ከሠተ ነው። ሁላችንም ከተሰበሰቡ በኋላ እንዳንድ መረጃዎች እንደሚነገሩን ተገለጸልን። በፓርቲው ውስጥ አንጃ እንደተፈጠረና ፓርቲው ለሁለት እንደተከፍለ ተነገረን። የአንጃውን ቡድን የሚመሩት “ሀ” እና “ለ” የሚባሉ መሆናቸውም ተገለጸልን። ብርሃነ መስቀል ከፓርቲው እንደተገለለ በሐሜት ስንሰማ ቆይተናል። ሰሞኑን በአነርሱው ቡድን መዘጋጀቱ የተወራለት፤ ‘ልዩነታችን’ የሚል ጽሑፍ የያዘ ወረቀት ተበትኖ ነበር። ወረቀቱ ከተበተነ በኋላ እንዳንድ ነገሮች መስማታቸው አይቀርም ብለው ይመስላል ሊነግሩን የፈለጉት።

“ሀ” እና “ለ” የሚባሉ ሰማቸው ያልተጠቀሱ የፓርቲው አመራር አባላት እንጃ በመፍጠራቸው ምክንያት ከድርጅቱ የተባረሩ መሆኑ ተገለጸ። የአንጃው ቡድን ፓርቲውን ለሁለት እንዲከፈል አያደረገና በከተማው መዋቅር ውስጥ በጓዶች ላይ ወንጀል እየፈጸመ መሆኑ ተነገረን። የሠራዊቱ አባላትም አፍራሽ ተልእኮ ካለው ከዚህ የአንጃ ቡድን ቅስቀሳ እንድንጠነቀቅ ማሳሰቢያ ተሰጠን። ከሰብሰባው በኋላ ከነበርንበት ቦታ ተንቀሳቅሰን ወደ ሀውዜን ስንሄድ እንደገና በሌሎች ስብሰባዎች ውይይቶች ቀጠሉ። በቡድን ሆነን መወያየት ጀመርን። በውይይቶቹ ከተነሡት ጥያቄዎችም ‘ለምንድነው የትጥቅ ትግል የሚያስፈልገው? ድርጅቱ ገበሬ ለመልመል ለምንድነው ፍላጎት ያነሰው? ገበሬ ያልተደባለቀበት የገጠር ሠራዊት

የያዝነው ለምንድነው? ዝበሬውን ሳናስታጥቅና ሳናደራጅ እንዴት አድርገን ነው በገጠር የምንታገለው? ፓርቲው የገጠሩን ትግል ነው ወይስ የከተማውን ትግል በቀዳሚነት የሚያየው? አሁን ፓርቲው ድል አድርጎ ሥልጣን በይዝና ሠራዊቱ ወደከተማ ግባ ቢባል ዝም ብሎ መግባት አለበት ወይስ የተራዘመ፤ ከገጠር ወደከተማ የሚደረግ ትግል የግድ ያስፈልጋል?" የሚሉ ጥያቄዎች ይገኙባቸዋል።

ከዚያ በኋላ ቀስ በቀስ በቡድን የመከፋፈል ስሜት እየጎላ መጣ። ሁሉም በየጎራው ሆኖ አንድ ከሚያደርገን ዓላማ ይልቅ የሚለያዩንን ትናንሽ ነገሮች እየተያዙ የመከፋፈል ዝንባሌ ያላቸው ድርጊቶችና ወሬዎች ተሰፋፋ። እኔና እኔን መሰል የገበሬ ልጆች የሆንንና ገና የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ያልጨረሰን አባሎች በአንዳንዶች የመናቅ ዝንባሌ ባላቸው ምሁራን የንቀት ትችት ውስጥ ወደቅን።

አንድ ቀን መንገድ እየሄድን እያለን 'አንጻዳዳ' የሚል ጥያቄ ከኋላ መተላለፍ ጀመር። እኔ ደግሞ 'ከወደፊት ላሉ ጓዶች አንጻዳዳ' ይላሉ ብዬ ለእንግዳ ወርቅ አስተላለፍኩኝ።

እንግዳ ወርቅ ጋንታ መሪ ስለነበር 'ቆዩ በላቸው' አለኝ። 'ቆዩ ተብላችኋል' አልኳቸው።

ትንሽ ቆየት ብለው 'ለመቆየት ስለማንችል፤ መጻዳዳት አለብን። አስቸኳይ ነው' ብለው ከትእዛዙ ውጪ መጻዳዳት ጀመሩ። ስመለከት የተወሰኑ ጓዶች ከሰልፍ ተቆርጠዋል። እኔም ሁኔታውን አየሁና 'ለምንድን ነው ተጻዳዱ ሳትባሉ ከሰልፍ የወጣችሁት?' አልኳቸው።

'ታዲያ እናንተ ተጻዳዱ አስከምትሉን እንጠብቅ እንዴን! በጣም ተቸገርን እኮ!!' አለ የጋይሏ ምክትል የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊ።

'ጓድ፤ ይህ አናርኪዝም ነው' አልኩት። ዝም አለና ሄደ።

በጊዜው በየጋንታችን ራሳችን የምናወጣቸው ጽሑፎች ነበሩ። የእኛ ጋንታ የምታወጣው ጎትመት 'ጎሕ' የምትባል ነበረች። አንድ መንደር ላይ ቁጥ ስንል የተለያዩ ጽሑፎችን እናመጣና ተሰበስበን ማታ ማታ ይነበባል። የፓርቲው ኮሚቴ አባል ደግሞ ጥሩ የጽሑፍ ችሎታ ነበረው። ያን ማታ ታዲያ የጻፈው ስለአናርኪዝም ነበር።

በአናርኪዝም ላይ ብዙ ትንተና እና የብዙ ሀገሮች ልምድ ጨምሮበታል። የራሺያ፣ የእውሮፓ፣ የላቲን አሜሪካ፣ የቪትናም፣ የቻይና . . . ብቻ ያልተጠቀሰ ሀገርና አብዮት አልነበረም። 'ስለዚህ አናርኪስት ማለት' ብሎ፤ በየሀገሩ ትንታኔ ላይ የተጠቀሱ ቡድኖችና ግለሰቦችን አንሥቶአል። 'ስለአናርኪዝም ሳያውቁ፤ ለመጻዳዳት መስረዕ ያቋረጠውን ሰው ሁሉ አናርኪስት ለሚሉ የአናርኪስትን ትርጉም እኛ እናስተምራቸዋለን' ብሎ ደመደመ።

ይሄ ለእኔ ስድብ ነበር። አንተ 'የአናርኪዝምን' ትርጉም ሳታውቅ፤ አናርኪስት አልከኝ' ማለቱ ነበር 'ትልቁ ስሕተትህ የሠራሽው ሥራ ሳይሆን፤ የተናገርከው ንግግር ነው' ለማለት ስለሆነ ገረመኝ።

በአቀራረቡም አንዳንድ ጓዶች ተናደዱበት። የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊ አባላትም ጭምር በአካሄዱ ያልተደሰቱ ነበሩ። ብርሃኑና ሊበን 'እይዞህ ግዴላም አትበሳጭ፤ እርሱ ዝም ብሎ ነው' አሉኝ። እኔም ነገሩን ተውከት፤ ብስጭቴንና ቁጭቴን እንደያዝኩ ዝም አልኩ።

በሌላ ጊዜ የዋርድያ ምደባና ቁጥጥር ስናደርግ በአንድ ጊዜ ሁለት ዋርዲያዎች እንዲቆሙ የሚያስፈልጉበት ቦታና ጊዜ ነበረ። ሁለት ዋርድያዎች በአንድ ላይ ሆነው ለሁለት ሰዓት ይጠብቃሉ። አንድ ቀን ሁለት ዋርዲያዎች በምናስወጣበት ጊዜ አንድ የፓርቲ ኮሚቴ አባልና አንድ ሌላ ጓድ አብረው ዋርዲያ ተመደቡ። ሁለቱ የቅርብ ጓደኛዎች ነበሩ። ጓዱ በጣም ጥሩ ሰው ሲሆን ተጫዋች፤ ትግስተኛ፤ ሲናገር ረጋ ያለ ብስለት ያለው ነበረ።

ታዲያ ሁለቱ በአንድ ላይ ነበር ዋርድያ የሚቆሙት። ጥበቃውን የሚረከቧቸው ተረኞች በሚቀያየሩበት ጊዜ አንዱን ብቻ በጥበቃ ላይ እንደሚያገኙት ነገሩን። በዋርድያ ላይ የሚመጣ ችልተኝነትና ስህተት ሁሉንም ጓዶች እደጋ ውስጥ የሚከት ችግር ሊፈጥር ስለሚችል በቀላሉ የሚታለፍ አይሆንም። መረጃውን ይገድ በደንብ አጠናሁና አነርሱ በሚወጡበት ጊዜ ከሚቀይሯቸው ዋርዲያዎች አንዱ እንዲቀሰቅሰኝ ነገርኩት። እንዳልኩትም ቀስቀሰኝ፤ ከግማሽ ሰዓት በኋላ ሰሄድ፤ አንደኛው ጓድ እየጠበቀ የፓርቲው ኮሚቴ አባል ግን ተኝቶ ደረሰኩ። 'የታለ ካንተ ጋር የተመደበው ጓድ በየተራ ሳይሆን ሁለታችሁም በአንዴ እንድትጠብቁ ነው የተመደባችሁት' ብዬ ጓዱ ላይ አፈጠጥኩበት።

'እኔ ተነሥቼ እየጠበቅኩኝ ነው፤ እሱ አልተነሣም ታዲያ እኔን ምን አድርግ ትለኛለህ?' አለኝ ጓዱ። ከዚያም እሱን ትቼ 'ያን ጓድ ሄጄ አንተ ለምንድ ነው ዋርዲያ ጠብቅ ተብለህ? ዝም ብለህ የምትተኛው? ለምን አልተነሣህም?' ብዬ ጠየቅሁት።

'ማንም አልቀሰቀሰኝም' አለኝ።

'ያም ሆነ ይህ ሁለት ሰዎች በአንድነት እንድትጠብቁ ተመድባችሁ አንተ ለብቻህ እሱ ለብቻው እየተቀያየራችሁ እንደምትጠብቁ በደንብ አውቀነዋል!!' አልኩት።

'እባክህ ዝም በል! ጋኖች አለቁና ምንቸቶች ጋን ሆኑ' ብሎ ተረተብኝ። ግልጽ ስድብ ነበር።

ጠዋት ያንኑ ለሰለሞንና ለየአቢኢዮ ነገርኳቸው። ጌትነት በዳንግላት ተኩስ ላይ ስለተመታና ቁስለኛ ስለሆነ የአብኢዮ ኃይል መሪ ሆኗል። ሌላ ምክትል የኃይል መሪ ግን አልተመደበም። ማታ እንደምንጋገርበት ተነገረኝ። ማታ ሂሰና ግለ ሂሰ ይደረጋል ብዬ ስጠብቅ ምንም ነገር አልነበረም። በእዚህና በመሳሰሉት

የአሲምባ ፍቅር

በሁለታችን መካከል ትልቅ ቅራኔ ተፈጠረ። ሊያሸፍ ሲሞክር ብርሃነ ዓባይ (ብርሃነ ወልቃይት ላይ የኃይል አመራር ሆኖ በውጊያ ላይ ተሠውቷል) በጣም ተናደደና 'አሁንስ አበዛኸው!' ብሎ የከላሸኑን አፈመዝ አፍንጫው ላይ አድርሶ ሊሰካበት ምንም አልቀረውም፤ ሁለታችንም በጣም ተናደደን። ምክንያቱም ሂስ እንኳ እንዲሰጠው አልተደረገም። ሌሎቹ ለምን ዝም እንዳሉ ወይም ለምን እንደፈሩ አልገባኝም። እኔን የበለጠ ያበሳጩኝ ይሄ ነበር። ምክንያቱም ህግና ደንብ የሚባለው ነገር በሁላችንም ላይ እኩል ነው መተግበር ያለበት፤ እያደር ግን ነገሮች መስመራቸውን ስተው እየወጡ መጥተዋል።

እንደዚያ ዓይነት የመናናቅ ችግር በአኔና በአርሱ መሀል ብቻ ሳይሆን በሌሎችም መካከል መታየቱ እየተዘወተረ ሄዷል። ችግሩ ተባብሶ በየጋንታው ስለተስፋፋ በኃይል አምስት መቶ ውስጥ ከፍተኛ መከፋፈል ተፈጠረ።

ለምሳሌ እንደዚያ ዓይነት ሁኔታ ከማያስደስታቸው ጓዶች መሃል ጸዳለ፤ አዳለ፤ እንግዳ ወርቅ፤ ሊበንና ብርሃኑ እባካችሁ ይሄ ትክክል አይደለም፤ ጓዶችን አትከፋፍሉ፤ አነርሱም ዕድል ቢያገኙ ኖሮ የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ጨርሰው ዩኒቨርሲቲ ይገቡ ነበር፤ ነገር ግን ከትምህርት ቤት በቀጥታ ወደትግል ስለመጡ ነው፤ ስለዚህ አነርሱን ማግለል ትክክል አይደለም። በማለት የተሳሳተ አቅጣጫ የያዙትን የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊዎች ለማረም ይታገሉ ነበር። ይሄ ዝንባሌ በሌሎች ኃይሎችም የታየ ቢሆንም፤ በኃይል አምስት መቶ ግን በጣም ጎልቶ ወጣ። ቅራኔው በጣም እየከረረ ሲሄድ ችግሩ የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊዎቹንም መከፋፈል ጀመረ።

ችግሩ እየከረረ በመጣበት ጊዜ እኛም እራሳችንን የማግለል ብቻ ሳይሆን ራሳችንን የማሰባሰብ እንቅስቃሴ የማድረግ አዝማሚያ ያዝን። ሁኔታዎች ጥሩ አልነበሩም፤ ድርጅቱ እንደፈለግነው አይንቀሳቀስም የከተማው ትግል ከፍተኛ ደረጃ ላይ መድረሱን እንሰማለን የገጠሩ ግን በጣም ተዳክሟል። ከገጠር ገጠር፤ ከመንደር መንደር እየሄድን መብላት ስልችቶናል። ትግል ካለ

መዋቅም መቁሰልም አለ፤ ጠላት ወደአለንበት ቦታ ካልመጣ እኛ መሄድ እንጂ አስከሚመጣ መጠበቅ ትክክል አይደለም። ስለዚህ “እስከመቼ ነው እንደዚህ የምንሆነው?” የሚል ማጉረምረም ነበረ ።

እንዲያ በትንሽ በትልቁ መከፋፈልና አለመግባባት እንዲሁም መፈራራት እያደገ ሲመጣ ተስፋ መቁረጥና ጭንቀት በብዙዎች ላይ የሚታይ ችግር ሆነ። “አልታዘዝም፤ መሀይም የጠር ልጅ፤ የደርግ ወታደር፤ የአመራር ተላላኪ...” እያለ ቅጽሉ ሌላ ቅጽል እየጨመረ ሲሄድ ሁሉም በትናንሽ ቡድንና ሐሳብ ውስጥ መዋጥ ጀመረ። ይህ ስሜት ወደየክፍሉ ለመዛመት ጊዜ አልወሰደበትም። የከፍለ ህዝቢ ወይም ደግሞ የደገንነት ጓዶች በምናገኝበት ጊዜ “እናንተ ዝም ብላችሁ ነው እንጂ፤ ድርጅቱ ፈርሷል የከተማ መዋቅሩ ተበትኗል” ብለው የሚነግሩን ጓዶች ነበሩ።

የትግል ስሜታችን እየቀነሰ በሄደ ቁጥር እንዳንደቻችን የመሰናበት ጥያቄ ማንሳት ጀመርን። አንድ ቀን አንድ የእኛ ከፍለ ሕዝቢ ደክም ያለበት ቦታ ከወያኔ ጋር ስብሰባ በሚያደርጉበት ወቅት ከኃይል አምስት መቶ ለሕዝቡ ንግግር ለማድረግ አኔ፤ ሮምህና አሰፋ ተላከን። የሄደንበት ሥራ እንዳሰብነው ስላልተቃና የግድ ማደር ነበረብንና አደርን። ጋንታዎች የሶስት ቀን መንገዳቸውን ነግረውን ስለነበረ፤ በማግስቱ ረፈድፈድ እንዳለ ወደአሉበት ቦታ ሄድንና ተደባለቅን። እንደደረሰን ድላይ መጣችና “ና አስቲ” አለችንና “የት ነው ያደራችሁት?” ብላ ጠየቀችን።

“ውይይቱ በጣም ስለቆየና የሕዝቡ ሁኔታ ጥሩ አዝማሚያ ላይ ስላልነበረ፤ ሁኔታውን ለማረጋገጥ የወያኔ ሰዎችም በመምጣታቸው ከአነርሱ ጋር መነጋገር ነበረብን፤ እዚያው አመሸን። ሲመሽ ደግሞ ገበሬዎች አድራችሁ ሂዱ ብለው አስገደዱን አልኳት።

“ጠዋት፤ ሦስቱም ከዱ ተብሎ ሹከሹከታው በዝቶ ነበረ። አሁን ስትመጡ እኮ፤ ሁሉም እፍሮ ዝም አለ። ስለማ በጣም ነበር ያዘንኩት። እንዴት አማኑኤል ሳይሰናበተን ዝምብሎን ይሄዳል ብዬ ግራ ገባኝ አለችን።

“ምነው እስከዚህ ድረስ፤ ዝም ብለው ይከዳሉ የሚሉን” አልኳት።

“በቃ እየተበሳጫችሁ እንደሆነ ሁሉም ያውቃል፤ ለዚህ ነው” አለችን።

ከከፍለ ህዝቢ ጓዶችም “ይሄ ድርጅት ችግር ውስጥ ነው፤ ሊመራን የማይችል ከሆነ አንድ ነገር ለምን አናደርግም? ለምን የራሳችን ድርጅት ፈጥረን፤ እዚህ ትግራይ ውስጥ እንንቀሳቀስም?” የሚሉ ጥያቄዎች ማንሳት የጀመሩበት ሁኔታም ነበር። ለአንድ ቀን የተላከንበት ቦታ ለሁለት ለሦስት ቀን ቆይተን ምን ማድረግ እንዳለብን መነጋገር ጀመርን።

በዚያው ሰዎን በመንገድ ላይ እያለን፤ ጴጥሮስ የሚባል የብዙሀን ድርጅት አባል የነበረ ወደ ብዙት አካባቢ መጣና ለብቻዬ አነጋገረን። “ድርጅቱ እየፈረሰ ነው፤ ይህ ድርጅት እኛን መርቶ ወደ ድል ሊያደርሰን አይችልም እኛ አምስት፤ ስድስት ሆነን ለመከዳት አሰበናል። ሁሉም የብዙኃን ድርጅት አባሎች በሙሉ የትግራይ ልጆች ናቸውና ችግር የለብንም፤ አንተም አብረኸን ለመሄድ የምትፈልግ ከሆነ ብዬ ነው ላነጋግርህ የመጣሁት” አለች።

ብዙ ተነጋገርንና “እኔ በአሁን ጊዜ ድርጅቱን ለቅቄ ለመሄድ ገና አልወሰንኩም” አልኩት። ከጥቂት ቀናት በኋላ መጥፋታቸውን ሰማሁ።

ወደ አሲምባ ስንሄድም በጉሉ ማከዳ አካባቢ የነበሩ ጓዶችም እየጠፉ ነበር። ከፍለ ሕዝብ የነበሩ ጓዶችም ጠፍተዋል። ብቻ በሚታየው ነገር ሁሉ በጣም እየተበሳጩ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ብዙ የትግራይ ጓዶች እየከዱ ወደ ኤርትራ ሄዱ። የተደረገው የእርማት እንቅስቃሴ ግቡን አልመታም ተብሎ በብዙ የሠራዊት አባላት ጥያቄዎች ተነሥተው ነበር። በተለይ ኃይል አራት መቶ የአንጃ ሁኔታ ጎልቶ ወጥቷል። ኃይል አራት መቶ ማለት የፖለቲካና የወታደራዊ ትምህርት ሥልጠና የሚወሰዱ አባላት የያዘች ኃይል ነች። ሥራቸው ሁሉ

ውይይት ስለሆነ ሁሉንም ነገር ይወያዩበታል። “ድርጅቱ እንደሚፈለገው አይንቀሳቀስም፤ የተሳሳተ መንገድ እየተከተለ ነው፤ በዚህ ሁኔታ ደግሞ ድል ሊያደርግ አይችልም” የሚሉ ሐሳቦች አንስተዋል።

ታህሣሥ 1970 ዓ.ም ላይ በአመራሩ ጸጋዬ ደብተራው፤ አንበርብርብ፤ ፀሐይና ጌዲዎን ያሉበት፤ ኮሚሽን ተቋቁሞ፤ የኃይል አምስት መቶን ችግር ለመፍታት ወደ አድዋ መጡ። ችግሩን ለመፍታት ለተወሰኑ ቀናት ከእኛ ጋር ቆይተው ከጋንታ ጋንታ እየዘሩ ሁሉንም አነጋገሩና ያለንበትን ሁኔታ ጠይቀውን ነገርናቸው። በመጨረሻም ችግሩ እንደሚፈታ ገልጸው፤ ይሁን እንጂ መፍትሔ ላይ እስኪደረስ ድረስ ሁላችንም በትዕግሥት መጠበቅ እንዳለብን ነገሩን።

በመካከል ለኔና አሰፋ ወደ አሲምባ ተላከን። ከመሄዳችን በፊት ጸጋዬ ደብተራው ለብቻዬ ጠራኝና “አሁን ሁሉንም ነገር እሻሽለሁል፤ ያላሻሻልካት ነገር አንድ ብቻ ነች። እሷም የጓደኝነትና የድርጅት ፍቅር አለመለየትህ ነው። ጓደኞችህን ትወዳለህ፤ ድርጅትህንም ትወዳለህ፤ ጓደኞችህ እየመጡ አብረኻቸው እንድትከዳ ይጠይቁሃል አንተ ግን “አልወጣም አልሄድም” ትላችሁለህ። እነርሱ ሲሄዱ ግን ዝም ትላለህ እንጂ አሳልፈህ አትሰጣቸውም። ስለዚህ ከድርጅቱና ከጓደኝነት ፍቅር ለየትኛው ቅድሚያ መስጠት እንዳለብህ ካሁን በኋላ እንድታስብበት አፈልጋለሁ። አንተን ለወደፊቱም በጣም እንፈልግህለን” አለኝ።

“እሺ እንግዲህ እስብበታለሁ፤ ከአሁን በኋላ እስተካከላለሁ” አልኩት።

ጸጋዬ አላበቃም “በአንተና በፓርቲ ኮሚቴ አባሉ መካከል ያለው ቅራኔ በፍጹም መኖር የሌለበት ቅራኔ ነው። ሁላችሁም ያላችሁት በአንድ መስመር ውስጥ ነው። የሚያጣላ ነገርም የላችሁም። እርሱን አነጋግራዋለሁ፤ ችግራችሁ በጣም ቀላል ሲሆን የሚያስፈራም የሚያሰጋም ነገር የለበትም፤ ስለዚህ በእሱ

ላይ ያለህን ቅሬታ እንሣ። እርሱም ባንተ ላይ ቅሬታ የለውም። በሁላችሁ መካከል ምንም መሠረታዊ ልዩነት የለምና በዛ በኩል እንዳታሰብ” አለኝ።

በማግስቱ ወደአሲምባ ትሄዳለህ ተብሎ የማደርሰው ደብዳቤ ተሰጠኝ። ወደ አሲምባ ይገኘው ከምሄደው ደብዳቤ ሌላም የተሰጠኝ ሐላፊነት ነበረ። እንደአጋጣሚ ሆኖ ከፈረስ ማይ ወረዳ የወያኔ ሚሊሻ ሐላፊ የነበረ አባዲ ደስታ የሚባል የወያኔ አመራር አስርት ነበረ። እሱ ግን ከአስር ቤት አምልጦ ሽፍቶ ቆይቶ ወደ እኛ መጣ። እርሱንም ወደ አሲምባ እንድናደርስ ነበር ሁለተኛው ሐላፊነት።

ወደ አሲምባ ለመሄድ እየተዘጋጀን እያለ ምክትል የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊው ብርሃኑ ደበጭ መጣ። አማኑኤል አንድ ጊዜ ሳነጋግርህ አለና ለብቻዩ ጠራኝ። “ነገ ወደ አሲምባ እንደምትሄድ ታውቃለህ?” አለኝ።

“አዎ አውቃለሁ”

“አባዲን ይዞ እንደምትሄድ ታውቃለህ?”

“አመራሩ የሚሰጥህ ደብዳቤም አለ እሱንም ይዞ ነው የምትሄደው”

“አዎ”

“ለነማን እንደምትሰጥ ታውቃለህ? እሱን እነሱ ይነግሩሃል። አሁን ግን እኔ አንድ ምስጢር እነግርሃለሁ። ይዞ የምትሄደው ሰው ወንጀለኛ ነው፤ ወንጀሉን እርሱ አያምንበትም። እኛ ግን ትክክል መሆኑን አውቀናል። ወያኔዎች እርሱን ያሰሩበት ምክንያት ባሏ የሞተባት፤ የቄስ ሚስት ስለደፈረ ነው። ሴትየዋ ሁለት ልጆች ታሳድጋለች፤ በሀገሩ ባህል የቄስ ሚስት ካላፈረሰች በስተቀር ለቄስ የሚሰጠው ግብርና መሬት ይሰጣታል፤ በዛ ልጆቿን ታሳድጋለች። ካመነዘረች ወይም ሌላ ባል ካገባች ግን እይሰጣትም። ስለዚህ እርሱ ጥቂት ሚሊሻዎችን አስከትሎ ሄዶ ቤቱን ከቦ በደፍራትም፤ ለአነርሱ ግን አልደፈረኝም ብላለች። ምክንያቱም ደፈረኝ ካለች መሬቷን ትነጠቃለች። እነርሱ ግን እንደ ደፈራት በደንብ ስላወቁ አስረውት ነው የሄዱት። ሴትየዋ ለእኛ እንደደፈራት ነግራናለች። ነገር ግን ለሰው ከተናገራችሁ መሬቱ ይወሰድብኛል፤ ልጆቼን እንዴት አሳድጋለሁ ብላ አለቀለች። ስለዚህ ይህ ይዘኸው የምትሄደው ሰው ወንጀለኛ ነው።

መንገድ ላይ ወያኔዎች ካገኙህና እርሱን እንወስደዋለን ካሉህ፤ ሰጣቸው፤ ይግደሉት። እንዲያውም አንተ ራስህ ግደለው። እኔ ድርጅቱ ለምን እንደተቀበለው አላውቅም፤ እና ለእርሱ ብለህ ከወያኔዎች ጋር ተጣልተህ አደጋ ውስጥ እንዳትገባ አለኝ።

በማግስቱ ደብዳቤዎቹ ተሰጡኝና ለፀሐዬ ወይም ደግሞ ለዳዊት እንድሰጥና በምንም ምክንያት ግን ለመዝሙር እንዳልሰጥ ተነገረኝ። ከአሰፋ ጋር ተጉዘን ብዘት ስንደርስ በገበያ ቀን የኃይል አራት መቶ ጓዶችን እገኘናቸው። ከእነሱ ጋር ሰላምታ ተለዋውጠን ወደ አጋሜ ስንሄድ ደግሞ፤ ሰግላት እንደደረሰን ከኃይል ሃምሳ ስምንት አባላት ጋር ተገናኘን። እነርሱ ጋ የአመራር አባል (የጠቅላይ ፓርቲ ኮሚቴ አባል) የሆነው፤ ዘለቀ እየጠበቀኝ ነበርና ጠርቶ “አማኑኤል አንተ ነህ?” ብሎ ጠየቀኝ። ከዘለቀ ጋር ከዚህ በፊት ተገናኝተን እናውቅም ነበር።

“አዎ አልኩት።

“አንድ ጊዜ ወደቤት እንሂድና ሳነጋግርህ እፈልጋለሁ” አለኝና ቤት ውስጥ ይዞኝ ገባ።

“ያመጣሃቸው ደብዳቤዎች አሉ?” ሲል ጠየቀኝ።

“አዎ”

“ሳነበው ፈልጌያለሁና ትሰጠኛለህ?”

“አንተ ማን እንደሆንክ አላውቅህም፤ እንዴት አሰጥሃለሁ?” አልኩት።

ሳቅ አለና “እኔ ዘለቀ አባላለሁ። የአመራር አባል ነኝ” በማለት ነገረኝ።

“እኔ ግን ለአንተ ስጥ አልተባልኩም”

“ግድየለም፤ ለእኔ ልትሰጠኝ ትችላለህ” ሲለኝ፤ እሺ ብዬ ሰጠሁት።

ደብዳቤዎቹን ቀዶ አነበበና እንደገና አሸነ መለሰልኝ። ከእነርሱ ጋር አድረገን በቀጣዩ ቀን ከኃይል ሃምሳ ስምንት ሦስት ጓዶች ተሰጡንና እርሱም ከኛ ጋር አብርን ሆኖ ወደ ዳህዋን ሄድን። በመንገዳችን ላይ ዘለቀ “የትግራይ ጓዶች ድርጅቱን እየለቀቁ ናቸው። እኛ በማናውቀው መንገድ ያስቀየምናቸው ነገር ይኖር ይሆን?” ብሎ ጠየቀኝ።

‘ያልተማረ የተማረ እየተባለ ነው ልዩነት የተፈጠረው’ አልኩት።

‘እንደሱ ከሆነ ግዴላም እናስተካከለዋለን፤ እይዟችሁ’ አለኝ

ዳህዋን እንደደረሰን፤ ዘለቀም ከእኔ ጋር እንዳለ “ራስህ ቀደህ እንዳነበብከው ንገራቸው” አልኩትና ለተባሉት አመራሮች በፊቱ ደብዳቤውን ሰጠኋቸው።

ደብዳቤውን ባደረሰኩ በማግስቱ ደግሞ መዝሙርን አገኘሁት። መዝሙር ወፈር ያለና ቁመቱ ረዥም ነው። ፈገግታ አይልየውም፤ በእነጋገሩም የመማርክ ችሎታ አለው። ‘ወንዝ እግራችንን ታጥቦን እንመሰሰለን’ ብሎኝ አብረን ሄድን። ወንዝ እግራችንን እየታጠብን በኃይል አምስት መቶ ውስጥ ሰላለው ሁኔታ ጠየቀኝና እንዳንድ ችግሮች እንዳሉ ነገርኩት። አርሱም ‘እኛም ጋ እንዳንድ ችግሮች አሉ፤ ችግሮችን ለመፍታት እናገኝም በየበኩላችሁ የየድርሻችሁን አስተዋጽኦ ማድረግ አለባችሁ’ አለኝ ብደፈናው። በዚህ ጊዜ ለመዝሙር ደብዳቤዎቼን እንዳትሰጠው ያሉኝን አስታውሼ፤ ከነገረኝ ነገር ጋር ሳዛምደው በመካከላቸው ትልቅ ችግር እንዳለ ገባኝ።

ወደ አሲምባ እንድናደርሰው የተሰጠንን አባዲ ደስታን ለአመራሩ ከአስረከብን በኋላ ከእኛ ድርጅት ጋር አልቆየም፤ ይልቁንም አመራሩ ሰውየውን ከእኛ ዓላማ ጋር ሊጣጣም የሚችል ሆኖ ስላላገኘው አካባቢውን ለቅቆ እንዲሄ ፈቃድ ሰጥቶታል።

ከትንሽ ጊዜ በኋላ ከአመራሩ አባላት አንዱ ጋይም (ገብረ እግዚአብሔር ኃ/ሚካኤል) አሊቴና አብረን እንድንሄድ እኔን እየጠበቀ ነበርና ስንገናኝ እዚያ ወደሚገኘው የልደታ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ለመሄድ ተነሣን። ቤተ ክርስቲያን ከመድረሳችን ጋይምም ልክ ከመዝሙር ጋር እናወራ ስለነበረው ስለ ኃይል አምስት መቶ ችግርና እንቅስቃሴ ጠየቀኝ። በሠራዊቱ ጦር ሰፈር ውስጥ ከሚወራው መጥፎ ነገር እንድጠነቀቅ፤ ከአንጃ እንቅስቃሴና ከወሬ ራሴን እንድጠበቅ

አስጠነቀቀኝ። ጋይም የፈለገኝ ምናልባት ከመዝሙር ጋር አብረን እንደነበርን ስላወቀ ይሆናል ብዬ አሰብኩ።

ቤተ ክርስቲያን ከመድረሳችን በፊት ወደ አንድ ቤት እንደምንሄድ ነግሮኝ ወደዚያው አመራን። እኔ ጋይም እዚያ ቤት ውስጥ ምን እንደሚፈልግ አላወቅኩም። ከቤቱ ደጃፍ ላይ እንደቆምን፤ “የጾከተር ተስፋዩ ደበላይ ቤተሰቦች ቤት ነው” አለኝና፤ እዚህ ውስጥ የፓርቲው ከፍተኛ አመራር የሆነው ዘርኡ ከህሸን እንደሚኖርና ከእርሱ ጋር እንደሚያስተዋውቀኝ ነገረኝ። እኔም ከአንድ የፓርቲው ከፍተኛ አመራር ጋር ለመተዋወቅ ዕድል በማግኘቴ በጣም ደስ ብሎኝ አስከማየው ድረስ ቸኩልኩ።

የቤቱ ዋና በር በአለበት በሰሜን አቅጣጫ በኩል ነበር የሄድነው። ከመድረሳችን በፊት ትልቅ ጥቁር ፊት ያለውና ጸጉሩን ያጎፈረ ሰው አንገቱን በመስኮት አወጣና ተመለከተን። ከዚያም ዘርኡ ጋይምን አየውና ፈገግ ብሎ ሰላም ሊለው ወጣ። ዘርኡ እኛ ጋ ሲደርስ ጋይም ከእኔ ጋር አስተዋወቀው። በዚህ ጊዜ እኔ ለፓርቲያችን ከፍተኛ አመራር የሚገባውን በወታደራዊ ተጠንቀቅ አቋቋም ሆኜ ሰላምታ ሰጠሁት። በቀኝ እጄ የያዝኩትን ጠመንጃዬን በፍጥነት ወደ ግራ እጄ በማዞር ጨበጥኩት። ዘርኡ በቅልጥፍኔ መደሰቱን በሚያሳይ ማራኪ ፈገግታ ጋር ጨበጠኝ።

ከጋይም ጋር ለአጭር ጊዜ እስኪነጋገሩ እኔ ወደኋላ ትንሽ ራቅ አልኩና ጠበቅኳቸው። ሲጨርሱዘርኡ ሊሰናበተኝ ወደ እኔ ሲመጣ አሁንም ለመሪ በሚገባ አክብሮት ቀልጠፍ ብዬ ጨበጥኩትና በድጋሚ በተጠንቀቅ ቆምኩ። አሁንም ፈገግ አለ።

ጋይም ባሳየሁት ወታደራዊ ቅልጥፍናና አክብሮት እንደተደሰተ እየነገረኝ መንገዳችንን ቀጠልን። የመጣነው በቤተ ክርስቲያኑ ዋና ቄስ ራት ተጋብዞ እንደሆነ ጋይም ወደቤተክርስቲያኑ አካባቢ ስንደርስ አጫወተኝ። ከኦራት ግብጥው በኋላ የጸሎት ሥነሥርዓት እንደሚደረግ ነገረኝ።

ልደታ ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን የብዙ ዓመታት ዕድሜ ያላትና በኢትዮጵያ የመጀመሪያዋ የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ናት። ስንደርስ ዋናው ቄስ ተቀብሎንና ወደ ምግብ አዳራሹ እየመሩ ይዘውን ገቡ። አዳራሹ ውስጥ ሦስት በረኽም ቁመት የተደረደሩ ጠረጴዛዎች ይታያሉ። በግራና ቀኝ በኩል ካሉት ወንበሮቻቸው ላይ የደንብ ልብስ የለበሱ ወደ ሁለት መቶ የሚጠጉ ተማሪዎችና የቤተ ክርስቲያኑ አገልጋዮች ተቀምጠዋል። በአንድ ጥግ በኩል በየዓይነቱ ምግብ የተደረደረበት ጠረጴዛ አለ። ተረኛ አስተናጋጆቹም ዝግጅታቸውን ጨርሰው የእራት ሥነሥርዓት እስኪጀመር በአንድ በኩል ተሰልፈው ቆመዋል።

እኔና ጋይም ከዋናው ቄስ አጠገብ ስለተቀመጥን ብሬውን ለማጉሣት ከመጀመሪያዎቹ ውስጥ ሆነን ቁሱን ተከትለን ሄድን። ወደ ጠረጴዛው ጠጋ ብዬ የተደረደረውን ምግብ ሳይ ዓይኖቼን ማመን አቅቶኝ ነበር። እንኩዋን ምግብ ያረረበት አንድ ተራ ታጋይ ይቅርና በከተማ ያለ ሀብታም ቤት ሊገኝ የማይችል ዝግጅት እንደሆነ ምንም እያጠራጥርም። ከተወለድኩ ጀምሮ እንደዚያ ያለ ምግብ አይቼ አላውቅም። እንጀራው ከንጹህ ነጭ ጤፍ የተጋገረ ነው። ወጡ አጅግ ብዙ ዓይነት ነበረ። አትክልቱና ፍራፍሬው ተደርድሮ ለመብላት ብቻ ሳይሆን ለማየትም ያጓጓል። ምግብ ተነሥቶ ካለቀ በኋላ የምስጋና ጸሎት ተደርጎ መመገብ ተጀመረ። ሳህኔ የቻለውን ያህል አንሥቼ ብሄድም ገና ሁለቱ የጎረሰኩ ሳይመስለኝ አጣራሁት። ሁኔታዬን የሚከታተሉት ዋናው ቄስ እንዲጨመርልኝ አዝዘው ጨምረው ብብላም በደንብ ልረካና ሊወጣልኝ አልቻለም። ግን ከዚያ በኋላ ይሉኝታ ስለያዘኝ እንደበቃው ሰው ሆንኩ። የታዳሚው ዓይን በሙሉ አኔ ላይ እንደሆነ ተሰምቶኛል። በአበላሌ ብቻ ሳይሆን የለበስኩት ካኪ ጉርድ ጃኬትና ቁምጣ፣ የጎፈረው ጸጉራና የያዝኩት ጠመንጃ ከሁሉም የተለየሁ መሆኔን ይናገራሉ።

የራት ሥነሥርዓቱ ካበቃ በኋላ ጋይም ነግሮኝ የነበረው ረዥም የጸሎት ሥነሥርዓት ተጀመረ። እኔን የገረመኝ የጋይም ጠንቅቆ ማወቅ ነበር።

ምናልባት የዚያ ቤተ ክርስቲያን አባል እንደነበረ ተጠራጠርኩ። የሚባለውን አኩል ይላል፤ ዜማውን ከአነርሱ አኩል ያውቀዋል። ብቻ እያንዳንዱን ስነስርዓት እንድም ሳያዛባ ነበር ጸሎቱ ያበቃው። በመጨረሻ ዋናውን ቄስ አመስግንን ተሰናበትንና ወጣን። ቀኑ መሽቷል፤ ግን አሊቴና ለአሲምባ ቅርብ ነው በዚያ ላይ ነጻ የወጣ አካባቢ ስለሆነ ምንም አሰጊ ነገር የለም። ይሄንን ሳስብ ጋይም እኔን ይዞ የመጣው ለደጎንነት ሲል እንዳልሆነ ገምቻለሁ። ምናልባት መዝሙር ጠርቶ ይዞኝ እንደሄደና አብረን እንደቆየን ስላወቀ አንዳንድ ነገሮች ሊጠቁመኝና እንደጠነቀቅ ስለፈለገ ይመስለኛል። አሲምባ ደርሰን እስክንለያይ ድረስ ጋይም ስንሄድ ጠቆም ካረገኝ ነገር ሌላ አብሬው እንድሄድ የፈለገበትን ምክንያት አልነገረኝም። የእርሱ ምክንያት ምንም ይሁን ምን የዚያ ቀን አጋጣሚ ግን በሕይወቴ የማላገኘውና የማልረሳው፣ ትልቁ የጋይም ማስታወሻ ትዝታዬ ሆኖ ዕድሜ ልክ አብሮኝ ይኖራል።

እኔና አሰፋ አሲምባ ሁለት ቀን ዐረፍንና ወደ ሁለት አውላሎ ተላከን። ወደዚያ የምንሄድበት ምክንያት ግደይ ጨፃር ከኃይል አምስት መቶ ወደ ሁለት አውላሎ ለዕረፍት ብሎ እንደሄደ በዚያው ሰለቆየ እነጻጽቶ ደብተራው "ሄደህ አነጋግረውና እንዲመለስ አድርገው" ብለውኝ ነበር። "እኛ መጥተን ኃይል አምስት መቶ ውስጥ ያለውን ቸግር እንደፈታነው ንገረው።" እኛ ወደ እርሱ ስንሄድ ሳዕሲዕ ላይ ግደይን ከኃይል ስልሣ ስድስት ወደ አሲምባ እየመጣ አገኘነው። እርሱን ይዘን ወደ ብዙት ስንሄድ ታሪኩን አገኘነው።

ታሪኩን ስናናግረው በድርጅቱ ውስጥ ስለተፈጠረው ቸግር በግልጽ ነበረ ያስረዳን፤ የእርምት እርምጃ የማይወሰድ ከሆነ ግን የድርጅቱ መውደቅ አይቀሬ መሆኑንም አጠንክሮ ነገረን። "ኃይል አምስት መቶም ውስጥ የእኛ ሰዎች አሉ፤ ያነጋግሩሀል። ብዙ ቸግሮች አሉ ድርጅቱ ግን ትልቅ ትግል እያደረገ ነውና ይፈታል" ብዬ አግባባሁት። የታሪኩ ዕውነተኛ ስም ከድር ነበር፤ በኋላ ላይ በአንጃነት ምክንያት በሠራዊቱ ተገደለ። ብዙት እንደደረሰን ከኮሚሽን አመራሮች እና ከኃይል አምስት መቶ ጋር ተገናኘን። የጠጋክኮ አባል ከሆነው ከጌዲዎን ጋር እንድ ሻይ ቤት ገብተን ሁሉም ነገር እንደተፈታና ቸግሩ እንደተቃለለ ነግሮኝ የሰንብት ጥያቄዬን እንዳነሳ ጠይቆኝ ተሰማግሁ።

የአሲምባ ፍቅር

1970 ዓ.ም. የካቲት ወር መጀመሪያ ላይ የፖለቲካ ኮሚሳሩ ሰሎሞን በከተማው የፓርቲ ኮሚቴ ምስጢራዊ ስብሰባ ላይ ለመገኘት ነበለት ይሄድ ነበረ። እኔና ብርሃኑ ሰሎሞንን አጅበን እንድንሄድ ተመደብን። ወደ አመሻሹ ላይ ነበር የተነሣነው፤ እኔ ከፊት ሰሎሞን ከመሐል ብርሃኑ ደግሞ ከኋላ ሆኖ ነበር ጉዞ የጀመርነው። ሰሎሞን ስብሰባው ላይ ተሳትፎ በሰላም እስኪመለስ ድረስ ሐላፊነት ነበረብን። እኩለ ሌሊት ሊሆን ትንሽ ሲቀር ነበለት ደረሰንና ሰሎሞንን ስብሰባው የሚካሄድበት ቤት አስገብተነው እኛ በሁለት አቅጣጫ ቆመን አካባቢውን መጠበቅ ያገኘን። እኔና ብርሃኑ ወደቤቱ ውስጥ አልገባንም፤ ተሰባሳቢዎቹንም አላየናቸውም። ስብሰባው ረዘም ያለ ጊዜ ውስደባቸው ከሌሊቱ አስር ሰዓት አካባቢ ተጠናቀቀና ሰላሎሞንን አጅበን ተመለስን።

ከነበለት ስንመለስ አሲምባ ደርሶ የመጣውን አስፍሃን አግኝቼ ሳናግረው፤ ሠራዊት የመቀየጥ ምደባ እንደተደረገና ምድቡ እንደተነገረው ገልጾ "እንተም ወደ ሌላ ኃይል ተቀይረህል" ብሎ ነገረኝ። የተመደብኩበትን ኃይል እንዲነግረኝ ጠየቅሁት።

ጋንታ ሀያ ስድስት የምትባል ወደ በጌምድር በምትሔድ ጋንታ ውስጥ እንደተመደብኩ ነገረኝ። ደነገጥኩና "ለምንድነው ካለሁበት ኃይል ቀይረው ያውም ወደ ጎንደር ሊልኩኝ የፈለጉት?" የሚል ሐሳብ ገባኝ። ከኃይላችን የፖለቲካ ሐላፊ ከሰላሞን ጋር በጣም ሰላምንግባባና ሰላምንቀራረብ፤ የሰማሁትን ነገርኩትና ሐሳብ እንደገባኝና ነገሩም ደስ እንዳለለኝ ገልጬለት የሚያውቀው ነገር እንደአለ ስጠይቀው "ማን ነገረህ?" አለኝ።

"አስፍህ ከአሲምባ ሰዎቶ ነው የነገረኝ" አልኩት

"የአንተ ምደባ እውነት ከሆነም ለጥሩ ነው እንጂ፤ ለመጥፎ አይደለም። ስለዚህ ምንም አትሰጋ። ምክንያቱን ቀስ ብለህ ታውቀዋለህ፤ መቼኩል አያስፈልግም አለኝ። ይኼን ስሰማ ተረጋጋሁና ሄድኩ።

ሲድስት

ሰድስት

የውቅሮ ተልእኮ

አራት ኃይሎች በክልተ አውላሎ

«ንፁሕ ወርቅ አሳት አይፈራም!!»

ያልታወቀ ጸሐፊ - የቻይናዎች የጀግንነት ምሳሌ

ጥር 13 ቀን 1970 ዓ.ም. ኃይል አምስት መቶ በአመራሩ ተጠርታ ወደ ክልተ አውላሎ ተንቀሳቀሰች። ሌሊቱን የፍጥነት ጉዞ አድርገን ጥር 14 ቀን ክልተ አውላሎ ሰንደርስ ሌሎች ኃይሎችም ደርሰው አየጠበቁን አገኘናቸው። በጠቅላላው አራት ኃይሎች ሆነን እንድ ላይ ሰፈርን። የዚያን ቀን ሌሊቱን የኃይል አመራሮች ስብሰባ ተጠርተው፤ ሲነጋገሩ አደሩ።

በቀጣዩ ቀን ደግሞ የጋንታ አመራሮችንም የሚጨምር ሌላ ስብሰባ ተጠራ። ጋንታዎቻችንን በታ አስይዘን ሁላችንም ሰፊ አዳራሽ ወዳለው ቤት ውስጥ ገባንና ተሰበሰብን። ቆሎ እየበላን ወደ አመሸቡ ላይ ስብሰባው ተጀመረ። መጨለም ሲጀምር ሰለሞን የተለኮሰ ኩራዝ ይዞ መጣ። በስብሰባው ላይ በውቅሮ ጦር ካምፕ ላይ በማግስቱ ወረራ ለማድረግ እንደተወሰነ ተነገረን። የወረራው ዕቅድ በፓርቲውና በአመራሩ ብዙ ጥናትና ቅንጅት ተደርጎ በጥንቃቄ መዘጋጀቱንና ወረራውም የሚካሄደው በሚቀጥለው ቀን እንዲሆን የተወሰነ መሆኑንም ሰለሞን ገለጸልን።

ሰለሞን በሰጠው ማብራሪያ መሠረት፤ በውቅሮ ካምፕ ሁለት መቶ ሰማንያ አምስት የታጠቁ ወታደሮች ነበሩ። ካምፑን ለማጥቃት አራት ኃይሎች እንደተመደቡ ገልጾ “አጠቃላይ ወጊያውን እንዲመራ የተመደበው ወርቅ ሲሆን የፖለቲካ ሐላፊ ደግሞ እኔ ነኝ” በማለት ራሱን አስተዋወቀ።

የአቢምባ ፍቅር

በለጦርነቱ አጠቃላይ መረጃ ከተሰጠ በኋላ፤ የእያንዳንዳችን ምደባና ሐላፊነት ሲነገር፤ በመጀመሪያ ካምፑን በበምብና በቀላል መሣሪያ የሚያጠቃው ቡድን ዝርዝር፤ ቀጥሎ ደግሞ ከተማ የተመደቡ እንዲሁም ለጠላት ድጋፍ ሰጪ ኃይል እንዳይገባ መንገድ የሚዘጉ ከፍሎች ዝርዝር ተገለጸ።

የማጥቃቱ ዕቅድ የተነደፈው በአራት ቡድን በመከፋፈል በአራት አቅጣጫ ለመሰማራት ነበር። አንደኛው በየአቢሊዮ የሚመራ ቡድን ከከተማ ደጋፊ ኃይል እንዳይመጣ ለማገድ፤ ወደ ከተማው ወስጥ ገብቶ በከተማው ቁልፍ ዓላማዎችን በማጥቃት፤ እዚያ ያለው ኃይል በከተማው ችግር እንዲጠመድ በማድረግ እንዳይወጣ ባለበት የሚያስቀር ነበር። ሁለተኛው ቡድን ከመቀሌ አቅጣጫ ደጋፊ እንዳይመጣ ዘግቶ የሚከላከልና የሚያግድ ሲሆን፤ ሦስተኛው ቡድን ከአዲግራት ወደ ውቅሮ ረዳት እንዳይመጣ የሚያግድ በሲራጅ የሚመራ ቡድን ሆነ። አራተኛው ቡድን ግን በቀጥታ ወደ ካምፑ የሚገባና ዋናውን አላማ የሚፈጽም ነበር። የአጥቂው ቡድን እንዲገባ የታቀደው በሁለት አቅጣጫ ማለትም በደቡብና በምሥራቅ በኩል ሲሆን የደቡቡን አጥቂ ቡድን ሐብስቱ፤ በእደማሪያም ደግሞ የምስራቁን አጥቂ ቡድን እንዲመሩ ተመድበዋል።

በዚያ መሠረት ዋናውን ዓላማ የሚፈጽምና በቀጥታ ወደ ጦር ሰፈሩ ሄዶ ጦርነት ለሚከፍተው ቡድን በአዛዥነት የተመደበው የአየር ወለድ ጦር አባል የነበረውና የኃይል ሀያ ሰባት አዛዥ ሐብስቱ እንደሆነ ተነገረን። ወደ ከተማ የሚገባውን ቡድን የሚመራው ደግሞ የኛ ማለትም የኃይል አምስት መቶ አዛዥ የአቢሊዮ እንደሆነ፤ በተጨማሪ አንድ በድላይ የምትመራ ጋንታ በተወርዋሪነት ልትጠባበቅና የቆሰሉ አባላትን እንድታነሣና እንድታሸሽ ተመድባለች።

የአቢሊዮ በንዴት ፊቱ ተለዋውጦ ከተቀመጠበት ተነሣ። “የአቢሊዮ ፈሪ ነው፤ ያላችሁ ማነውና ነው ከተማ የተመደብኩት? ከተማ መግባት ማለት እኮ የቀበሌ ቢሮዎችን መፈተሽና መዝገብ ማቃጠል ማለት ነው። እኔ ተወልጄ ያደግሁት ውቅሮ ከተማ ውስጥ ነው፤ የውቅሮን መውጫያና መግቢያው ከእኔ

የበለጠ የሚያውቅ ማንም የለም። ስለዚህ እኔ ወደጦር ሰፈሩ ከሚገባው ቡድን ጋር ነው መመደብ ያለብኝ አንጂ ሌላ ቦታ ሊሆን አይችልም። በማለት ተቃውሞውን ገለጸና አኩርፎ ተቀመጠ።

የተወለደበትና ያደገበት ቦታ ስለሆነ አንድ አደጋ ቢያጋጥመው፤ ለቤተሰቦቹ፤ ለጓደኞቹም ሆነ ለሚያውቀው ሰው ሁሉ መጥፎ ሐዘን እንደሚሆንና ሌላም ጦስ ሊያስከትል እንደሚችል በመግለጽ፤ የተለያዩ ምክንያቶችን ዘርዘሮ ስለሞን በተቻለ መጠን ሊያስረዳውና ሊያግባባው ሞከረ። የአቢሊዮ ግን አልቀበልም ብሎ ድርቅ አለ። ስለሞን ነገሩን ለማብረድ ብሎ የአቢሊዮም ጊዜ ወስዶ ቢያስብበት ምናልባት ሐሳቡን ሊለውጥ ይችላል ብሎ ይመስላል ለትንሽ ጊዜ ለዕረፍት እንድንወጣና ስንመለስ ስብሰባው እንደሚቀጥል አስታውቆ አረፍት ሆነ።

ሁሉም በየፊናው ለዕረፍት በየቦታው ተሰማራ። እኔ፤ ድላይና ብርሃኑ ግን የአቢሊዮን በጣም ስለምንቀርበው ወደእርሱ ነበር የሄድነው። በሰብሰባው ላይ ያነሳውን ሐሳብ እንዲለውጥ ለማድረግ እየተፈራረቅን ስናናግረውና ስንለምነው ቆየን። በተለይ እኔና ድላይ በእርሷ ጉዳይም ሆነ፤ ከዚያ በፊት ከእርሱ ጋር በነበረን ግንኙንት ለእርሱ የተለየ የፍቅር ስሜትና ቅርብ ስለነበረን፤ በጣም ለመንነው። የአቢሊዮ ግን ልመናችንን አልሰማም።

ብዙ ጊዜ ለብቻችን ስንሆን ስለእርሱ ጥሩነት እያነሣን አውርተናል። በተለይ እኔ ፈገግ ብሎ “ወዲ ሐፍተይ” ሲለኝ የሚሰማኝ ደስታ ልዩ ነበር። ከድላይ ጋር ነበለት ስንዴም እንዴት እንደተጨነቀልንና የድላይ ችግር እንዴት እንደተሰማው አስታውሳለሁ። ስንዴ ደግሞ እንዴት መጠንቀቅ እንዳለብን ሲመክረን የነበረውን እያነሣንም ብዙ ጊዜ አውርተናል።

ስለየአቢሊዮ እንዳንድ የሰማሁትና ያየሁትን እንዲሁም ቅድመ ታሪኩንም መለስ ብዬ ሳለበው ለወደደው ሟች እንደሆነ ተረድቻለሁ።

የየአቢሊዮ አውነተኛ ስም ታፈረ ተድላ ነበር፤ እናቱ የወለዱት ሁለት ልጆች ነው፤ እርሱና እንዲት እጎቱ ማለት ነው። የአቢሊዮ እናቱንና እጎቱን በጣም ይወዳቸዋል። የሚወደውን ሰው የሚያቆላምጠው “የእጎቱ ልጅ” በማለት ሲሆን ሲምል ደግሞ በእናቱ ነበር። የአቢሊዮ አንዴ የእናቱን ስም ጠርቶ “ከለላ ትመት” ካለ ያ ጉዳይ ያለቀለት ነው ማለት ነው። እኔም ታዲያ “ወዲ ሐፍተይ” ሲለኝ ደስ የሚለኝ ለእናቱና ለእጎቱ ያለውን ልዩ ፍቅር ስለማውቅ ነበር።

ሦስታችንም ለእርሱ ካለን ፍቅር የተነሣ ነበር ሀሳቡን ለማስቀየር የምንታገለው። “ወደ ካምፑ ከሚገባው ቡድን ጋር ካልተመደብኩ” ማለቱ ትክክል እንዳልሆነ፤ ለሕይወት በጣም የማያስጋውን የአመራሩን አመዳደብ እምቢ ብሎ አሳት ውስጥ ካልገባሁ ማለቱ፤ በእርሱም ላይ ሆነ ከቤተሰቡ ጋር በተያያዘ ሊከተል የሚችለውን ችግር እንዲያስበው በማድረግ ለማሳመን ሞከርን። አመራሩ የእርሱን ምደባ ከዋናው ውጊያ ወደራቀ ቦታ ያደረገው ሆነ ብሎ እንደሆነ ሁላችንም እምነንበት ትክክለኛ ውሳኔነቱን ተቀብለናል። እርሱ ግን ምንም አልሰማ አለን። ብዙ ሞከርንና ስብሰባው ሊጀመር ሲቃረብ ተስፋ ቆርጠን ወደ ስብሰባው ተመልሰን ገባን። በተለይ ድላይ ድርቅ በማለቱ በጣም ነበር የተናደደችው። ወደ ስብሰባ ስንመለስ በጣም አዝና፤ ፊቷ ተቆጣጥሮና ተለዋውጦ ስሜቷ ይታወቅባት ነበር።

ስብሰባው እንደገና ሲጀመር እነሰሎሞንም የአቢሊዮን ሐሳብ ለማስለውጥ ሞከረው አልተሳካላቸውም። በመጨረሻው ሳኔው ተቀይሮ ድልድሉ ተለወጠና የአቢሊዮና ሐብስቱ ወደካምፕ በሁለት አቅጣጫ የሚገቡትን ቡድኖች እንዲመሩ ተደረገ።

የአጥቂው ቡድን እንዲገባ የታቀደው በሁለት አቅጣጫ ማለትም በደቡብና በምሥራቅ በኩል መሆኑ እንደተጠበቀ ነው። የደቡቡን አጥቂ ቡድን ሐብስቱ፤ የአቢሊዮ ደግሞ የምስራቁን አጥቂ ቡድን እንዲመሩ ተመደቡ። የየአቢሊዮን የቀድሞ ምድብ ማለትም ወደ ከተማ የሚገባውን ቡድን ደግሞ የአየር ወለድ

ጦር አባልና የጋደል ሰልፋ ስድስቱ ምክትል መሪ በአደ ማሪያም እንዲተካው ተደረገ።

በሰብሰባው ከነበርነው የጋንታ አመራሮች መካከል እኔ ግደይ ጨጓርና ብርሃኑ ወደካምፑ ከሚገባው ቡድን ውስጥ ተመደብን። ድላይ ደግሞ ተወርዋሪ ቡድን ይዛ ድጋፍ ሰጪ ሆኖ ተመደቦችና ሰብሰባው ተጠናቀቀ። በማግስቱ ጠዋት ለየጋንታችን አባላት ማብራሪያ እንድንሰጥ ይጠበቅብናል። ከሰዓት በኋላ ደግሞ ወደውቅሮ ጉዞ ይጀመራል።

ሰብሰባው ካበቃ በኋላ ለመተኛት ሁሉም ወዲያ ወዲህ ማለት ጀመረ። ቤት ውስጥ ያለነው የአመራር አባላት ብቻ ስለሆንን እንደፈለገን መተኛት እንችላለን። አስተኛኝታችን እንደተለመደው ሁለት - ሁለት ሰው እየሆንን ነበረ። ከሰብሰባው አዳራሽ ውጪ ከብቶች የሚያድሩበት ቤት አለ። እኔ ከየአቢሊዮና ከግደይ ጋር እያወራሁ ወደውጪ ስንወጣ ገና በሩን አለፍ እንዳልገን ድላይ ከኛ ቀድሞ ወጥታ ኖሮ ሁሉም እየሰሙ "እማኑኤል! ቦታ ይዣለሁ! ና አብረን ነው የምንተኛው!" ብላ ጠራችኝና ሄደኩ።

የያዘችው ቦታ ከሰብሰባው ከፍል በራፍ በስተምዕራብ በኩል ትንሽ ራቅ ብሎ በነበረው ጥግ ነበር። መኝታችንን አንጥፈን ከተኛን በኋላ ወሬ ለማውራት ከኛ ትንሽ ራቅ ብለው የተኙ ጓዶች እንዳይሰሙን ለትንሽ ጊዜ በዝምታ መጠበቅ ያስፈልገናል። በአቅራቢያችን የነበሩት ጓዶች እንቅልፍ ወስደዋል ብለን ስንገምት መነጋገር ጀመርን። ተደጋጋሚ ምሽቶችን በሥራ ማሳለፍና ድካም በሚደራረብን ወቅት የመኝታ ጊዜው ሲገኝ ወዲያው እንቅልፍ ጭልጥ እርጎ ይወስደናል። ከድላይ ጋር ብቻችንን የመተኛት አድል ባገኘን ቁጥር ግን ድካሙ ቢኖርም የእንቅልፍ ጊዜያችንን እየቀነሰን ስናወራ መቆየት ለምደብናል።

ቆየት እንዳልን ጠራችኝና እንዳልተኛሁ ስታረጋግጥ "የአቢሊዮ እንደዚህ ድርቅ ያለ መሆኑን አላውቅም ነበረ። እሺ ብሎ የተመደበበትን ቦታ እንደመቀበል

የአሊምባ ፍቅር

እምቢ ብሎ ይከራከራል እንዴ?! እኔ መቼም በጣም ነው የገረመኝ። ይሄ የአብደት ነው እንጂ የጤና አይመስለኝም ብላ ወሬ ጀመረች።

"እንግዲህ እኛ የቻልነውን ያህል ሞክረናል፤ ምንም ማድረግ አይቻልም አልኳት።

"በእንደዚህ ዓይነት ሁኔታ ጦርነት ውስጥ መግባት ጥሩ አይደለም። እማኑኤል! እኔ በበኩሌ የአሁኑ ጦርነት ነገር አላማረኝም" አለች።

"ሁላችንም እኮ ለመንነው፤ ግን እምቢ አለ ምን ማድረግ ይቻላል?" አልኳት ወሬውን ለማሳጠርና ለመተኛት ፈልጌ።

"እኔ እንጂ! በውስጤ ግን መጥፎ ነገር ተሰምቶኛል። ይኼ የውቅሮ ጦርነት ምንም ደስ አላለኝም፤ ብዙ አልቂት የሚያስከትል ይመስለኛል። በተለይ አንተና የአቢሊዮ በሕይወት የምትመለሱ አይመስለኝም። ካንተም ጋር ዛሬ አብረን የምንተኛው ለመጨረሻ ጊዜ ይመስለኛል። በጣም ነው የፈራሁት!" አለችኝ።

"ተይ እንጂ ድላይ፤ ለምን እንደዚህ ትያለሽ? ልክ አይደለሽም። ደግሞስ ሁላችንም ትግል ውስጥ የገባነው ለመሠዋት አይደለም እንዴ?" ብዬ እንደመገሠጽም አድርጌ ላረጋጋት ሞክርኩ።

"እኔ እንጂ! ብቻ በተለይ እናንተ ጨበጣ እንድትገቡ ከተመደባችሁት፤ ማናችሁም የምትመለሱ አይመስለኝም። እንተም ራስህ አሁን ራሳሬሳ ነው የምትሸተኝ ብላ በለሆሳስና በሚያሳዝን ዜማ ተናግራ ዝም አለች።

"እኔ እንደሆነ ብዙ ጊዜ አላት ውስጥ ገብቼ የወጣሁ ነኝ። እናንተም እኮ እኛን ለመርዳት ስትመጡ በተኩስ ውስጥ ነው የምታልፉት። ሁላችንም አደጋ ሊገጥመን ይችላል። ጦርነት ላይ ደግሞ ለመሰዋት ተዘጋጅተን መሄድ አለብን። እኔ እንቺ ወይ የአቢሊዮም ሆነ ሌሎቻችንም ብንሠዋ፤ የቀረነው መቀበልና ትግሉን መቀጠል ብቻ ነው ያለብን። ይሄን እንቺም የምታውቁውና የኖርንበት እውነት ነው። ዝም ብለሽ ተጨነቄ ሲልሽ ነው እንጂ!" አልኳት።

“ሊሆን ይችላል። የእኛና የእናንተ ግን በጣም ይለያያል። እናንተ እኮ የጋለ እሳት ውስጥ ነው የምትገቡት!”

“ተይ እንጂ ድላይ በእናትሽ! አሁን ምን አዲስ ነገር መጣና ነው እንዲህ የሆነሽው? እኔ መቼም አንቺ በጀግንነት ወደ ውጊያ ስትገቢ ነው እንጂ ፈራሁ ስትዩ ገና ዛሬ መስማቴ ነው። ለማንኛውም ተልእኮ ስንሄድ መሠዋት ሊኖር እንደሚችል የታወቀ ነው። ደግሞም እኔም አንቺም የምናውቃቸው ብዙ የተሠው ጓዶች ሕይወታቸውን ለትግሉ ሰጥተው አንዳለፉ አይተናል። ሁላችንም ተራቶን ከደረሰ ለመስዋዕትነት መዘጋጀት አለብን እንጂ፤ ለምን ይሄን የተለየ ነገር አድርገሽ ታይዋለሽ?” በማለት ብዬ ላረጋጋት ሞከርኩ።

“ይሄ መፍራት ወይም አለመፍራት አይደለም። እንዳንዴ ውስጥህ የሚነግርህ ነገር አለ። ብቻ የሆነ ነገር ይሰማኛል” አለችና አየደጋገመች አንተና የአቢሊዮ ... እያለች ስትደጋግም፤ ፍርሀቴ፤ አነጋገሯና የድምጿ ቅላጼ እያባባኝ ቀስ በቀስ ፍረሀት ሲወርረኝ ተሰማኝ።

እንዴ! ከድላይ ጋር የመጨረሻ መኝታችን ሊሆን ነው ማለት ነው? ብዬ አሰብኩ። ድንገት እቅፍ አደረግኳትና “እይዘሽ ድላይ፤ ምንም እንሆንም! በሕይወት እንመለሳለን! ድሉም የእኛ ይሆናል” ብዬ ከጀርባዋ በኩል ትከሻዋን ሳምኩት። እንደ እውነቱ ከሆነ ይህን የተናገርኩት እርሷን ለማጽናናት ሳይሆን በያዘኝ ፍርሀት ምክንያት ይመስለኛል።

የዚያን ዕለት አስተዳደራችን ከሌላው ጊዜ የተለየ ሆነብን። እንተቃቀፍ እንጂ የሁለታችንም ሐሳብ ከጦርነቱ ጋር ስለነበረ ምንም የተለየ ስሜት ሊፈጠር አልቻለም። ከሚጠብቀን ተልእኳችን በቀር ሌላ ነገር በፍጹም አልተሰማንም።

በተለምዶ ማናችንም እንደነገ ጦርነት ልንሄድ ማታውኑ ስንጫወትና ሰንሳሳቅ አምሸተን ነበር የምንተኛው። መሥዋዕትነቱን ተቀብለን ያለፍርሀት

የአሲምባ ፍቅር

ስለምንዘጋጅ ምንም አይሰማንም ነበር። ያን ቀን ግን ተለየብኝ። ፍቅር ይሆን ፍርሀት ያደረብኝን ስሜት ማወቅ ተሳነኝ።

ድላይ የተኛችው በግድግዳው በኩል ነበር፤ እኔ ከጀርባዋ በኩል ነኝ። የቀኝ እጄን በቀኝ ትከሻዋ ላይ ጣል አድርጌዋለሁ። ሌላ ጊዜ ወሬ ጨርሰን ስትተኛ ወዲያው ነበር እንቅልፍ የሚወስዳት። በዚያን ማታ ግን አሁንም አሁንም መግለበጥ አበዛች። እንቅልፍ እምቢ እንዳላት ገባኝ። እኔ ትንሽ ሽሉብ አድርጎኝ ነበር፤ እየተገላበጠች ስታቃስት ያመማት መስሎኝ ቀና አልኩና “ምነው ድላይ አመመሽ እንዴ?” ብዬ ጠየቅኳት።

“አይ አላመመኝም፤ ደኅና ነኝ። ብቻ የየአቢሊዮና የእንተ ነገር እያሳሳብኝ ነው” በሰንት መከራ ያስተውኳትን ርእስ እንደገና እነሣችው።

“አንቺ እኮ ልክ ትናንትና ወደ ትግል እንደገባና ለመጀመሪያ ጊዜ ወደውጊያ እንደሚሄድ ሰው ነው የሆነሽው። ደግሞም እርግጠኛ ነኝ በመጀመሪያ የውጊያ ውሎሽም ፍርሀት ያልነበረብሽ ቆራጥ ተዋጊ ነበርሽ። ዛሬ ግን ምን እንደነካሽ አልገባኝም። ቢቃ ተይው፤ ምንም ነገር እንሆንም አንቺም እኮ ያለንበት ቦታ ድረስ ትመጪልናለሽ። በዛሬው ዕለት እንለያያለን ብለሽ ተስፋ መቀረጥ የለብሽም” አልኳት። የእርሷም የጭንቀቷ መነሻ፤ ምናልባት የጀመርነውና ስር እየሰደደ የሄደው የፍቅር ግንኙነታችን ውጤት እንጂ ሌላ አልመሰለኝም።

“ለእናንተ ፈራሁላችሁ ስልህ እኮ ለራሴም ብቻዬን እንዳልቀር ፈርቼ ነው”

“የአቢሊዮም፤ እኔም አንቺም ብትሆኑ ለዓላማችን እስከ መሥዋዕትነት ለመታገል ቃለ መሀላ አድርገን የገባንበት ጉዳይ ነው። ከተሠዋንም የቀሩት ጓዶች የኛን ዓላማ ይዘው የከብር ሞት እስከሚሞቱ በመታገል ይቀጥላሉ” አልኳት ባለመታከት።

“እሺ ግን አማኑኤል” አለችና ወይ እስከላት ንግግሯን አቁማ ጠበቀችኝ።

“አቤት!” መለሰኩላት ምን ልትለኝ እንደነበር ለመገመት እየሞከርኩ።

“አንተ አንድ ነገር ከሆንክ ግን እኔ እንዴት እሆናለሁ?” አለች። አባባሏ አስደነገጠች። ብደነግጥም ግን ምንም የተለየ ስሜት እንዳልተሰማኝ ለመሆን እየሞከርኩ “እዚህ ያሉት ሁሉ ጓዶችሽ አይደሉም እንዴ? ከእነርሱ ጋር ትሆኛለሽ። ሁላችንም ለአንድ ዓላማ የቆምን፤ በዓላማ የተሳሰርን አይደለንም እንዴ? ከእኔስ የተዋወቅነው በዚህ ትግል አይደለም እንዴ? ቅርርባችንም እኮ የኢጋጣሚ ነገር ነው። እዚህ ያሉት ሁሉ የበለጠ የምትቀራረቢበት ኢጋጣሚና ምክንያት እስኪደርስ ነው እንጂ፤ አብዛኞቹ እንደእኔ ከእኔም የበለጠ የሚሆኑልሽ እውነተኛች ናቸው” አልኳት።

“እንደአንተ ለእኔ ጉዳይ የሚንገላታ። የወር አበባዬ ላይ ሆኜ፤ ጠረኔ ሳይለማው አብሮኝ የሚተኛ ንጹሕ፤ ለሰው አሳቢ የትም የሚገኝ እንዳይመስልህ። እኔ እንተን አጥቼ፤ ከሌላ ወንድ ጋር ነጻ ሆኜ መኖር የምችል አይመስለኝም። ፈራሁ ስልህ ለእናንተ ብቻ አይደለም፤ ለአራሴም ነው የፈራሁት። እርግጥ እኔ አራሴ ብሞት ግድ የለኝም። እንተን አጥቼ መኖር ግን ያስፈራኛል። ሁሉም ነገር ጨለማ እየሆነብኝ ነው የጨነቀኝ”

“አየሽ ያ የፈራነው ነገር እየደረሰ ነው። ፍቅር ውስጥ መግባታችን ከመሥዋዕትነት እንድንሸሽ ሊያደርገን ነው። ፈሪ እያደረገን ነው ማለት ነው” ስላት ዝም አለች። ምናልባት ሐሳብ ውስጥ ገብታ ይሁን በፍቅራችን ጥያቄ ላይ ስለመጣሁባት አላውቅም። ብቻ ዝም አለች።

እኔም ኢጋጣሚውን በመጠቀም “በቃ አሁን ትንሽ እንተኛብዬ ነጠላውን ተከናነብኩና ተኛሁ። እርሷም ለመተኛት የምታደርገው መከራ ይታወቅኛል። እንቅልፍ ይውሰዳት አይወስዳት አላውቅኩም። እኔ ግን ጋንታ መሪና ምክትል ጋንታ መሪዎች የሚያበራ ሰዓት ስለሚሰጠን በየመሐሉ ሰዓት እየተመለከትኩ

የእሴምባ ፍቅር

የጊዜው መድረስ አለመድረሱን አከታተላለሁ። እርሷም በተነሣሁ ቁጥር “ሰዓቱ ደረሰ?” አያለች እንደጠየቀችኝ ነጋ።

በማግስቱ ፐር 15 ቀን 1970 ዓ.ም. የአራቱም ኃይል አባላት በሙሉ አንድ ላይ ምሳ በላንና እዚያው ዋልን። ለጦርነት ወይም ለረዥም ጉዞ ለንዘጋጅ ሁልጊዜም እንደሚደረገው፤ በደንብ እንድንመግብ ለእያንዳንዱ ጋንታ ፍየሎች ተገዝተው ተሰጥተውናል። አጋጣሚ ሆኖ በዚያን ቀን የአቢሊዮ የዋለው ከእኛ ጋንታ ጋር ነበር። ከሌሎች የኃይል አመራሮች ጋር የሚገናኝበትን የመገናኛ ፊደሮች ከፊቱ አስቀምጦ እየተጫወተ ነው። ትኩር በዩ ሳኛው ድላይ ማታ የተናገረችው ትዝ ብሎኝ ትካዜ ተሰማኝ። እርሱም ፊቱን አንብቦ ነው መሰለኝ “አይዞህ አማኑኤል! ዛሬ ማታ ውቅሮ ያለውን ጦር እንደመሰሰዋለን፤ ድሉ የኛ ነው። እግረ መንገዳችንንም ከሌላን ሰላም ብለናት እንመጣለን” እያለ እየሳቀ አወራኝ (ወይዘሮ ከሌላ እናቱ ናቸው) ጥርሶቹ ነጭጭና የሚያምኑ ናቸው። በጥቁር መልኩ ላይ የጥርሶቹ ንጣት በጣም ይደምቃል።

ከየአቢሊዮ ጋር ያለን ትውውቅ ከመጀመሪያው ከሰንገዴ ሥልጠና አንስቶ ነው። ዘወትር ፈገግታ ስለማይለየው፤ ብዙ ጊዜ ሲሰቅ አይቆዋለሁ። የዚያን ዕለት አሳሳቂ ግን በጣም የተለየ መሰለኝ። ።

ድላይ ማታ የተናገረችው እየረበሸኝ ስለነበረ የእርሱ ንግግር ስሜቴን አልቀየረውም። በተለይ የአቢሊዮ ወደ ጦር ሰፈር መድቡኝ ብሎ መግባቱ ደስ እንዳላሰኝት ደጋግማ የነገረችኝ እእምሮ የውስጥ እያስተጋባ አሰቸገረኝ። “ካሁን በኋላ ሁለታችሁንም በሕይወት የማያችሁ አይመስለኝም” እያለችና አኔንም ሬሳ ሬሳ ትሸተኛለህ እንዳለች ነበር ያደረገችው። የአቢሊዮን በጣም ስለምትወደው በአንድ ቀን በጣም የምትወዳቸውን ሁለት ጓዶቿ እንዳታጣ ፈርታለች። አሁንም የአቢሊዮ እንደገና “ምነው አማኑኤል? ዛሬ ልክ አይደለህም ተከዘህል። እንደማትመለስ አውቀህል መሰለኝ?” አለኝ። አሁንም ያንን የማይለየውን ፈገግታውን በግማሹ እያሳየኝ።

“የለም የአቢሊዮ ትንሽ ደክሞኝ ነው። ሌሊት ስብሰባ ነው ያደርኩት። ዛሬ ደግሞ ተረኛ መጋቢዎች ስለሆንን ድካም ተጫጭኖኝ ነው እንጂ ሌላ አይደለም” ብዬ ለመሸፋፈን ሞከርኩ።

ወደ ማምሻው ላይ የአራቱም ኃይሎች አባላት፤ በአንድ ላይ ተሰበሰብን። ጥይት ወደ ካዝና ለመመላት ጊዜ ስለማይኖር ለእያንዳንዳችን ጥይት የተሞሉ ስድስት ካርታዎችና ሁለት ሁለት ቦንብ ተሰጥተዋል። (አንድ ካርታ ሰላሳ ጥይት ነው የሚይዘው።)

ሰሎሞንና ወርቁ አጠር ያለ ገለጻ አደረጉልን። ቀጥሎም የየምድቡ ወታደራዊ መሪዎች ድልድላችንን ለመግለጽ መጀመሪያ ሕብስቱ ስም ሊጠራ ወረቀት ይዞ ቆመ። አብዛኞቻችን በእንደዚህ ዓይነት አጋጣሚ ካልሆነ በስተቀር ለመገናኘት ስለማንችል በዚያ አጋጣሚ የተገናኘንና የምንተዋወቅ ጓዶች እርስ በእርስ መነጋገር ጀመርን። ለረዥም ጊዜ ተገናኝተን የማናወቅ ደጋግመን እየተቃቀፍን ስንሳሳምና ሰላም ስንባባል ጫጫታ ተፈጠረና ሁካታ ሆነ። በዚህ ጊዜ ሰሎሞን ተነሣና “ጓዶች!! እባካችሁ ምድብ ምድባችሁ ሊነገር ስለሆነ ጫጫታውን አቁሙና ስማችሁን አዳምጡ! “Remember we are at a war zone!” (ያለነው በጦር ቀጠና ውስጥ መሆኑን አስቡ!) ሲል ሁሉም ጸጥ አለ።

ጸጥታው እስኪመለስ ወረቀት እንደያዘ ይጠብቅ የነበረው ሕብስቱም ስም ዝርዝራችንን ማንበብ ጀምረ። በመጀመሪያ የኔ ስም ተጠራ። ብድግ ብዬ ሄድኩና ከበስተጀርባው ቆምኩ። ከእኔ ቀጥሎ ስማቸው የተጠሩት በሙሉ እየመጡ ከሕብስቱ ኋላ ተሰበሰብን። ከእኔ ጋንታ ውስጥ ወደ ካምፕ ጨበጣ ከሚገባው ቡድን ጋር የተመደበው አንዱም ብቻ ነው።

የተሰበሰብንበት ቦታ እንደቆምኩ፤ ረድአይ መጣና ጠራኝ። ረድአይ የኃይል ስልሣ ስድስት የፖለቲካ ሐላፊ ነበር። ኃይል ስልሳ ስድስት ደግሞ በውቅሮ አካባቢ የምትንቀሳቀስ ኃይል ነበረች። ወደ ረድአይ ስሄድ “ምድብህን አውቀኸዋል?” ብሎ ጠየቀኝ።

“አዎ ምነው?” አልኩት።

“በል ቀስ ብለህ ተከተለኝ” አለኝ።

ተከትሎ ስሄድ ወደፊት ቀደም አለኝና ፍሱሕ ገብራይንም ጠራው። ሁለታችንን ነጥሎ ወስዶ “አስቀድመን የምንሄድበት ቦታ ስላለ አሁን እንነሣለን፤ ሠራዊቱም እኛን ተከትሎ ይመጣል” ሲል በአብሪነት የተመደበትን ለብቻቸው ክፊት ተሰልፈው በማየታችን፤ እኔና ፍሱሕ ግራ ተጋባን። ረድአይ ግራ እንደገባን አውቆ “እኛ አብሪዎች አይደለንም። ነገር ግን ቀድመን ወደውቅሮ የምንሄድበት ጉዳይ አለ” አለን።

እኔም ከመሄዴ በፊት ድላይን ፈቷን እንኳ አይቼ ብሄድ ተመኝቼ ወደ ኋላ ዞሬ በዓይኔ ፈለግኳት። ግን አላገኘኳትም። ምንም አማራጭ ስለአልነበረኝ ረድአይና ፍሱሕን ተከትሎ መንገዴን ቀጠልኩ።

ረድአይና ፍሱሕ የኃይል ስልሣ ስድስት አባላት ስለሆኑ ሁለቱም መንገዱን በደንብ ያውቁታል። ፍሱሕ ከፊት ረድአይ ከመሐል እኔ ከኋላ ሁኔ ለስምንት ሰአታት ያለማቋረጥ ከተጓዝን በኋላ እኩለ ለሊት አካባቢ፤ ከውቅሮ ከተማ በስተሰሜን ምስራቅ በኩል ያለው ተራራ ላይ ደረስን። የከተማው መብራት ይታየናል።

ረድአይ “እዚህ መረጃ የሚሰጡን ጓዶች ይጠብቁናል። ከእነርሱ መረጃውን ወስደን ስንመለስ፤ ሌሎቹን ጓዶች ወደዚህ እየመጡ ስለምናገኛቸው እናንተም ወደየምድባችሁ ትመለሳላችሁ” አለን።

ኃይል ስልሳ ስድስት በወቅቱ የምትገቅቀሰው በውቅሮ አካባቢ ስለሆነ ከውቅሮ የድርጅቱ የከተማ መዋቅር ጋር የሚገናኘው ረድአይ እንደነበረ እንምታለሁ። የነበርንበት ተራራ ስር አንድ ትልቅ ዋርካ አለ። እርሱን ተከትለን ዋርካው ጋ ስንደርስ ዋርካው ላይ ከነበሩ ሁለት ሰዎች ጋር

የአሲምባ ፍቅር

የምስጢር ቃል ተነጋገሩ። ትክክል መሆኑን ካረጋገጡ በኋላ ሁለት የከተማ ሰዎች ወረዱና መነጋገር ጀመሩ። እኔና ፍሱሕ ከረድአይ አጠገብ ቆመናል።

“ምን አዲስ መረጃ አላችሁ?” ብሎ ጠየቃቸው ረድአይ።

“በእኛ መረጃ መሠረት ደርግ ጥቃት ለማድረስ እንደምትመጡ ሰምቷል። ስለዚህ ከአሥራ ሁለት ሰዓት በኋላ ከተማ ውስጥ ያለው ወታደር በሙሉ ወደ ካምፕ እንዲገባ ታዟል። በካምፑም ዙሪያ ምሽግ ተቆፍሯል። ከዚህም በተጨማሪ ከአዲግራት ረዳት ኃይል መጥቷል እናም በደንብ ተዘጋጅተው እየጠበቁትሁ ነው። እኛ ያገኘነው መረጃ ይኸው ነው። ከዚህ በኋላ ያለው ውሳኔ የእናንተ ጉዳይ ነው” ብሎ እንደኛው ነገረውና ከጓደኛው ጋር ሄዱ። ከእነዚያ ሰዎች እንደኛውን ሌሊት ተመልሰን ጋራውን ስንወጣ አየሁት። ስለዚህ ሁለቱም ተመልሰው ከኛ ጋ ተቀላቅለዋል ብየ አስብኩ።

በሰማነው መረጃ እኔና ፍሱሕ ግራ ገብቶን ተያየን። ረድአይምሁኔታችን ገብቶት ወደ እኛ ዞር ብሎ “ይህ ተልእኮ የፓርቲውና የሠራዊቱ አመራሮች የወሰኑት ስለሆነ፤ በእኛ ሥልጣን ልንሸረው የምንችለው አይደለም። ስለዚህ የፈለገው ቢሆን መፈጸም አለበት። የሚጠይቀውን መሥዋዕትነት ከፍለንም ቢሆን መግባት አለብን። ስለዚህ አሁን የሰማችሁት ሚስጥር ስለሆነ ለማንም ሰው መናገር የለባችሁም” አለን። መቼም ድርጅታዊ ምስጢር ነው ብለን “አሺ” ብንልም እኔም ፍሱሕም ደስ አላለንም። ነገር ግን ከመታዘዝ ውጪ፤ በኛ አቅም ምንም የምናደርገው ነገር ስለሌለ “አይዞህ! አይዞህ!” ተባብልን ተቃቀፍንና እርስ በእርሳችን ለመበረታታት ሞከርን። ስንመለስ እኔ ድላይ የተናገረችው ነገር በሐሳቤ እየመጣ አስጨነቀኝ። “ያለችው አውነት ሊሆን ነው?” እያለኩ አሰላስላለሁ፤ ምክንያቱም ጠላት ቀድሞ ተዘጋጅቶ እየጠበቀን የግድ መፈጸም አለበት በመባሉ እደጋው ከፍተኛ እንደሚሆን ተሰምቶኛል።

ብዙም ርቀን ሳንሄድ ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ ከሠራዊቱ ጋር ተገናኘንና ሦስታችንም ወደየምድባችን ገባን። እኔና ፍሱሕ ምድባችን በሕብስቱ ከሚመራው

ዋናው አጥቂ ቡድን ውስጥ በመሆኑ አንድ ላይ ነው የገባነው። ዞር ብዬ ረድኳይን ሳየው ከሆኑ ሰዎች ጋር ይነጋገራል። ማንነታቸውን ግን ለመለየት አልቻልኩም፤ ለአመራሩ ወይም ለዚያ ጦርነት ዋና መሪ ለወርቁ መንገርና ያለመንገሩን አላወቅሁም። ፍሱሕ ገብራይ ዛሬም በሕይወት አለ፤ ከአመራሩ ብዙዎቹ ዛሬም በሕይወት መኖራቸውን አውቃለሁ። ረድኳይን ግን ከዚያ ጊዜ በኋላ አግኝቼው አላውቅም።

የአሲምባ ፍቅር

የአደገኛው ትልሳኮ ፍጻሜ

ወደካምፕ ከሚገቡት ሁለት ቡድኖች አንዱ በሕብስቱ የሚመራው እኔ የነበርኩበት ቡድን የመጀመሪያውን ተኩስ መከፈት ነበረበት። ጋራውን ተከትለን ከጦር ሰፈሩ በስተደቡብ በኩል አሸምቀን ወደ ካምፑ መጣጋት ጀመርን። በተሰጠን መመሪያ መሰረት የካምፑ ዘቦች አጥሩ ዙሪያ ባሉ የጥበቃ ቦታዎች አንደሚገኙ አውቀናል። ዕቅዳችን ወደ አጥሩ ተጠግተን በንቦች ወደውስጥ አንድንወረውርና አከታትለን በቀላል መሣሪያ ማጥቃት ነበር።

በየአቢሊዮ የሚመራው ቡድን ከካምፑ በቀኝ በኩል ይገባል። ከካምፑ በስተጀርባ በሚገኘው ጣሊያን በሠራው ግንብ ላይ ወጥተው በመትረየሶች ሽፋን የሚሰጡን የተወሰኑ መትረየስ ተኳሾች በሁለት በኩል ተመድበዋል።

ወደ ጦር ካምፑ ለመጣጋት ዳገቱን ወጥተን ሰንጨርስ ግን ከካምፕ ውጪ ሆኖ ወዲያና ወዲህ እያለ የሚጠብቅ አንድ ዘብ ተመለከትን። በነበርንበት ቦታ ተኛንና ለመተኮስ የሕብስቱን ትእዛዝ መጠባበቅ ያዘን፤ “ትንሽ እንጠጋ አሁን አትተኩሱ” አለን ሕብስቱ። ትንሽ ተጠጋን። በካምፑ መግቢያ ላይ ደግሞ ሌላ ጠባቂ አንዳለ አየን። ከዚያ በላይ ከተጠጋን ልንታይ አንችላለን በሚል በከፍተኛ ጥንቃቄ ነበር ጥቂት በጥቂት የምንጠጋው። ሕብስቱ የእጅ ቦንብ መወርወር እስከምንችልበት ርቀት ድረስ በጥንቃቄ አንድንጠጋ ነገረን።

በሌላ ጊዜ ዋርድያ የሚቆመው ካምፕ ውስጥ አጥር ላይ ባለ የጥበቃ ማማ ላይ ነበር። በዚያን ዕለት ግን መምጣታችንን ሰላውቄ ይመስላል ጥበቃው ወጥቶ ነበር የሚጠብቀው። ዋርካው ጋር ያገኘናቸው ሰዎች አውነታቸውን ነበር አልኩ በልቤ።

አንዳደፈጥን ወደ ዋርዲያው ትንሽ ጠጋ ብለናል “አንምታው?” በማለት በሹከሹከታ ጠየቅሁት።

“የለም የለም አትምቱት! ዝም ብላችሁ ተጠጉ፤ የእጁ ቦንብ ለመወርወር አንድንችል ትንሽ እንቅረብ” አለ ሕብስቱ።

እኛ ከአሁን አሁን ሊያየን ይችላል በሚል ልንቀድመው ነው የፈለግነው። ቢሆንም ሕብስቱ በፈለገው ርቀት ለመቅረብ ተዳርሰናል። ነገር ግን የቀረኝን ርቀት ለመጠጋት ስንሞክር ዘቡ አየን። ልክ እንዳየን በድንጋጤ እየጮኸ ወደ ኋላ በሩጫ ተመለሰ። እኛም እየሮጥን ተከተልነው፤ ልንደረሰበት ስንል ግን እነርሱ ቀድመው ተኩስ ከፈቱብን።

በመትረየሶች የለቀቁበን የተኩስ ዝናብ በአንድ ጊዜ አካባቢውን አናወጠው። የኃይል ሀያ ሰባት መትረየስ ተኳሾች ከበስተጀርባችን ሽፋን እየሰጡን ነበር። አጠገባችን የተከመሩ ድንጋዮችና የእንጨት ግድግዳ ያላቸው ጎጆዎች ስለነበሩ እኔና ሮምህ በአንዱ ጎጆ ተከለልን። ጎጆው የእነርሱ ዘብ ይጠብቅበት የነበረው ቦታ መሆኑ ነው። ያለነው ከእነሕብስቱና ከነየአቢሊዮ መካከል ነበር። የሚተኮሰብን ተኩስ በጣም ኃይለኛ ከመሆኑ የተነሳ በፍጹም መንቀሳቀስ አልቻልንም። ከእኛ በስተጀርባ አርፒጂ እና መትረየስ የያዙ ጓዶች ምሽግ ይዘዋል። አርፒጂውን የያዘው ብርሃን ነበር። መትረየስ ተኳሾ በተቻለው መጠን ሽፋን መስጠቱን ቀጥሏል።

በሁሉም አቅጣጫ ተኩስ ተከፍቷል። ከእነ የአቢሊዮ ጋር የተመደበው መትረየስ ተኳሽ ሲራራ ከፊት የሚተኮሰበት የወታደሮቹ መትረየስና ከባድ መሣሪያ በጣም ስለአየለበት ምንም ለማድረግ አልቻለም። እኛ ከሰላ ያደረግነውን ጎጆ በባዙቃ ሳቱት። ከእኛ በታች ያሉት ሕብስቱና ጌታሁን የተከለሉበት ቤት በባዙቃ ተመትቶ መንደድ ጀምሯል።

በዚህ መሀል አንድ ጓደኛ ጎንበስ ብሎ በአጠገባችን ውልብ ሲል አየሁ። ለምን እንደሆነና ወዴት እንደሚሄድ አሰብ አድርጌ ገርሞኛል፤ ነገር ግን የጦፈ ውጊያ ውስጥ ስለገባን ፋታ አላገኘሁም። ወዲያው ደግሞ ወታደሮቹ “ወደ ማን ላይ ነው የምትተኩሰው?” ሲባባሉ ተሰማኝ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ደግሞ የካምፑን በር ከፈቀና “ጎትተህ አስገባው፤ ጎትተህ አስገባው፤” ሲባባሉ ሰማሁ።

ነገር ግን የሚናገሩትም ሆነ የሚያደርጉት ነገር አልገባኝም። ምናልባት ተመትቶ የወደቀ የእነርሱ ሰው እንዳለ ነበር የገመትኩት። በበሩ ለወጡት የሽፋን ተኩስ ለመስጠት ፈልገው ነው መሰለኝ ኃይለኛ ተኩስ አከታተሉ።

እኔና ሮምህ በቀኝና በግራ በኩል ሆነን ስንታኮስበት የነበረ ጎጆ ቤት በብዙ ጥይቶች ተመታ። የተደገፍኩበት እንጨት በጥይት ተመትቶ ሲሰነጠቅ እኔ የተመታሁ መስሎኝ “ተመትቻለሁ” አልኩት ለሮምህ።

“ምንሆን ነው የተመታኸው?” አለኝ።

አልፍ ብዬ በጨረቃ ሳይ ያለመመታቴን አወቅሁ እና “እንጨቱ ሲመታ የተመታሁ መስሎኝ ነው እንጂ አልተመታሁም እይዞህ” አልኩት

ከነበርንበት ቦታ ወደ ፊት ለመግፋት ብናስብም ለመንቀሳቀስ ስላልቻልን የግድ ቦታ ቀይረን የተሻለ ምሽግ መያዝ ነበረብን። በጎናችን በኩል በነበሩት የተከመሩ ድንጋዮች ጀርባ መሽገንለመታኮስ ወስንን።

“መጀመሪያ እኔ ልሂድና አንተ ሽፋን ሰጠኝ” አልኩት።

ሮምህ ግን “ቦታው ለእኔ ስለሚቀርብ፤ መጀመሪያ እኔ እሄዳለሁ አንተ ሽፋን ሰጠኝ” አለና ለመሄድ ተዘጋጀ። እሺ ብዬ ሽፋን ሰጠሁት። ድንጋይ ጀርባ መሽጎ እኔ ወደ እርሱ ልሄድ ስዘጋጅ ሽፋን ሊሰጠኝ ቀና ብሎ ሲተኩስ ወደ አፋ አካባቢ ተመታና “አ!!” ብሎ አንዴ ብቻ ድምፅ አሰምቶ ወደቀ። (ሮምህ እውነተኛ ስሙ ሀድጉ ለማ ነበር)። ሮምህ! ሮምህ! እያልኩ ደርሼ ሳየው ሕይወቱ አልፋለች። እኔ በግራ በኩል ሆኜ የእርሱ ሬሳ በቀኝ ወድቆ የሚዘንብብኝን ተኩስ ለማሳለፍ ጎንበስ ብዬ አጠብቃለሁ። መሞቱን ልቤ መቀበል አልቻለሁም፤ እየተኮሰኩ በየመሃሉ በእጄ እየነቀነቅኩት “ሮምህ! ሮምህ!” አላለሁ እርሱ ግን አይመልስልኝም። ወዲያውኑ ነበር የተሠዋው።

የሚዘንብብኝን ተኩስ ለማሳለፍ ጎንበስ ብዬ ለጠብቅ ብርሃን የያዘውን አርፒጂ አነጣጥሮ ሲተኩስ ሳተ። ለሁለተኛ ጊዜ አነጣጥሮ ሲተኩስ ደግሞ ግንቡን መታው። አርፒጂ ከባድ መሣሪያ ስለሆነ ግንቡን ሲመታው ደንግጠው

ለትንሽ ጊዜ ተኩሳቸውን አቆሙ። ብርሃነ የተሰጠው አራት የእርግጫ ጥይት ሲሆን የምትጠቀምበት ሁለቱን ጥይት ብቻ ነው ተበሏል፤ እናም ከሁለተኛው በኋላ አልተከሰም። ስለዚህ እርግጫውን ለረዳቱ ሰጥቶ የሮምሆን ከላሽ አንስቶ መታኮስ ጀመረ።

መኮንንን ጠራሁና እርዳታ እንዲሰጡን ወደ ኋላ ተመልሶ ለአንድላይና ለአንድርቁ እንዲነግር ላከሁት። ከእርሱ ጋር የነበረው ሀገስ ማንጁስ አብሮኝ መከላከል ጀመረ። ሀገስ ማንጁስ የአዲግራት ልጅ ነው። በጣም ጎበዝ ተዋጊ ሲሆን፤ በእኔ ቦታ ኃይል አምስት መቶ ተመድቦ ከሌላ ኃይል የመጣው የውቅሮን ካምፕ ለማጥቃት ስንዘጋጅ ነበር። ከእኔም ጋር የተገናኘው ያን ቀን ነው። በመጨረሻ ወደ በጌምድር ተመድቦ ሄዶ ድብ ባሕር ላይ ተሰዋ።

ካምፕ ውስጥ ያሉት ወታደሮች ከካምፑ ወጥተው ለማጥቃት መሞከር ጀመሩ። በነበርንበት ቦታ ሆነን በጣም ስለተከሰንባቸው መውጣት አቃታቸው። የመኮንን መልእክት ምላሽ ስለዘገየብን ሌላ ሰው እንደገና ወደ እነወርቁ ላከን።

እርግጫውን ልንጠቀምበት ስለማንችል፤ ብርሃነ ወደ ኋላ ይዞት ሄደ። አንድም ደግሞ ከእኛ በስተግራ ወደነበሩት ወደ እነግደይ ጨዳር ጋ ሲሄድ ሲል እንገቱን በጥይት ተመታና ወደቀ፤ ግን አልሞተም። ጌታሁን የግራ እጁን በከባድ መሣሪያ ጥይት ተመትቶ እጁ ተንጠልጥሎ ሊወድቅ ምንም አልቀረውም። በዚህ ተኩስ መካከል ከመግቢያው አጥር ላይ መትረየስ የሚተኩሰው ወታደር ምንም አላንቀሳቅስ አለንና በጣም አስቸገረን። እኛ በዚህም በዚያም ብንል ምንም ልናደርግ አልቻልንም።

እነ ሕብስቱ የተከለሉበት ቤት በባዙቃ ተመትቶ እንደተቃጠለ፤ ሕብስቱን ከቃጠሎው ቦታ ወደፊት ሲሄድ አይቆየለሁ፤ ነገር ግን በዚያው እንደሄደ ቀርቷል። አብረውት የነበሩት ጌታሁንና አንድም ተመትተው ቆሰለዋል። ግደይ ጨዳርና

ፍሱሕ የቆሰሉትንና ራሳቸውን እየተከላከሉ እየተታኮሱ ናቸው። ብርሃነ የሮምሆን ከላሽ ይዞ ሊረዳቸው ወደ እነርሱ ሄደ።

የተመቱና የተሠውትን ለማውጣት አንድላይን እንዲጠራ የተላከው ጓድ “አልቀዋል” ብሎ ሳያስደነግጣቸው አልቀረም መሰለኝ፤ አንድላይ ከበስተኋላችን ኃይለኛ ተኩስ እየተኮሱ መጡ። ተኩሱ ኃይለኛ ከመሆኑ የተነሣ እኛ እንኳ ቀና ለማለት ሳንችል እንዳንነበስን ነበር አጠገባችን የደረሱት። ድላይ እየበረረች ወደእኔ መጣችና “አንተ ደኅና ነህ? ተርፈህል? ምንም አልሆንክም?” ብላ ጠየቀችኝ።

“እኔ ደኅና ነኝ። ሮምሆን፤ ጌታሁንና አንዳንድ የቆሰሉ ጓዶችን እንድናወጣ ነው ያስጠራሁሽ” አልኳትና እኔ የሮምሆን አሬሳ ተሽከሜ ለመሄድ ተነሣሁ። ሮምሆ ስሸከመው በአፍና በአፍንጫው ብዙ ደም ፈሰሰውና ከጸጉር እስከላግሬ ደም በደም ሆንኩ። ተሽከሜው ትንሽ እንደሄድኩ ብርሐነ አየኝና ተቀበለኝ።

የሮምሆን አስከሬን ለብርካክ እንደሰጠሁ ቢራራን አየሁትና ወደ እርሱ ሄድኩ። ትንሽ ቆይቶ በአጠጋባችን ውልብ ብሎ ያለፈው ሕብስቱ እንደነበረ ሰማሁ። ሕብስቱ በስር በኩል እንገብሶ ወደፊት ሄዶ በሃምሳ ካሊበር እየተኮሰ አላፈናፍን ያለንን ወታደር ባለበት ቦታ ላይ ወጥቶ ዘረረው። ከዚያም የሃምሳ ካሊበሩን ወደእነርሱ አዙሮ ሊተኩስ ሲል ተመትቶ ከአጥሩ ስር በሩ አጠገብ እንደወደቀ ሰማሁ። ቀደም ብሎ ሲነጋገሩ የሰማኋቸው ቃላት ትርጉማቸው ገባኝ። ጎትተው ያስገቡት የሕብስቱን አስከሬን ነበር ማለት ነው።

ከእኔና ከቢራራ ፊት ሁለት ጓዶች አንድ አስከሬን በቃሬዛ ይዘው እያለፉ ነው። ቢራራም “አማኑኤል” አለኝና “ይሄ በቃሬዛ የሚሄደው የማን አስከሬን እንደሆነ ታውቃለህ?” አለኝ፤ በጣም አዝናል።

አልመለስኩለትም፤ የአቢሊዮና ቢራራ አንድ ቡድን ውስጥ እንደነበሩ ትዝ አለኝ፤ ምን እያለን እንደነበረ ተረድቻለሁ፤ ሰውነቴ የባሰውን ሲግል ተሰማኝ ጭንቅላቴ ሊፈነዳ ደረሰ። ግን በተቻለኝ መጠን የሆነውን ላለማመንና ከራሴ ጋር

ለመታገል ፈለግሁ። ጠጋ ብዬ 'ቢራራ! የአብሊዮ ነው?' ብዬ ጠየቅኩት፤ 'አይደለም' የሚል መልስ እንዲሰጠኝ አምላክን እየተማጸንኩ ነበረ።

ዝቅ በላ ድምፅና ጉትት ባለ አነጋገር 'ኢሊዎዎ' አለኝ። የፈራሁትን ቃል ስለማ ጆሮዬ ስር እንደፈነዳ የቦንብ ድምፅ ጭንቅላቴን በጠበጠው። በቆምኩበት ቦታ ራሴን ይዜ ቀጭ አልኩና ድንዝዝ ብዬ ለአፍታ ቆየሁ። ቀስ እያሉ እምባዎቼ ዱብ ዱብ አሉ፤ በተቀመጥኩበት አንገቴን ወደ መሬት ደፍቼ አለቀሰኩ። ቢራራ እንደነገረኝ የአብሊዮ ሁለት የእጅ ቦንብ ወርውሮ ከባድ ጉዳት አድርሰባቸው ለሶስተኛ ጊዜ ለመወረውር ሲሄድ ነበር የተመታው።

እንባዬን እንደምንም ገትቼ ቀና ስል ድላይና ፍሱሽ፤ ጌታሁንንና እንደምን ተሸከመው ሲወጡ አየኋቸው። ድላይ እያለቀሰኝ ጌታሁንንተሸከማ እየወሰደችው ነበር። በኋላ የራሱን ስቃይ ትቶ 'አይዘሽ ዳዲት፤ በርቼ አይዘሽ!' እያለ አንጀት በሚበላ ንግግር በማበረታታት እርሷን ለማጽናናት ይሞከር እንደነበር ነገረችኝ።

በመጀመሪያ ሁለቱም አልሞቱም ነበር፤ ጥቂት ሄደት እንዳልን ግን ጌታሁን አበቃለት፤ ሕይወቱ አለፈች። አንደምን ግን ቃሬዛ ሠርተን ይዘነው ሄድን። የየአብሊዮን አስከሬን ከውጊያው ቦታ አውጥተናል። የሕብስቱን አስከሬን፤ ጎትተው ወደካምፕ ውስጥ ስላስገቡት ምንም ማድረግ አልቻልንም።

ሮምሆን የቀበርነው ራቅ ብለን ወደ ተራራው ከመድረሳችን በፊት ባለው ለጥ ያለ ሜዳ ላይ ቢሆንም ለወታደሮቹ ስለምንታያቸው እየተኮሰብን ነበርና በደንብ እንኳ መቆም ተቸግረን ነበር። ራሳችንን አገንብሰንና ፈጠን ፈጠን እያልን ለዳዶች የሚደረገውን የሰንብት መዝሙር እንደነገሩ ዘምረን ቀበርነው።

ከዚያም ወደምሥራቅ በኩል የበረሐውን አቅጣጫ ይዘን ስንሄድ ሌሎች ዳዶችን ሰብሰብ ብለው ቆመው አገኘንና 'አንተን እየጠበቅን ነበር' አሉኝ።

አጠገባቸው ጉድጓድ ቆፍረው ገን ላይ የየአብሊዮ አስከሬን ለቀበር ተዘጋጅቶ ተመለከትኩና 'ምነው ምንሆናችሁ?' አልኳቸው።

'አንተን እየጠበቅን ነበር' አለኝ አንዱ ጓድ።

'የአብሊዮ የውቅሮ ልጅ ነው። አስከሬኑን ከዚህ በላይ ርቀት ይዘን ልንሄድ አንችልም። ጉድጓድ ቆፍረናል፤ እዚህ ከቀበርነው ግን በውቅሮ የደርግ ሰዎች ማንነቱ ስለሚታወቅ አስከሬኑን ሊያወጡት ይችላሉ ብለን ሰጋን። ከዚያም በላይ ሌላም መዝዝ ሊያስከትል ይችላል። ይህ ደግሞ ለቤተሰቦቹ፤ ለዘመዶቹና ለሚያውቁት ሁሉ ጥሩ አይሆንም። ስለዚህ ምን እንደምናድርግ ችግሮናል' አለ ቀጠለና፤ 'አስከሬኑ እንዳይታወቅ አንገቱን ቆርጠን እንውሰደው የሚል ሐሳብ መጥቶ ነበር። ከበደን፤ መስማማትም አቃተን። 'አማኑኤል በቅርብ ስለሚያውቀውና የኃይል መሪውም ስለሆነ እርሱን ብናማከር ይሻላል በማለት ነው የፈለግንህ' አለኝ።

የየአብሊዮ እናትና እጎት ትዝ አሉኝ። እናቱ አንዳች ነገር ቢሰሙ ወይም ቢያዩ የሚከተለውን አስቤዋለሁ። ነገር ግን ዓይናችን እያየ በዝ እጃችን አንገቱን መቁረጥ ... ውስጤ እንቢ አለኝ። እናቱን ሳስብ ደግሞ ግራ ገባኝ፤ ጭንቅላቴ ጭው አለብኝ። መጀመሪያ መሞቱን ስለማ የተሰማኝ ስሜት አሁንም እየሞከረኝ ነው። የፈለገው ይምጣ ብዬ 'በፍጹም አንገት መቁረጥ አይደረግም! እንዲሁ እንዳለ ቀብረነው ብንሄድ ነው የሚሻለው' አልኩና ከስሬ ወደተጋለለው የየአብሊዮ አስከሬን በርከክ አልኩና ተመለከትኩት።

የተመታው በስተግራ በኩል ከአይኑ ትንሽ ዝቅ ብሎ ነበር። ትንሽ የደረቀ ደም ፊቱ ላይ ከመታየቱ በስተቀር ሰውነቱ በሙሉ ደም የለበትም። የግራ እጄን በአንገቱ በኩል አስገብቼ አንገቱን ቀና አደረግኩና ግንባሩን ሳምኩት። አይኖቼ እንደሞተ ሰው ሳይሆን እንቅልፍ እንደወሰደው ሰው ተከድነው ፊቱ ላይ የጸጥታ መንፈስ ሰፍሯል። ማስታወሻእንዲሆነኝ ብዬ ቀበቶውን አውጥቼ ወሰድኩ። አሁንም እንደገና አየሁትና ቀኝ ጉንጨን ጎንበስ ብዬ ስለመው 'ወዲ

ሐፍተይ፤ ወዲ ሐፍተይ፤ የሚል ድምጽ ጀርዬ ላይ ይጮህብኝ ጀመር። ዕንባ በአይኖቼ ሞላ። የልቤ ምት ጨመረ፤ ሆኔ ተንሰፈሰፈ። ራሴን መቆጣጠር አልቻልኩም። አስከሬኑን እንዳቀፍኩ ስቅስቅ ብዬ ማልቀስ ጀመርኩ። የቆሙት ጓዶች ምን እንደሚያደርጉኝ ግራ ገብቷቸዋል፤ ቢጠብቁኝም አልነሣ ብያቸዋለሁ።

በኋላ ቢራራ ጎንበስ ብሎ ትከሻዬን ያዘና “በቃ፤ በቃ ተነሥ” አለኝ፤ እሺ አላልኩትም። በሁለት አጀቼ ግራና ቀኝ ትከሻዬን ይዞ ሊያነሣኝ ሞከረ፤ አልተነሣሁም። በመጨረሻ ከአንድ ጓድ ጋር ተጋግዘው በግድ እየነተቱ አነሡኝና ወደ ኋላ አድርገውኝ አስከሬኑን መቅበር ጀመሩ። አስከሬኑን ወደ ጉድጓድ ጨመሩና አፈር አለበሱት። ሁላችንም በተጠንቀቅ ቆመን የኢሕአሠን የስንበት መዝሙር በአንድ ድምፅ ዘመርን።

የአቢዮን ቀብረን ስንሄድ በፍጥነት እንድንደርስ ስለተነገረን እየሮጥን የቀደሙትን ጓዶች ደረሰንባቸው። ስንደርስ አንዱም በሕይወት ነበረ፤ ይነጋገራል። የተመታበትን ቦታ በጨርቅ አሰረን በተቻለን መጠን ደሙን ለማቆም ሞከርን። ያፈገፈግንበት ቦታ ከውቅሮ በስተምሥራቅ በኩል የሚገኘው አጽቦ ደራ ወረዳ ይባላል። ተራራዎቹን ከወጣን በኋላ ሜዳ ነው። ከሜዳው በስተምሥራቅ በኩል ያሉት ዳሎልና የደንከል በረሐ ናቸው።

እኔ ሮምሆን ስሸከመው በአፋና በአፍንጫው የፈሰሰው ደም ከላይ እስኪታች ድረስ አልብሶኛል። ሮምሆን ተሸከሜ ትጥቄን ለመያዝ ስላልተመቸኝ ለአንድ ጓድ ሰጥቼው ይዞ ቀድሞ ሄዶ ነበር። ድላይና ፍሱሕ ገብራይ ደግሞ ጌታሁንን ሲሸከሙ ሰውነታቸውም ልብሳቸውም እንደኔ በደም ተነክሯል። አነርሱ ከእኔ በፊት ተራራውን ወጥተዋል። እኔና ብርሃኑ ምክትል ጋንታ መሪዎች ስለሆንን የተወሰኑ ጓዶችን አሰባስቦን እየተጓዝን ነበር።

«ለጓድ ሞት አያለቅሱም፤ አርማውን ያነሷል እንጂ»

ተራራውን ወጥተን አጽቢ ከተማ ስንደርስ ጸጋይ ጮራዋን መፈንጠቅ ጀመረች። በህይወት የተረፉት የአመራር አባላት ቀድመው የመጡትን በየጋንታቸው እያሰባሰቡ ደረሰን። የእኛ ጋንታ መሪ እንግዳወርቅም የሚመራውን ጋንታ አባላት እያሰባሰበ ነበር። ስንደርስ እነእንግዳ ወርቅ እኔን ሲያዩ ድንጋጤአቸውን መሸፈን ሳይችሉ ሁሉም ወደ እኔ ዞሩ። ሁኔታቸውን ስመለከት ምን ተፈጠረ ብዬ ግራ ገብቶኛል። ለካስ ትጥቄን የሰጠሁት ጓድ የኔን መሳሪያ ሲሰጣቸው አማኑኤልም ተሰውቷል ብለው ተጠራጥረው ነበር። ትንሽ ከተረጋጉ በኋላ መሣሪያየን የሰጠሁበት ምክንያት ተነግሯቸዋል፤ ስደርስ ግን የመጀመሪያው ድንጋጤያቸው አልለቀቃቸው ኖሮ ሁሉም አፍጥጠው ተመለከቱኝ።

አንዱምን ይዘነው ስንደርስ ሀኪሞች እየጠበቁን ነበር። አንዱምን ለሀኪሞቹ ሰጥተን እኔም ወደ ጋንታዬ ገባሁና ትንሽ እንደሄድን ከአመራሩ መልእክት መጣ። እንግዳ ወርቅ መልእክቱ እንደደረሰው፤ ወደእኔ መጣና ትጥቄን ስትጥቅኝ “አማኑኤል፤ ዛሬ በጣም የምትወዳቸውን ጓዶችህን አጥተህል። አንትም ከእነርሱ ጋር ብትቀር ይሻልህ ነበር። ከአሁን በኋላ ምን ህይወት ትኖራለህ?” አለኝ ፊቱ በሀዘን እንደተጨፈገገ። “ለማንኛውም አሁን ፍሱሕና ድላይ ስለሚጠብቁህ ከእኛ ጋር ሳይሆን ከእነሱ ጋር እንድትሄድ ከአመራሩ መልእክት ደርሷል” አለኝ።

ትንሽ ወደፊት እንደሄድኩ ነበር ፍሱሕንና ድላይን ያገኘኋቸው። አልተነጋገርንም፤ በፍሱሕ መሪነት ወደ ወንዝ ወረድን። ቦታውን እኔና ድላይ እናውቀውም። ፍሱሕ የነበረበት ኃይል ስልላ ስድስት በዚያው አካባቢ ትንቅሳቀስ

ሰለነበረ አካባቢውን በሚገባ ያውቀዋል። ወንዙ ከከተማው በስተሰሜን ይነሳና ጥቂት ወደ ደቡብ ከወረደ በኋላ ወደ ቆላ ይፈሳል፤ እኛም ፍሱሕን ተከትለን እንሄዳለን።

በመጀመሪያ ጥሻ ውስጥ ገባንና ወደ ወንዙ የሚያወርደውን ቁልቁለት ያዘን። በምንሄድበት በኩል ምንም የእግር መንገድ ምልክት አይታይም። ሰው ሄዶበት የሚያውቅም አይመስልም። ቦታው በዛፎችና በትናንሽ ቁጥቁጦች የተሞላነው። ቁልቁለቱን ወርደን ሰንጨርስ የወራጅ ወንዝ ድምጽ ይሰማ ጀመር። ትንሽ ከሄድን በኋላ ቁልቁለቱን ጨርሰን ጥሻውን አለፍንና ወደ ወንዙ አፋፍ ካለው ገላጣ ቦታ ላይ ደርሰን። አይታው መንፈስን ይሰርቃል፤ እኔና ድላይ በአድናቆት ፈዘን ቆምን።

ሁለታችንም አይኖቻችን ማመን እስኪያቅተን ድረስ በአግራሞት ተውጠን አድናቆታችንን በአንደበታችን መግለጽ ተስኖን እንተያያለን። ፍሱሕ ሁኔታችን ፈገግ አሰኝቶት አድናቆታችንን እስከንጨርስ የሚጠብቀን ይመስላል። እኛ ከነበርንበት አልፍ ብሎ በከተማውና በወንዙ መካከል አንድ ትንሽ ኮረብታ አለ። ወንዙ ማይ መሳካት ኮረብታው ደግሞ ባርካ እንደሚባል ፍሱሕ ነገረን። ማይ መሳካት ማለት የመስኖ ውሀ ማለት ሲሆን ባርካ ማለት ደግሞ አካባቢውን ማሳየት የሚችል ከፍተኛ ቦታ እንደማለት ነው።

ሰአቱ ከጠዋቱ ሁለት ወይም ሶስት ሰአት አካባቢ ይሆናል። “ወደ ወንዝ እንድንወርድ የተደረገው የሶስታችንም ገላና ልብስ በደም ስለተበላሸ እንድንታጠብ ነው” አለ ፍሱሕ። ነጠላውን ነጥሎ የልብሱን ደም እንዲሸፍንለት አርጎ ከለበሰ በኋላ ሳሙና ሊያመጣ እኔና ድላይን ብቻችንን ትቶን ወደ ከተማ ሄደ። ሳሙና ካመጣልን በኋላ ሰውነቱን ታጥቦ ትንሽ ቆየና ምላ ሊያመጣ እንደገና ወደከተማ ተመለሰ።

እኔና ድላይ ጸሀይ ለመሞቅ ብለን ወደ ኮረብታው ላይ ወጣንና ተቀመጥን። ከሁለቱም የበለጠ የእኔ ሰውነትና ልብስ፤ ጸጉሬም ጭምር በሮምሀ

ደምና ከሆዱ በወጣ ነገር ከላይ እስከታች ተበላሽቷል። ድላይ ፍዝዝ ብላ ስታየኝ ቆይታ አይኖቿ እንባ እያቀረሩ “እንዴት ሆነህ ከዚህ ሁሉ መጣህ?” አሰኝኝ።

“በሀይወት አተርፋለሁ የሚል ግምት አልነበረኝም። ግን መኖርስ ምን ዋጋ አለው? ብሰዋ ይሻለኝ ነበር!” ብዬ ደምጼ ተቆራረጠና ራሴን ታግዬ መቆጣጠር አቃተኝ። አገገቴን ወደ መሬት ደፍቼ ስቅለቅ ብዬ አለቀስኩ። ጥቂት ቆይቼ ደግሞ ላወራላት ጀመርኩ “በወሎ የእነጁሊያኖን አሟሟት አይቻለሁ። በ1969 ዓ.ም. ደግሞ ጎንደር በለሳ ላይ እንደደቴ፤ ምትኩ፤ አለማየሁ ሊቀናክብር አደጌ ዳዊትና ብርሐነ በርሔ ሕይወታቸው ሲያልፍ አይቼ ጥያቸው መጥቻለሁ። ከበለሳ ስንመለስ ለመጸዳዳት የሚወጣ በመምሰል እንዳዊትንና መቶ አለቃ ፍጹምን እያስታወስኩ ብዙ ግዜ ለብቻዬ አለቅስ ነበር። አሁን ደግሞ የአቢሊዮን ሞት ተመለከትኩ። ትናንት አብረን ነበርን እኔ ስተከዝ አይቶ እየሳቀ ሲያበረታታኝና ሊያጫውተኝ ሲሞከር ነበር። ዛሬ ግን ሜዳ ላይ ቀብሬው መጣሁ። ሮምሀ አጠገቤ ሆኖ እየተመካከርን ስንትኩስ ቆይተን በደቂቃ ውስጥ አንዲት ቃል አንኳ ማውጣት ተስኖት፤ አይዞህ ጓዴ አጠገብህ ነኝ በርታ እንኳ ለማለት አድል አጥቼ...” ንግግሬን ልጨርስላት አልቻልኩም፤ የሆዴን መተረማመስ ማቆም አቃተኝ፤ የጀገኑት ዓይኖቼ ብቻ ነበሩና እንባቸውን በመንታ አወረዱት። ድላይ መጀመሪያ ልታባብለኝ ሞከረችና ከዚያ በኋላ ግን እርሷም ባሰችና ማልቀስ ጀመረች።

ድላይ “እንዴት ከዚያ መጣህ?” ማለቷ ወደ ውቅሮ ከመሰማራታችን በፊት “እንተና የአቢሊዮን በሕይወት የማገኛችሁ አይመስለኝም” ያለችውን ስጋት አስታውሳ ነበር። በጦርነቱም ውስጥ እያለን ቀድሞ ወደ እኔ የደረሰችው ከዚያው ስጋቷ ጋር ተያይዞ በተሰማት ጥርጣሬ ነበር።

በእርሷ ጋንታ ውስጥ በተጠባባቂ የነበሩ ጓዶችን ይዛ፤ አዋጊ ሆና ስትመጣ፤ ከኋላችን የነበረ አንድ ጓድ ተኩስ በዝቶበት፤ አቀርቅሮ ጠመንጃውን ወደታች ሲተኩስ አይታው ተናደደችበት። “ጓድ ቀና በል እንጂ፤

የምትተኩሰው ጥይት ወዴት መሆኑን ማወቅ አለብህ ብላ ጠመንጃውን ከእጁ ነጥቃ እንዴት እንደሚተኮስ አሳይታው መልሳ ጠችው። መቼምጀግንቷ ለዩ ነበር።

እንደምንም ለቅሷችንን አቆምንና ተነስተን ወደ ወንዙ ዳርቻ ወርደን ድንጋይ ላይ ቁጭ እንዳልን 'አማኑኤልን ራሳውን እንጂ በሕይወት አላገኘውም እያልኩ ነበር የመጣሁት' አለች።

'አዎ እኔም አወጣለሁ የሚል ግምት አልነበረኝም። ሮኩሱ ከጠበቅነው በላይ ነበር። እናንተ መጥታችሁ ባትረዱን ኖሮ እኛም በሕይወት እንወጣም ነበር' አልኳት። የምናወራው አይን ለአይን እየተያየን እጆቻችንን በወንዙ ውሀ ውስጥ ከትተን ከውሀውም ጋር እየተጫወትን ነበር።

'እና ወደ በጌምድር የምትሄደው መቼ ነው?' አለችኝ ደግሞ። ቀስ ብላ አርአስት መለወጥ እንደፈለገች ገባች።

'መቼ እንደሆነ ገና አላወቅኩም። የጋንታ ሀያ ስድስት አባሎች፣ ምክትል የጋንታ መሪው ይዟቸው መጥቶ ጦርነቱ ላይ ተካፍለዋል። ነገ ወይንም ከነገ ወዲያ ከእነርሱ ጋር ወይንም ለብቻዬ ወደ አሲምባ እወርዳለሁ' አልኳት።

'አሁንስ ኃይል አምስት መቶ አስጠላች። እኔም ብሆን ወደ ሌላ ኃይል ቢቀይሩኝ ደስ ይለኝ ነበር። ጌትነት የለም፤ አሁን ደግሞ የአቢሊዮና ሮምህ ተሰውተዋል። እንተ ብርሀኑና ግደይ ጨዋር ደግሞ ወደሌላ ቦታ ተመድባችኋል። የቀረነው እኔ ቴዎድሮስ ባሪያውና እንግዳ ወርቅ ብቻ ነን' አለችና በሀዘን ተዋጠች።

'እኔም እኮ ትእዛዝ ሆኖብኝ ነው እንጂ፤ ከእናንተ ለመለየት አልፈልግም ነበር። በተለይ እኔና አንቺ ሁልጊዜ አንድ ኃይል ውስጥ ብንሆን ደስ ይለኝ ነበር' አልኳት።

'አይ አማኑኤል፤ እንደዚያማ አይሆንም። ግን ትግራይና በጌምድር ሆኖ መለያየቱ በጣም ደስ አይልም...' ተናግራም ሳትጨርስ እኔም መልስ

ሳልሰጣት የከባድ መሳሪያ ድምጽ ሰማሁኝና ከተቀመጥኩበት ፍንጥር ብዬ ተነስቼ ጠመንጃዬን አንስቼ ግራ ቀኝ ስል፤ እርሷ በጣም ሳቀች። እንደዚያ ስትሰቅ አይቻት አላውቅም፤ በጣም ሳቀች። 'ምን ያስቅሻል? ጠመንጃሽን ያገርና ተነሺ እነጂ' አልኳት። ያሳቃት የግልድም አለባበሴና ከእነ ብረቴ መነሳቴ ነበር። "ግልድም አለባበሱን በደንብ አውቀህበታል። ከግልድምህ ጋር ደግሞ ጠመንጃ እያያዝ ያምርብህል፤ ልክ ያገራን ሰዎች መሰልክኝ' አለችኝ።

'አለባበስ እኮ በደንብ አስተምረውኛል። ከሁለት አመታት በፊት ከወሎ ሮቢት አሲምባ ድረስ አገልድም ለብሼ ነበር የተጓዝኩት' አልኳት።

'አዎ፤ ሰምቻለሁ። ታዲያ እንዴት አልረሳሽውም?' 'እንዴት ይረሳኛል?'

'እሺ ዘለህ የተነሳሽው ምን ሆነህ ነው?'

'የከባድ መሳሪያ ድምፅ!'

'የከባድ መሳሪያ ድምፅማ አልሰማህም' አለችና ጥቂት ዝም አለች።

'የለም አልሰማህም። እንተ ብትሰማ ኖሮማ እኔም አሰማ ነበር' አለችኝ በማረጋገጥ። እንግዲያውስ የሌሊቱ የተኩስ ድምጽ ጭንቅላቴ ውስጥ ተቀርጾ ይሆናል ብዬ አሰብኩና ገረመኝ።

'በል እሱን ተወውና ና ተቀመጥ' አለችኝ ደግሞ። ከፊት ለፊቷ ድንጋይ ላይ ተቀመጥኩ። ስቀመጥ እያየችኝ ሳቋን እንደገና ጀመረች። 'ምነው?' ስላት

'አሁንስ ሚዶና ቂቤ ብቻ ነው የቀረህ እንጂ እሱ ቢጨመርልህ ደንበኛ ራያ፤ እንዲያውም የወሎ ራያ ትመስላለህ' አለችና ሳቋን ለቀቀችው።

ፊት ለፊት ተቀምጠን ዓይን ለዓይን እየተያየን ለሰነበር ገጽታዋ ብሩህ ሆኖ ይታየኛል። ጥርሶቿ ተከርከመው እንደተስተካከሉ ሁሉ መስመር ይዘው የተደረደሩ ናቸው። ጉንጮቿ ወጣ ወጣ ብለው ዓይኖቿ ወደ ውስጥ ገባ ገባ በለዋል። ገላዋን በሳሙና ስለታጠበች ፊቷ ያንጸባርቃል። አጠር ያለ ሉጫ ጸጉሯ በነፋሱ ወዲህ ወዲያ እያለ ይወዛወዛል። ሰውነቷ በሙሉ የተስተካከለ ነው።

ሁሉ ነገሩ አምሯል። ትክክለኛ የሴትነት ውበቷን ያየሁት ያን ቀን ይመስለኛል።

በሌላ ጊዜ በደልዳላ አቋሟ ጠመንጃ ይዛ፤ በተለይ ደግሞ ኮፍያ አርጋ ስትሄድ ወንድ ነው የምትመስለው። ፊቷን ኮስተር ስታደርገው ደግሞ ታስፈራለች። በዚያ ቀን ግን ተጣጥባ፤ መናፈሻ ውስጥ ሆና ንጹሕ አየር አየተነፈሰችና ነጻ ሆና ስትሰቅ ሳያት ድላይ መሰላ ታየች። “አሁንስ በእውነት መሸራ መሰለኛል፤ ዛሬ በጣም ነው ያማረብሽ፤ አብረውኝ ያደጉ የአዲግራት ልጃገረዶችን መሰለኛል። እንዲህ ከሆነ ሁልጊዜ ወንዝ እየወረደሽ በሳሙና መታጠብ አለብሽ ብዬ ቀለድኩባት።

“አንተ ‘አናርኪስት’ ሥነሥርዓት፤ የአዲግራት ልጃገረዶች ቆንጆዎች እንደሆኑ አውቃለሁ” አለችና እንደገና መሳቅ ጀመረች። ማራኪ ውበትና የሚያምር ሰውነት እንዳላት በዚያ ቀን ዓይኖች ምስክር ለመሆን በመቻሌ ትልቅ ደስታ ተሰማኝ።

የአሲምባ ፍቅር

ጠዋት ስናለቅስ ቆይተን አሁን ደግሞ በሳቅ ልንሞት ደርሰናል። እንደገና ወደዚያ ሀሳብ ስገባ ፊቴ ተለዋውጦ በሐዘን ጨለመ። እርሷም ወዲያውኑ መለወጤን አይታ “ምን ሆንከ፤ አማኑኤል?” አለችኝ፤ የእርሷም ፊት እንደኔው መለወጥ እየጀመረ ሲሄድ ይታየኛል። “ምንም አይደለም፤ ግን እኮ ድላይ፤ እኔና አንቺም ከዛሬ በኋላ ሳንገናኝ እንችላለን። እንዲህ ዓይነት ዕድልም ሁለተኛ ሳያጋጥመን ይችላል” አልኩ ሐዘን የበለጠ ልቤን እየሰበረው።

“አዎን ሊሆን ይችላል። እኔ፤ ዛሬ በሕይወት እንደማላገኝህ ነበር ትናንት ማታ ያሰብኩት። አጋጣሚ ሆኖ ግን ዛሬ አብረን ውለናል። የሚቀጥለው ጊዜ ደግሞ ምን እንደሚመጣ ምን ይታወቃል” አለችና እርሷም አንገቷን ወደመሬት ደፋችው።

የሚወረደውን የወንዝ ውኃ እየተመለከትኩ ቅዝዝ ብዬ ቀረሁ። ቀና አለችና “ምንው አማኑኤል ምን እያሰብክ ነው?” አለችኝ።

“ምንም ብቻ የምንወዳቸውን ጓዶች ቀብረን ዳግም ሳናገኛቸው መለያየታችንን ሳስበው ውስጤ ይረበሻል። በተለይ ሮምህ አጠገቤ እንደተመታ ወዲያውኑ ነበር የሞተው። ትናንትና መጀመሪያ የተሠዋው እሱ ይመስለኛል። እንደተመታበዚያው ወድቆቀረ። እንዲት ቃል እንኳ ለመተንፈስ ዕድል አላገኝም። እኔ ግን ነፍሱ ሳትወጣ አንድ ቃል እንኳን ይናገር እንደሆነ ብዬ ስሙን እየጠራሁ ትከሻውን አነቀንቀው ነበር። እሱ ግን እስከወዲያኛው ሄዷል፤ አልሰማኝም። የሆነ ነገር ተናግሮ ቢሞት ይሻለኝ ነበር። ምንም ቢሆን ሐዘኑ የሚወጣልኝ አይመስለኝም። እርሱ አንድቃል ለመተንፈስ ዕድሉን አጣ። እኔና አንቺ ደግሞ እዚህ ልዩ የተፈጥሮ ውበት በታደለ በአበቦች በተንቆጠቆጠ፤ በአለዋፍ ዝማሬ በደመቀ፤ ንጹሕ አየር፤ ጥርት ያለ የወንዝ ውኃ ባለበት ቦታ ላይ ገላችንን ታጥበን፤ በነጻነት ሆነን እየሳቅን ለማውራት የማይታለም ዕድል አገኘን። ዓለም ምንድናት? እንዲህ የሰማይና ምድርን ያህል የሰውን ልጅ እየለየች የማይገናኝ

ኢጋጣሚ የምትሰጠው፡ ዕድልስ የሚወስነው እንዴት ነው? እያልኩ ራሴን እየጠየቅሁ ሁሉም ነገር ግራ ይገባኛል" አልኳት።

“ደግሞ ትናንት በጣም ያሳዘነኝ ነገር ምን እንደነበር ታውቃለህ? ጌታሁንን ተሸከሜው ሰሄድ እኔ እንደሆነኩ አውቋል። የተመታው በከባድ መሣሪያ ግራ ደረቀ ላይ ስለነበረ በጣም ተጎድቷል። የግራ አጁ ተበጥሶ ልትወድቅ ደርጎ እንድ ዳድ የግራ አጁን እየደገፈልኝ ነበር የምሄደው። እኔ ስለእርሱ መትረፍና አለመትረፍ ነበር የምጨነቀው። እርሱ ግን እንዲያ ሆኖ የራሱን ሁኔታ ትቶ እኔን ሊያበረታታ “አይዘሽ ዳዲት! አይዘሽ ዳዲት!” ይለኝ ነበር፤ ከሞት ጋር እየታገለ። ትከሻዬ ላይ እንዳለ መተንፈስ እየቃተው ሲታገል ይሰማኝ ነበር። እርሱ ሞት አፋፍ ላይ መሆኑን እየወቀ እኔን አይዘሽ ሲለኝ እንጀቴ አልቸል ብሎ ይንሰራለኛል ነበር። እንደዚህ ዓይነት ሰቆቃ ማሳለፍ አንኳን በምትወደው ሰው በጠላትም ላይ ቢታይ ከባድ ነው። ግን ትግል ስለሆነ ለመርሳት መሞከር ነው እንጂ ምንም ማድረግ አይቻልም” ብላ በሐዘን ስትዋጥ የኔን ሐዘን ትቼ አሷን ማጽናናት ጀመርኩ።

የአሊምባ ፍቅር

ድላይ ተወርዋሪውን ኃይል ይዛ ወደ ጦርነቱ ስትገባ መጀመሪያ የመጡት እኔ ወደ ነበርኩበት ምሽግ ነበር። ከወታደሮቹ ፊት ለፊት ስለነበርን በጣም የተጠቃነው እኛ ነን። የእነርሱን ዘብ ቦታ አስለቅቀን ነበር የምንታኮሰው። ወደ ግምቡ አጥር ለመጠጋት ግን አልቻልንም። እንደመጣች የተገናኘችው መጀመሪያ ከእኔና ከሀክሰ ማገጃስ ጋር ነው ። ሁኔታውን በደንብ ገለጽኩላት። ከእኛ በስተግራ በኩል ምሽግ ይዘው የሚታኮሱት ሕብስቱና ጌታሁን ላይ በከፍተኛ ሁኔታ ይተኮሳቸው ስለነበረ እነርሱ ወደአሉበት ቦታ እንድትሄድ ነገርኳት። እነርሱ ወደእነሕብስቱ ሲሄዱ እኛ ሽፋን እየሰጠናቸው ነበር።

ድላይ ይህንን አስታውሳ፤ “እኛ ወደታች ስንወርድ እናንተ ከፍተኛ ተኩስ ከፍታችሁ ሽፋን ባትሰጡን ችግር ላይ መውደቃችን አይቀርም ነበር። እነፍሱሕና እነግደይ በጣም ገረማቸው። እንደምና ጌታሁን ቆስለው ወድቀዋል። ሕብስቱ ብቻውን ተነሥቶ ወደፊት ሄዶ በዚያው ቀረ። ሕብስቱ አጥፋ ስር እንደተመታ ከተረዱ በኋላ ወደፊት ሄደው ሕብስቱን ለማውጣት ሞክረው ነበር። ነገር ግን ወታደሮቹ የሕብስቱን ሬሳ ወደ ውስጥ ጎትተው እስገብተውታል። በመጨረሻ የነበረን አማራጭ በሕይወት ያሉትን ቁስለኞች ማስወጣት ነበር። እንደም በሕይወት ተርፏል። ጌታሁንን ግን በትከሻዬ ተሸከሜው እየሄድኩ በላይ ላይ ሆና፤ “አይዘሽ” ሲለኝ ቆይቶ ነበር ያረፈው። በአሰብኩት ቁጥር ድምፁ ጀርዮ ላይ ይደውላል፤ እስካሁን ድረስ ትከሻዬ ላይ ያለ ይመስለኛል፤ ሐዘኑ የቱን ያህል ልቤን እንደሰበረው ልነግርህ አልቻልንም። ነገር ግን ትግል ስለሆነ እኛም እንከተላቸዋለን።

“አሁን ያለን አማራጭ መጠንከር ብቻ ነው እንጂ የአቢሊዮ፣ ሮምህ፣ ሕብስቱ፣ ጌታሁን፣ የሰፍ ሌሎችም አይመለሱም። በሕይወት እስከአለን ድረስ በጀግንነታቸው እንከራለን። መሥዋዕትነት ሁላችንም ወደ ትግል ስንገባ የተቀበልነው ነገር ነው። ሁላችንም ወደፊት በመታገል መቀጠል ብቻ ነው ያለብን። ትግል እኮ ለተሠውትም ላለነውም መራራ ነው። ይህን ሐዘናችንን ልንረሳው ካልቻልን ወደፊት ለመራመድ እንቸገራለን። ስለዚህ እሱን ረስተን

ሰለወደፊቱ ዓላማችንና ትግላችን እናውራ፤ ድላችንን በተስፋ የሚጠበቀውን የትግራይንና የመላው ኢትዮጵያን ሕዝብ ስናስብ ብቻ ነው ሐዘናችንን መርሣት የምንችለው አለች በተመስጦ።

ሁለታችንም ስናወራ ወደ ወንዙ ጎንበስ ብለን ወራጁን ውኃ እያየን ስለነበር፤ ዕንባችን ወደ ወንዙ እየተንጠባጠበ ካወንዙ ከውኃው ጋር ተቀላቅሎ ይወርዳል። ትካዜና ሐዘናችን ከብዶ ከቁጥጥራችን ውጪ ነበር።

ፍሱሕ ገብራይ ምሳ ሊያመጣልን እንደሄደ አልተመለሰም። የሄደበት ከተማ ካለንበት ቅርብ ነው። ነጻ የወጣ አካባቢ ስለሆነ የሚጠበቀው በእኛ ሚሊሺያዎች ነበር። በአካባቢው የምትንቀሳቀሰው ኃይል ስልሣ ሰድስት ብዙ ሰለሠራችበት በርካታ ደጋፊዎች ያሉበት ከተማ ነች።

ከትንሽ ጊዜ በኋላ ፍሱሕ ገብራይና ሁለት ሚሊሻዎች ዳቦ እመጡልን፤ በልተን ከወንዙ ውኃ በእጃችን እየጨለፍን ጠጣን። ፍሱሕ ገብራይ “እመጣለሁ” ብሎ ከሚሊሻዎቹ ጋር ተመልሶ ሲሄድ እኔና ድላይ እንደገና ለብቻችን ቀረን። ያለንበት ቦታ ከከተማው ቅርብ ሲሆን የሚከልለን አንድ መለስተኛ ኮረብታ ነው። ወደ ወንዙ መውረጃ ገደላማ እየሆነ ይሄዳል። ትላልቅ ዛፎችም ይገኙበታል። ቀሪዎቹ ጓዶች ያሉበትን ቦታ በግምት ነው እንጂ በደንብ አናውቅም። ከነበርንበት ቦታ በምን ያህል ርቀት ላይ እንዳሉ መገመትም ከባድ ነው። “የምትሄዱበት ቦታ ለጸጥታ አስጊ አይደለም በእኛ ሰዎች ቁጥጥር ውስጥ ነው” ብቻ ነው የተባለው።

ሁለታችንም አገልድምለብሰን መሣሪያችንን ከነሙሉ ትጥቁ ይዘን ልብሳችንን እያደረቅን ነበርን። ከምሳ በኋላ አገልድም እንደለበስኩ ድንጋይ ላይ ቁጭ አልኩ። ከወገቤ በላይ ራቁቴን ነበርኩ። ድላይ ግማሽ ራቁቴን ስታዮኝ የመጀመሪያዋ ነው። ቀና ብላ ተመለከተችኝና “እማኑኤል ለካስ በጣም ቀጭን ነህ። አጥንቶቻህ ይታያሉ” አለችኝ።

“አዎ” እኔ እኮ በድህነት ነው ያደግኩት። አሁን ደግሞ ትግል ላይ ስለሆንን የተገኘውን ነው የምንበላው፤ ጣም ውሎ ጣም ማደርም የተለመደ ነገር ነው። በፊትም በችግር አሁንም በባስ ሁኔታ በመኖሪ የነበረው ይብላል” አልኳት።

“እይዞህ ምንም አይደለም። ሁላችንም በድህነት ነው ያደግነው” ስትል እኔን ለማጽናናት መስሎኝ ነበር።

“እኔ በድህነት ማደጌን መደበቅ አልፈልግም። አንዳንድ እንዲታወቅባቸው የማይፈልጉም እንዳሉ አይቻለሁ” አልኩ በመቀጠል።

“ልክ ነህ! ሁሉም እንዳንተ ንጹሕ መሰለህ እንዴ? ለዚህ እኮ ነው ትግሉ ከውስጥም ከውጪም ነው የሚባለው” በማለት ድህነት የሚያሳፍር እንዳልሆነ በሚማርክ አነጋገር ገለጸችልኝ።

ልብሳችን መድረቁን ለማየት ወደ ኮረብታው ላይ ወጣሁ። ባልደረቀው በኩል ፀሐይ እንዲመታው ልብ ሳችንን ለበጥኩና ተመሼ ከፈቷ ተቀመጥኩና እየተያየን ማውራት ጀመርን። “ዛሬ ታዲያ የመጨረሻችን ቀን ነው ማለት ነው?” አለችኝ፤ ድላይ የተናገረችው አስባ አይመስልም።

“አዎ፤ ከየአቢዱና ከሮምህ ጋር በሞት ተለያየን። እኔና አንቺ ደግሞ በሕይወት ልንለያይ ነው። ለምን እኔን ብቻ ከኃይል አምስት መቶ ነቅለው ወደ ጎንደር እንደመደቡኝ አላውቅም። ትግራይ ውስጥ ካሉት ሌሎች ኃይሎች ውስጥ ቢመድቡኝ እንኳ በእንደዚህ ዓይነት ጦርነት ጊዜ ወይም ሠራዊት በሚቀየጥበት ምደባ ልንገናኝ አንችል ነበር። በጌምድር ከሄድኩ ግን ላልመለስም እችላለሁ። ብመለስም በጣም ቆይቼ ነው የሚሆነው። ምንም ማድረግ አንችልም፤ ብቻ በያለንበት በትግል መጽናት ነው” አልኩዋት።

“አዎ፤ አንተ ግን ህመሜንና ስቃዬን መካፈልህን አልረሳውም። ወደማይ ምሻም ተራራ ሄደን በፍቅር ያሳለፍናቸውን ቀናትም አልረሳቸውም። ጠመንጃው እኮ የባረቀብኝ ልቤ ተደፍኖ ነበር። እንዴት ሳላስበው ቃታውን እንደሳብኩትም አላውቅም። ጥይቱ እኮ በሁለታችን መካከል ነው ወደ ጣራው

የጌደው። ጠመንጃው ዘንበል ብሎ ቢሆን ኖሮ ጉድ ሆነን ነበር" አለችና ፈጣ ብላ ሐሳብ ውስጥ ገባች።

"ያን ቀን ግን የጠረጠሩን ይመስልኛል" "ለምን እንደዚህ አልከ?"

"ታዲያ እኔን ብቻ ለይተው ወደ በጌምድር ለምን ይልኩኛል? አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ግደይ ጨዋር ብቻችንን ስንሆን ቺኮዝ ብሎ ይጠራኛል"

"ቸኮዝ ማለት ምን ማለት ነው?"

"ቺኮዝ የጠመንጃ አይነት ነው። ነገር ግን በድርጅታችን ሰላይ ተብሎ ሞት የተፈረደበት ሰው የተገደለው በቺኮዝ ጠመንጃ ስለነበር "ሞት አዳይፈረድብህ" ብለን ስንቀላለድ "ቺኮዝ" እንባባላለን። እንግዲህ ግደይም በጾታ ግንኙነት ተከሰህ ሞት እንዳይፈረድብህ ብሎ መቀለዱ ይሆናል" ስላት ሆዷን ይዛ ከት ብላ ሳቀች።

"ግደይ እኮ የመሰለውን ከመናገር ወደኋላ አይልም። እኔን ግን የአቢሊዮም ሆነ ሰሎሞን ምንም የተናገሩኝ ነገር የለም"

ግደይ ቀልደኛ ነው። ከዚህ በፊትም ኃይል ስምንት ውስጥ ሆኖ ወደ ራስ ዳሽን አካባቢ ሲወጡ የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊው በከር ዳገቱን ለመውጣት በጣም ደከሞት እየውጣ ግደይ ጨዋር ከላይ ሆኖ "ጓድ በከር አይዞህ ሳብ ሳብ አድርግ፤ ዳገት መውጣት እንደ ፖለቲካ ውይይት አይደለም" ብሎ ቀለደበት። በዚህ የተነሣ መንገድ የደከመው የፖለቲካ ሐላፊ እንደ በከር አትሁን ይባል ጀመር። የከተማ ልጆች መናገር እንጂ ዳገት አይሆናችሁም ማለቱ ነው።

"መሰሎህል! ድርጅቱ እኮ ውስጥ ለውስጥ ነው የሚሠራው። ጠርጥረውንም ሊሆን ይችላል። የለያዩንም በዚሁ ምክንያት ይሆናል። ከእንግዲህ መለያየቱ አልቀረልንም። ከአሁን በኋላ ፍቅራችንን መቀጠል የምንችለው በሕይወት ተርፈን ለመገናኘት ከበቃን ብቻ ነው። ከአሁን በኋላ ተራርቀን ነው የምንኖረው" አለች ትካዜ በገጽታዋ ላይ እያንዣበበ።

"ብንራራቅም እስከምንጊዜውም ድረስ እንደምወድሽ እንድታውቁልኝ አፈልጋለሁ። ሕይወታችን በፍቅር ተሳስሯል። ትናንት ሌሊት ጦርነት ላይ ያ ሁሉ ጥይት እየዘነበ፤ 'አማኑኤል የት አለ?' እያልሽ በቀጥታ ወደእኔ ስትመጪ ምን ያህል እንደምትወጃኝ አወቅሁ። ይሄን ደግሞምንጊዜም አልረሳውም። ከዚህም በተጨማሪ በእድዋ በረሐ በማይ ምሽም ተራራ ለብቻችን ያሳለፍነውና የተነጋገርነው ሁሉ ትዝታው እስከሕይወቴ ፍጻሜ አብሮኝ ይኖራል። ለፍቅር እንግዳ መሆኔንና ምንም እንደማላውቅ እያወቅሽ ሁሉንም ነገሪን በትዕግሥትና በፍቅር እያየሽ ተቀብለሽኛል" በማለት ለአሷ ያለኝንም ፍቅርና ክብር ምንም ሳልደብቅ በግልጽ ነገርኳት።

"አንተ ልጅ አባክህ ተወኝ፤ አታስለቅሰኝ። ዛሬ ግን ምን ሆነህል? አነጋገርህ ሁሉ ተለይቶብኛል፤ ኑዛዜ እስመሰልከው እኮ" አለች።

"ከአሁን በኋላ የምንገናኝ አይመስለኝም፤ ከየአቢሊዮና ከሕብስቱ የበለጠ ጀግና የለንም። እየሽ ትናንት አብረን ነበርን ዛሬ ተለይተውናል። የእኛም መገናኘት የመጨረሻው ይመስለኛል። የአዲሱ ጋንታ መሪ ከምሆን እዚሁ ምክትል ጋንታ መሪ ሆኜ ብቀመጥ ይሻለኝ ነበር" ብዬ መሬት መሬቱን እያየሁ ዝም አልኩ። አሷም በኃሳብ ተውጣ ዝም አለች። ለትንሽ ጊዜ በመካከላችን ጸጥታ ነገሰ። የሁለታችንም አእምሮ የመጨረሻ ቀናችን መሆኑን የተቀበለ መሰለኝ።

ቀድሞ ጸጥታውን የሰበረችው አሷ ነበረች። ምንክልባት ወሬ ለመቀየር ብላ ይሆናል። 'አማኑኤል! እስቲ ኮረብታው ላይ ውጣና የከተማውን ርቀት እየው። ደግሞም አካባቢውንም መቃኘት ጥሩ ነው። የኢሕአፓ ነገር እኮ አይታወቅም፤ ተደብቀው ሊሰልሉንም ይችላሉ' አለች።

እኔም ደንገጥኩና ወዲያው ከላሽኔን አንሥቼ ኮረብታው ላይ ወጣሁና ዙሪያውን መመልከት ጀመርኩ። ከተማው እኔ ከገመትኩት በላይ ትንሽ ራቅ ብሎ ይታያል። ካለንበት ቦታ በቅርበት የሚታይ ምንም መንደር የለም። የሚታዩት መንደሮች ሁሉም ራቅ ያሉ ናቸው። የሚሰልልም የሚመለከትም የለም። ከኮረብታው ላይ ሆኜ የከተማውንና የመንደሮችን መሬቅ ነገርኳት። በዙሪያችን

የሚንቀሳቀስ የሰው ፍጡር የሚባል ነገር ምንም እንደሌለ አረጋግጥላትና ተመልሼ ወደ እርሷ ሄድኩ። ሙሉ ፈገግታ እየሰጠችኝ በዝምታ ታየኛለች።

ሰሙን የማላውቀው አንድ አበባ አለ፤ ፀሐይ ሲያገኝ ይፈካል። ድላይም ከእኔ ጋር ነጻ ሆነን ከተገናኘን እንደዚህ አበባ ነው ፊቷ የሚፈካው ብዬ አሰብኩ። ደስታዋና ሳቋ በጣም ያምራል። ልብሶቻችንን እንደገና አገላበጥንና ቅማሎቹን አራግፈን፤ የቅማል መሸሸጊያ በታዎችን ከፋፍተን ፀሐይ እንዲመታቸው መልሰን አሰጣናቸው። ከዚያም ከወንዙ በስተቀኝ በኩል የወንዙን መውረጃ አቅጣጫ ተከትለን፤ ወደታች ወረድን።

በግራና በቀኝ በኩል ትላልቅ ዛፎች አሉ። በለምለም ቄጠማ የተዋበውን አካባቢ ልዩ ልዩ ቀለማት ያላቸው አበቦች አፍከትውታል። ቄጤማዎችም በርካታ ናቸው። ውሃው እኛ ከነበርንበት ቦታ ላይ ይጠራቀምና ታች ሲደርስ ፏፏቴ ሆኖ እየዘለለና ድምፅ እያሰማ ይወርዳል። ትንሽ ራቅ ሲል ደግሞ ጥቅጠቅ ያለው ደን ወደገደሉ ይዘልቃል። ከዚያ በኋላ ብዙ ርቀን እንዳንሄድ ሰግተን በፏፏቴው አጠገብ ጎን ለጎን ተቀመጥን።

ስለጉዟችን መነጋገር ጀመርን። “ጎንደር መሄድህ ጥሩ ስሜት አልፈጠረብህም?” አለች።

“በአንድ በኩል ድርጅቱ በእኔ ላይ ትልቅ እምነት አሳድሮብኝ ነው፤ ለብቻዬ ጋንታ ይገድ እየመራሁ እንድሄድ የወሰነው፤ ብዬ ሳስብ ደስ ይለኛል። ደግሞ ሮባና ጌራም እዚያ ስላሉ እነሱን እንደማገኝ ሳስብም ደስ ይለኛል። በጣም ቅር የሚለኝ ግን ከአንቺ መለያየቱን ሳስበው ነው”

“እንዴት?”

“እንዴት፤ እንዴት ትይኛለሽ? የእኔና አንቺ እምነትና አንድነታችን እኩ ከትግል በላይ ሆኗል። እንደዚህ ከቀረቡት ሰው ጋር ደግሞ መለያየት ስሜትን ይነካል” አልኳት። ቆጣ ማለቴ ታውቆኛል።

የእሴምባ ፍቅር

“አሁንስ እንደ ፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊዎቹ ለፍላፊና ፖለቲከኛ ሆነህል” አለችና መሳቅ ጀመረች።

“እኔ የምለፈልፈው አንቺ ፊት ስሆን ነው እንጂ፤ እነሱ ጋማምም አልናገርም፤ አፌን ዘግቼ ጸጥ ነው የምለው። እኔ እንዲያውም ውይይት ሲጀምሩ ጥበቃ ወይም ዋርድያ መውጣት ነው የምመርጠው። ሁሌም ከነገራቸው መራቅ ነው የምፈልገው” አልኩ ቀልዲን በቀልድ ለመመለስ።

“ለመሆኑ በየት በኩል ነው የምትሄዱት?”

“ሁለቱንም መንገዶች አውቃቸዋለሁ። በለቆጣና በተንቤን በኩል ያለ ችግር መሄድ ይቻላል። ነገር ግን አመራሩ በሚወስነው መንገድ ነው የምንሄደው”

አሁን ጥያቄዋን አቁማ ዝም አለች። ሳያት ገፅታዋ ተረጋግቶ ዓይኖቿ ፍዝዝ ብለው በዝምታ ቆየች። እንደገና ወደእኔ እየተመለከተች ለመናገር የፈለገችው የጠፋባት ወይም የጨነቃት በሚመስል ሁኔታ በረዥሙ ተነፈሰች። “ብዙ ነገር ስላስለመድከኝ መለያየቱ ለእኔ የሚከብደኝ ይመስለኛል። ትግል ውስጥ ከገባሁ ጀምሮ እንደአንተ ያመንኩትና የወደድኩት ሰው የለም”

“ናፍቆትና ትዝታውማ ካንቺ የባሰጠ ለእኔ ይከብደኛል”

“ለእኔ የበለጠ የሚከብድብኝ ይመስለኛል”

“እኔ እኮ በሕይወቴ ለመጀመሪያ ጊዜ ያፈቀርኩሽ አንቺ ብቻ ነሽ። በፍቅር፣ ሌላ ሴት አላውቅም። ሴት ልጅ ትወደኛለች የሚል እምነትም አመለካከትም አልነበረኝም። ራሴን ከሰው በታች አድርጌ ነበር የምገምተው...” ብዬ ንግግሬን ሳልጨርስ ተቆጥታ ፊቷ ተለዋወጠ።

“አማኑኤል! እንዲህ ዓይነት አመለካከትማ ኋላ ቀር ነው። አንተ ምን ይጎድልህልና ነው? በድህነት ማደግህ ከሆነ እሱ ወንጀል አይደለም። ድህነት ሥርዓቱ ያመጣብን ችግር ነው። አብዛኛው የኢትዮጵያ ሕዝብ ደህ መሆኑን መርሳት የለብህም። ደግሞስ ወደትግል የወጣንበት ዋናው ምክንያት በሥርዓቱ

ምክንያት አልላቀቅ ያለንን የሀገራችንን ድህነት በመቃወም አይደል። ትናንት ባደረግነው ጦርነት፤ የተሠውት ጀግኖች በሙሉ እኮ ለድህነታችን ተጠያቂ ከሆነው የመንግሥት ሥርዓት ጋር በመፋለም ነው። ስለዚህ አንደዚህ ዓይነት ሥርዓቱ የጣለብህን የአስተሳሰብ በሽታ ከጭንቅላትህ አውጥተህ መጣል አለብህ። በድህነትህ እንድታፍር ያደረገህ እኮ ያደግከበትና ዛሬም ያለው አስተሳሰብ በተዘዋዋሪ መንገድ ለድህነትህ እኔ ሳልሆን አንተ ነህ ተጠያቂ ብሎ ለማሳመን የፈጠረው የሰነ ልቦና ጦርነት ከፍል ነው። ስለዚህ ሁለተኛ አንዲህ ዓይነቱን አስተሳሰብ መተውና ከሌሎችም ላይ እንዲጠፋ መታገል ነው ያለብን” በማለት ስለድህነት ተንትና አዲስ አስተሳሰብ እንድይዝ መስመሩን አሳየች።

ከተቀመጥንበት ተነሣንና እጅ ለእጅ ተያይዘን ወደ ኮረብታው ሄድን። ልብሰቻችንን አነሣንና መለባበስ ጀመርን። አሁን በጣም ስለተለማመድን ልብሷን ለመቀየር ከሰላ አልፈለንችም። ዘና ብላ ምንም ሳይመስላት ሰውነቷ እያየሁት አጠገቤ ሆና መለባበስ ጀመረች። ሰውነቷን ስመለከተው ልቤ ስትመታ ይሰማኛል። አከላቷ በጣም ይማርካል።

ከለበስን በኋላ እጅ ለእጅ ተያይዘን ስንወርድ የሰውነቷ መቀት በእጇ በኩል አልፎ ወደ ሰውነቴን የተለየ መቀት ዘራበት። ጎተት ሳይርጋት ተጠጋችኝ፤ ሳቅፋትም አቀፈችኝና በጣም ተጠጋግተን ቆምን። በመካከላችን ምንም ያህል የበታ ርቀት ቢኖር እንደማንረሳሳ ተማማልን። ጉንጫን ሳምኳትና ያሳለፍናቸውን ሁኔታዎች እያስታወስን አወራን።

“በጣም ነው የማፈቅሽ፤ ከአሁን በኋላ በሕይወት ባንገናኝ እንኳ እስከ ዕለተ ሞቴ እስታውስሻለሁ፤ ፍቅርሽም እስከመጨረሻው አብሮኝ ይኖራል” ስላት እንደማፈር አይነት ሳቅ አለች። እይን አይኔን ስታይ የእኔ አይኖች ወደ ከንፈሮቿ ወረዱ። ጠጋ አልኩና ሳምኳት። ለደቂቃዎች ያህል ወደ መንግሥተ ሰማያት የገባሁ እስከመስለኝ ድረስ የት እንዳለሁ ዘንጋሁት ሌላውን ዓለም

የአሲምባ ፍቅር

ትቼ ከከንፈሮቿ የሚመጣልኝን ልዩ መልእክት በሰሜት እያጣጣምኩ በፍቅር ጥልቅ ሰሜት ወስጥ ሰመጥኩ።

“አማን! በጣም ነው የምወድህ!! ፍቅርህ በሕይወት ዘመኔ ሁሉ ምንም ነገር ሳይሸረው ልቤ ውስጥ ታትሟል” ብላ ልዩ ስልት ባለው የፍቅር ቋንቋ ቀስ እርጋ ከሄድኩበት መለሰችኝ “ከዚህ በላይ ለአንተ ያለኝን ከባድ ፍቅር እንዴት ልገልጽልህ እንደምችል አላውቅም” አለች በሹክሹክታ። እኔን ጀሮዬ ስር አስጠግታ የተሰለመለሙትን ዓይኖቿን ለመመለስ እየሞከረች።

“ድላይ! ምን መግለጽ ያስፈልጋል?! ይኸው በተግባር እያየሁት አይደለም እንዴ!! በድላይ ምንም ጥርጣሬ የለኝም። ብቻ በሕይወት ለመገናኘት ያብቃንና መጨረሻችንን ያሳምረው እንጂ!” አልኳት።

ቀድመን ደጋግመን ያነሣነውን ፍርሃታችንን አሁንም ደገመችውና “ከአሁን በኋላ እኮ ላንገናኝ እንችላለን” አለችና መልሴን ሳትጠብቅ “ከአሁን በኋላ ባንገናኝም እንኳ! እኔና አንተ በዚህ ትግል ውስጥ የማይረሳ ታሪክ አሳልፈናል። ለፍቅራችንም በመጠኑም ቢሆን ቦታ አግኝተንለታል። አብሮ መዋል፤ አብሮ ማደር፤ አብሮ በፍቅር ማሳለፍ፤ አብሮ ጦርነት መዋል፤ አብሮ መሳቅ፤ አብሮ ማልቀስ፤ ልብ ለልብ መቀራረብና መተማመንን ይህን ሁሉ ሌሎች ጓዶች ለማግኘት ያልቻሉትን ዕድል ነው ያገኘነው።

“የዛሬውም ዕድል እኔና አንተ ሆነ ብለን የፈጠርነው አይደለም። ጓዶቻችን ለማዳንና ሬሳቸውን በጠላት እጅ እንዳይወድቅ ስንል ተሽከመን ከሌሎች በተለየ ሁኔታ ስለማስንገና ደም በደም በመሆናችን የተሠውት ጓዶች የሰጡን ልዩ ስጦታ አርገን ነው መውሰድ ያለብን።

“የነበለትም ቢሆን የታወቀው የሴትነት ተፈጥሮ ያስከተለው ሁኔታ ነበር ዕድሉን የሰጠን እንጂ ሆነ ብለን ያደረግነው አልነበረም። ጓዳዊ መተሳሰቡ ከፍተኛ ደረጃ ደርሶ በፍቅር አጀበን። ይህ ደግሞ የበለጠ የምንተሳሰብና

የምንተማመን አደረገን። የጀመርነው ፍቅር የተመሠረተው ትግሉና ለትግሉ ባለን ፍቅር ላይ ስለሆነ ደስ ሊለንና ሊያበረታን ይገባል።

“ስለዚህ ብንገናኝም ባንገናኝም እኔ እንደማልረሳሁና አንተም እንደማትረሳኝ አምናለሁ። በያለንበት ሆነን መጠንከር ይገባናል። እኔ አማኑኤል ተሠውቷል ካልተባለ በስተቀር ካንተ ሌላ ማንንም አላስብም በማለት እየተናገረች እንደገና ሐዘን ውስጥ ገባችና ዓይኖቿ ዕንባ ቋጠሩ።

“አይዘሽ” አልኩና አቀፍኳት

“አማኑኤል ጀግና ነው ሲሉ እሰማ ነበር። በደንብ ያረጋገረጥኩት ትናንት በዓይኔ አይቼ ነው። አንተና ሀገሽ ማንጁስ ጦር ሰፈሩ አፍንጫ ስር ሆናችሁ፤ የሮምሆን ሬሳ ላለማስነካት እኛ እስከምንደርስ ድረስ ጥይት እንደዝናብ እየወረደባችሁ ስትታኮሱ ቆይታችሁ ጠላትን አላፈናፍን ብላችሁ ሳታስጠጉ ነበር እስከመጨረሻው የተጋፈጣችሁት። አሁን ደግሞ ለብቻህ ጋንታ እየመራህ ጸለምት ድረስ መሄድ ቀላል አይደለም። ድርጅቱ ይህን ሐላፊነት የሰጠህ ጀግንነትህንና ጽናትህን አምኖ እንደሆነ ምንም አያጠራጥርም። ለኔ ይሄም ሌላ የጀግናነትህ ምስክር ሆኖኛል። ስለዚህ ጀግና በማፍቀሬ ትልቅ ኩራት ይሰማኛል” አለች።

“አሁን ደግሞ እንቺ የቁም ኑዛዜ እያደረግሽ ትመስያለሽ። ሞት ማንን እንደሚያስቀድም፣ ማንን እንደሚያስከትል፣ አናውቅም። ቢሆንም ግን እኔ የአንቺን መሠዋት መስማት አልፈልግም። በተለይ ይህቺ ቀን የመጨረሻችን ከሆነችና “ድላይ ተሠዋች” የሚል ወሬ ከሰማሁ ሐዘኑን አልችለውም። በሕይወቴ ውስጥ ለመጀመሪያ ጊዜ እንደወገድ እንድኮራ ያደረግሺኝ አንቺ ነሽ። ፍጹም የሆነ እውነተኛ የጾታ ፍቅር ባንቺ አይቻለሁ። ነገር ግን ሕይወታችን በሙሉ ከድርጅታችንና ከጓዶቻችን ጋር የተሳሰረ ነው ያልሸኝ እውነት ነው። ዓላማችንን ባናስቀድም ኖሮ እንዲህ ዓይናችን እያየ በዚህ ቦታ ለመጨረሻ ግዜ አብረን ሆነን ለመለያየት አንፈቅድም ነበር” አልኳት። ቢሆንም ግን ላለመላቀቅና ቢቻል

የዛሬዋን ግንኙነት ለማራዘም መሞከር ፈልገናል። ስለዚህ ከቻልን የዛሬን ማታ አብረን አድረን በማግስቱ ወደጓዶች ለመሄድ የሚቻልበትን መንገድ ለመሞከር ወሰንን።

ቀኑ ሊመሽ ፀሐይ መጥለቅ ጀምራለች፤ ፍሱሕም ተመልሶ አልመጣም። ለማንኛውም ወደ ኮረብታው ወጥተን የአካባቢውን እንቅስቃሴ እንይ ብለን ኮረብታውን መውጣት ስንጀምር ሁለት የአኛ ሚሊሻዎች መጡ። ፍሱሕ አልነበረም። አንደኛው ሚሊሺያ ቀን ምሳ ሲያመጡልን ከፍሱሕ ጋር አብሮ ነበረ። ቀረብ አለና “መልእክት ይዘን ነው የመጣነው” አለ።

“ምን መልእክት ነው?” አልኩት።

“ሠራዊቱ ወደሰሜን እየተንቀሳቀሰ ስለሆነ፣ ቶሎ ብላችሁ ወደአሉብት መንደር እንድትደርሱ ተብላችኋል”

“አሁን በቶሎ ካልተነሣችሁ ሠራዊቱ ስለተንቀሳቀሰ ያላችሁበት ቦታ ጸጥታው እስተማማኝ አይሆንም” አሉን።

መልእክተን ተቀብለን ከተማ ውስጥ ሳንገባ ወደሠራዊቱ ለመሄድ ያለንን አማራጭ ለማወቅ ፈለግን። ከሚሊሺያዎቹ አስፈላጊውን መረጃ ወስድንና እንደምንሄድ ነግረን እስናበትናቸው። እኛ ግን ያ ዕለት የመጨረሻችን ነው ብለን ስለአሰብን አብረን አድረን ለመሄድ ወስነናል። ጓዶቻችንም ከዚህ በፊት ጠፍተን አድረን እንደተመለሰን ያወቃሉና ብዙም እንደማይረበሹ ገመትን። ወደ ሰሜን በኩል ከሄድን ከሠራዊቱ ጋር እንገናኛለን፤ ስለዚህ ትንሽ መሸት አድርገን ጨለማው ሲጀምር ወደ ምሥራቅ በኩል ሄደን ባገኘነው መንደር እንድናድር ተስማማን። እስኪመሽ ድረስ ሙሉ ትጥቃችንን ይዘን ተዘጋጅንና ኮረብታው ላይ ወጥተን ተቀመጥን። ከዚህ በፊት አብረን ያደርንባቸውን ለሊቶች እያሰታወስንና፣ በናፍቆት የተሞሉ ወሬዎችን እያወራን ቀኑ እስከሚጨልም ጠበቅን።

"ዛሬ በመጨረሻው ቀናችን አብረን ስናድር እንቅልፍ ይወስደን ይሆን?" አልኳት።

"እኔ እንጃ! እኔ ግን የሚወስደኝ አይመስለኝም። እንዲያውም ቶሎ የሚነጋብን ይመስለኛል። አማኑኤል! ዛሬ ግን በደንብ አቅፈኸኝ ነው የምናድረው አለችኝ።"

"እኔም አቅፌሽ የሚወጣልኝ፤ እንቅልፍም የሚወስደኝ አይመስለኝም። እኔ እንደሆንኩ እዚህ ያለንበት ኮረብታ ላይ ብናድርም ምንም አይመስለኝም ስላት የሚያማምሩ ትናንሽ ጥርሶቿ ተፈልቅቀው በፍቅር ፈገግታ ፈካች። ዓይኖቿ ከብለል ከብለል እያሉ በሰሰት ይመለከቱኝ ነበር። ቀኑ አልጨልም ብሎን ትንሽ እየመሸ በሄደ ቁጥር ልባችን ትር ትር እያለ፤ አይን ለአይን በሰሰት እየተያየን፤ ኮረብታው አናት ላይ ተቃቅፈን እንደቆምን ከኛ ጋር እልህ የተጋባውን እንደ ኤሊ የሚተት ምሽት እንጠብቃለን። ለእኛ መጪው ሌሊት የመጨረሻ የናፍቆቻችን ምሽት ነበር ብቻችንን አብረን ሆነን ለማሳለፍ በጉጉት የምንጠብቀው ልዩ ጊዜ ሆኖብናል።"

ኮረብታው ላይ ሆነን ተቃቅፈን እየተላፋንና እያወራን ግማሽ ሰዓት ያህል እንደቆየን ፍሱሕ ገብራይ መጣ። የመጣበትም ምክንያት ቶሎ ተጉቀሳቀሱ ተብለን መልእክት ተልኩበን ስላልሄድንላቸው ሁኔታችንን ለማረጋገጥ ነበር።

መልእክቱ እንደደረሰን አረጋግጠንለት፤ ዛሬ ግን ለመለያየት የመጨረሻ ቀናችን ስለሆነ አብረን እየተጫወትን ለማደር እንደፈለግንም ነገርነው። "እሺ" ብሎ ተስማማና "እኔም እኮ የእኛ ሚሊሺያ ጓዶች ራት ጠርተውኝ፤ አብረውኝ የዋሉ ሁለት ጓዶች እንዳሉ ስነግራቸው ይዣችሁ እንድሄድ ነግረውኛል" ብሎን በሃሳቡ ተስማማን። በምሥራቅ በኩል አድርገን ወደ ሰሜን በመሄድ ወደከተማ ለመግባት ተነሣን። "እራት ከበላን በኋላ ወደ ለብቻችን እናድራለን ወይም ወደ ጓዶች

እንሄዳለን" አለን። ፍሱሕ ከፊት ድላይ ከመካከል እኔ ደግሞ ከኋላ ሆነን እንደተጋዳይ በተፈናተት ሆነን መገድ ጀመርን።

ፍሱሕ ገብራይ ኃይሎች የነበሩበትን ቦታ ያውቃል። በጸጥታው በኩል ምንም የሚያስጋ ነገር እንደሌለ ተረድተናል። ትንሽ እንደተጓዝን ምሽቱ በደንብ ጨለመ። አንድ ሰአት ላይ ነበር። በቅርብ ካልሆነ በስተቀር ሰውን ለማየት ያስቸግራል።

አሁን የሰዎች የኩቴ ድምጽ የሰማሁ መሰለኝ። በእኛ ግምት ጓዶች ቀድመው ወደ ሰሜን አቅጣጫ አልፈዋል። ነገር ግን አንድ ጋንታ ወደ ኋላ ቀርታ እየተጓዙ ነበር። እኛ ወደ ምሥራቅ ስንሄድ እነሱ ወደሰሜን እየሄዱ እያሉ ፊት ለፊት ተገናኘን። ይቺ በመጨረሻ ላይ በመጓዝ ላይ የነበረችው የእነ ድላይ ጋንታ ነበረች። የገባንበት መስመርም በቀጥታ ወደ ጋንታ መሪው ወደ ቴዎድሮስ ባሪያው ጋ አደረሰን።

ቴዎድሮስ ባሪያውም ወደአለንበት ወደ ግራው ዞር ብሎ ድላይን "ወደጋንታሽ ግቢ" አላት። በጣም ደነገጥኩኝ። ምክንያቱም ባላሰብንበት ወቅትና ባልገመትነው ሁኔታ ነበር ያገኘናቸው።

ድላይም እንደኔው ደንግጣ ቴዎድሮስ ያለውን ሰማችና "እናንተ ሂዱ፤ እኔ ከአማኑኤልና ከፍሱሕ ጋር አብረን ስለዋልን አብረን እንመጣለን" አለችው።

"ቀን አብራችሁ ውላችኋል፤ አሁን ግን መሽቷልና ወደጋንታሽ ግቢ፤ ካሁን በኋላ ከእነሱ ጋር የምትሄጃበት ጉዳይ የለሽም ብሎ ጥያቄን በትእዛዝ ገታው።"

ምንም ማድረግ ስለማትችል ወደ ጋንታዋ እየገባች ወደ ኋላ መለስ ብላ የግራ እጇን እያወዛወዘች ምንም ቃል ሳትናገር በምልክት ብቻ ተሰናበተችና ፊቷን በንዴት ኮስተር አድርጋ ወደ ጋንታዋ ተቀላቀለች።

እኔ ምንም ሳልንቀሳቀስ ባለሁበት ቦታ በድን ሆኜ ፍዝዝ ብዬ አያታለሁ። ምንም ቃል አልተናገርኩም። ከቴዎድሮስ ጋር በቀጥታ ባትገናኝ

ኖሮ ምክትል ጋንታ መሪ ስለሆነች ሌላ አባል ትእዛዝ ሊሰጣት አይችልም ነበር። ፍሱሕ ገብራይ ቀጥታ ወደ ጋንታዋ ቀጥሎም ቴዎድሮስ በነበረበት ቦታ ላይ የወሰደን አውቆ ይሁን በአጋጣሚ አሱና ቴዎድሮስ ባሪያው ብቻ ናቸው የሚያውቁት። ቴዎድሮስ ባሪያውና ፍሱሕ ገብራይ ዛሬም በሕይወት አሉ።

ቀኑን ሙሉ አብረን ውለን የመጨረሻውን ሌሊታችንን አብረን ለማሳለፍ ብዙ ተመኝተን ነበር። ጉጉታችን እንደዋዛ በአፍታ ውስጥ፣ ባላሰብነው ሰዓትና ቦታ ውኃ በላውና የህልም እንጀራ ሆነ። ከውቅሮ ከተማ በሰተምሥራቅ በኩል ያሉ ተራራዎችን አልፎ የሚገኘው አጽቢ የሚባለው ትንሽ መንደር ከድላይ ጋር ዱብ እዳ የወረደብን ቦታ ስለሆነ በሕይወቴ ሁሉ አልረሳውም።

ድላይ ከጋንታዋ ጋር ተቀላቅላ ስትሄድ ከዓይኔ እስኪጠፋ ድረስ ተመለከትኳቸው። ፍሱሕ ሁኔታዬን ስለተረዳ አጠገቤ ቆሞ ምንም ሳይናገር ይጠብቀኛል። እስከሚታዩኝ ድረስ በአይኔ ሽኝቼያቸው ሳበቃ ወደ ፍሱሕ ዞሬ ለመሄድ ተዘጋጀሁ።

ምሽቱ በጣም ጨልሞ ነበር፤ ከተማ እንደደረሰን ተኩስ ሰማን። ፍሱሕን የከተማው ሰዎች ስለሚያውቁት፤ ተደናግጦን ተኩስ ወደሰማንበት ቦታ ሄድንና ሁኔታውን አረጋግጠን እራት ወደተጋበዝንበት ቤት ሄድን። እንደገባንም በአገሩ ባህል ጥሩ የሚባል ምግብ ተዘጋጅቶ ነበረና ቀረበልን። እኔ ግን ከድላይ ጋር ባልፈለግንበት ቦታና ጊዜ ስለተለያየን በጣም አዝኜ ስለነበረ የምግብ ፍላጎቴ ተዘግቷል። በሐዘን ላይ ሌላ ሐዘን ተጨምሮብኝ ከፍቶኛል፤ ያን ስሜቴን ሁሉም ከፊቴ ላይ እንብበዋል። እንደምንም ብዬ ትንሽ ጎራረስኩና ኃይሎች ያሉበትን ቦታ ፈልገን ከእነርሱ ጋር ለማደር ተነሥተን ወጣን።

ከከተማው የአንድ ሰዓት መንገድ እንደተጓዘን አንድ ጋንታ አገኘን። የኃይል ስልሣ ስድስት ጋንታ ነበረች። ስንደርስ ምሽቱ ገፍቶ ከእኩለ ለሊት

አልቷል። ከጋንታዋ ጋር ለሊቱን አሳልፈን፤ በነጋታው ጠዋት ወደኃይል እምስት መቶ ሄጀ ከጋንታዬ ጋር ተቀላቀልኩ።

ጋንታ ሀያ ስድስት

ወደ ኃይል አምስት መቶ ተመልሼ ወደ ጋንታዬ በሄድኩ በማግሥቱ የኃይል የፖለቲካ ሐላፊ ሰሎሞን መጣና "ወደ ጎንደር ከምትሄደው ጋንታ ስለምትገባ፣ ትጥቅህን ለነበርክበት ጋንታ አስረክብ" አለኝና በእኔ ቦታ ለተመደበው ለሀገስ ማንጃስ አስረክብኩ። የግደይ ጋንታ ምክትል መሪ የነበረው ብርሃኑም በጋንታ መሪነት ተመድቦ ወደ ኃይል አርባ አምስት መሄድ ነበረበት። የኃይል አምስት መቶ ምክትል የፖለቲካ ሐላፊ የነበረው ከሠተ ደግሞ ወደ አሲምባ የሚሄድበት ጉዳይ ነበረው። እኔም ጋንታ ሀያ ስድስትን ለመቀላቀል አሲምባ መድረስ ነበረብኝ።

ስለዚህ ሦስታችንም ከኃይል አምስት መቶ ወጥተን አብረን ተጉዘን ከሁለት ቀናት በኋላ አሲምባ ደረስን። አሲምባ ሰንደርስ አመራሩ ዳህዋን ስለነበረ እኔ ወደ ዳህዋን ሄድኩ። የጋንታ ሀያ ስድስት አባላት ብዙዎቹ በውቅሮ ተልእኮ ተካፍለው ስለነበር ከልአሳ ላይ እየተሰባሰቡ እንደሆኑ ተገረኝ። የተሰባሰቡትንና የቀሩትንም ጨምሮ ይካቸው እንደመጣ ታዘዝኩና ከዳህዋን ወደ ከልአሳ ተጓዝኩ። ከልአሳ የጋንታ ምክትል መሪ አንተኅህንና እንዲሁም ከቡልጋሪያ መጥቶ ሠራዊቱን የተቀላቀለውን የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊውን ሸርሳዊን አገኝኋቸው። እነርሱም የሚጠብቁት እኔ ከኃይል አምስት መቶ አስከመጣ ነበርና ጥር 20 ቀን ከአዲሷ ጋንታ ሀያ ስድስት ጋር ተቀላቀልኩ።

ከሦስት ቀናት በኋላ ከልአሳ ሕክምና ከሚሰጥበት ጣቢያ ወደ አቦይ ምስግና ቤት ጌትነትን ለመጠየቅ ሄድኩ። ጌትነት እኔ የነበርኩበት የኃይል አምስት መቶ ኃይል መሪ ነበረ። እንዲሁም ከኃይል ሦስት ጋር ወደ ጎንደር ስንሄድ፣ ጌትነት ምክትል ኃይል መሪና እኔ የነበርኩበት ጋንታ መሪ ሆኖ እኔ ምክትሉ ነበርኩ። በውጊያ ላይ ቆስሎ ሕክምና ሲደረግለት ቢቆይም ህመሙ በጣም እንደጸናበት ስለሰማሁ ነበር ልጠይቀው የሄድኩት።

ከዳውሃን ወደ ከልአሳ ብቻዬን እንዳልሄድ ብዬ የእኔ ጋንታ አባል የሆነውን አዋሽ ኃይለ ማርያምን ይዤ ሄድኩ። አቦይ ምስግና ቤት ሄጀ ህመምተኞቹ መሐል ብፈልገው አጣሁት። 'የት ሄደ! ሞተ እንዴ?' ብዬ ስጠይቅ በሕይወት መኖሩን ተረዳሁ። ነገር ግን በጣም ስለደከመ ወደታችኛው ቤት እንደተዘዋረና ማንም ወደ እሱ እንዳይገባ መከልከሉን ነገሩኝ። ወደነበረበት ቤት ስሄድ ከልካይ የሚባል ነርስ ሲያስታምመው ደረስኩ። ከልካይን አላውቀውም ለመጀመሪያ ጊዜ ነበር ያየሁት። 'መግባት ከልካል ነው' አለኝ ከልካይ።

'ከእኔ ጋር አብሮ የነበረ ጓዴ ነው! አጠገቤ ሆኖ ነው የቆሰለው! ለምንድነው ለማየት የማልችለው?' ብዬ ሰቆጣ፣ ዝም አለ። እኔም አልፌው ገባሁ።

ወደተኛበት ፍራሽ ጠጋ ብዬ ጌትነትን ሳየው ሰውነቱ አልቆ በአጽም ቀርቷል። እርሱ መሆኑን የሚናገረው መልክ መልካም የፊቱ ገጽታ ብቻ ነበር። በግማሽ እንደሚሰቅ ሰው አፉ ከፊት ብሏል። ጎፈሬ የነበረ ጸጉሩ ተላጭቷል። ቁስሉ በጣም በርትቶበት ሊቋቋመው አልቻለም። በድንጋጤ ፈዝዤ እያየሁት የበፊቱ ጌትነት ፊቴ ላይ ድቅን ሲል ዓይኖቹ ዕንባ አቀረሩ። ያ ጥይት የማይፈራው ጀግናው ጌትነት! አስተዋይ! ረጋ ያለና በሳል የአመራር ችሎታ የነበረው ጌትነት! ከእባብና ከዘንዶ ጋር እየተራረጠ ድብብቆሽ መጫወት የሚወደው ጌትነት ታየኝ።

የማየው ጌትነት ደግሞ ኮስምኖ፣ ከሰውነት ጎዳና ወጥቶ በሰው እጅ እየተገላበጠ ለመሞት ደቂቃዎችን የሚቆጥር ጌትነትን ነበር። ግንባሩን ለመሳም ጎንበስ አልኩ፣ ከንፈሮቹ ግንባሩ ላይ ሲያርፉ የዕንባዬ ጡብታዎች የበሽተኛ ልብሱ ላይ ዱብ ዱብ አሉ፤ ከዚያም የሚተናነቀኝ ሲቃ ጥሶ ወጣና ሰቅስቅ ብዬ አለቀሰኩ።

ከልካይም ሁኔታዬን እንደተመለከተ 'ጓድ ማልቀስ አይፈቀድም!' ብሎ ለመኮሳተር እየሞከረ፣ ከንዴን ይዞ አስወጣኝ።

ያን ቀንና ሌሊት ጌትነት ዓይኔ አልጠፋ ብሎ ስለርሱ ሳስብና ስጩነት ውዬ አደርኩ። ጌትነት ወደ አሲምባ የመጣው ከአየር ወለድ ጓደኞቹ ጋር ነበር። በ1969 ዓ.ም. መጀመሪያ ላይ ጌትነት የኃይል ሦስት የኃይሌ ቀጭኑ ምክትልና በተጨማሪም እኔ የነበርኩበት ጋንታም መሪ ስለነበረ በቅርቡት አውቀዋለሁ። በአርባያ ውጊያ ላይ ብዙ ትርምስ ሲከሠት በጌትነት የምትመራው ቡድን እንድም ጓድ ሳይሠዋባት ግዴታዋን ፈጽማ ለመውጣት የቻለችው በጌትነት ብቃት ነበር።

ጌትነት ለተሠዉ ጓዶች ያዘንና ይተክዝ የነበረባቸውን ጊዜያት ለስታወሰኩና አሁን እርሱ ያለበትን ሁኔታ ሳስበው ሆዴን በላኝ። ምነው እንዲህ እየተሰቃዩ ከማየው እዚያው ውጊያ ላይ በተገላገለ ኖሮ! ብዬ አሰብኩ። ለጌትነት ያለኝ ትዝታ ብዙ ነው። እኔን ከድላይ ጋር የበለጠ እንድቀራረብ ያደረጉኝ አሱና የአቢሊዮ ነበሩ። ዛሬ የአቢሊዮ በሕይወት የለም፤ ጌትነትም ያለበት ሁኔታ ከመኖር አይቆጠርም። የአቢሊዮ ዳንግላት ላይ ተርፎ ውቅሮ ላይ ተሠዋ። ጌትነት ግን ዳንግላት ላይ እንደቆሰለ ታምሞ ቆይቶ አሁን ሕይወቱ መጨረሻ አፋፍ ላይ ነች። ከዚያ ከዳንግላት ጦርነት በኋላ ሕክምና ላይ እንዳለ ሰማሁ እንጂ ላየው ባለመቻሌ ቅር ተሰኝቼ ነበር። ዛሬ በዚህ አጋጣሚ ሳየው ደግሞ “ምነው ባላየሁት” አሰኝኝ። በጭራሽ የሚተርፍ አይመስልም፤ መትረፍ አይደለም አንድ ቀንም የሚያድር አይመስልም። በመጨረሻም ከሦስት ቀናት በኋላ ጥር 26 ቀን ከዚህ ዓለም በሞት ተለየ።

እንግዲህ የምወዳቸውን ጓዶቼን መሥዋዕትነት ነጥቆኛል፤ ዛሬ በሕይወት ብንኖርም ከድላይም ጋር ተለያይተናል፤ ነገ ለመገናኘትም ዋስትና የለንም፤ እንዲያውም የሚያመዝነው ተለያይተን መቅረታችን ነው። ልቤን ሐዘን አሰቃየው።

በማግስቱ የጋንታ ሀያ ስድስትን የጎንደር ጉዞ አስመልከቶ አፎ፤ አብደላ፤ ጸጋዬ ደብተራውና ጌዲዎን ሆነን ስብሰባ ተቀመጥን። ጌዲዎን ስለጋንታ ሀያ ስድስት ተልእኮና ስለምትሄደበት ቦታ ነገረን። ጋንታዋ የምትሄደው የፓርቲ ሰነዶች (ዶክመንቶች)፤ የክላሽን ጥይቶች እንዲሁም ከጀብህ እጃቸውን ሰጥተው የመጡ ዘጠኝ ሰዎችን ይዛ ጎንደር ለማድረስ ነው። ዘጠኙ ሰዎች በጎንደር አድርገው ከሀገር ውጪ የሚሸኙ ናቸው። በተጨማሪ በተለያዩ ምክንያቶች ወደ በጌምድር የተመደቡ ጓዶችም ስላሉ እነርሱም ከእኛ ጋር ወደ በጌምድር ይሄዳሉ። ስንቅና ትጥቅን በሚመለከት ደግሞ ለምለምናዳዊት እንደሚያደራጁልንና እኛም ተዘጋጅተን እንድንቆይ ተነገረን።

ከዚያም ጸጋዬ ጠራኝና የጋንታ ሀያ ስድስት አባላትን ዝርዝር ሰጠኝ። ሳየው የእያንዳንዱ አባል የፖለቲካ ሐላፊነትና የአባልነት ዝርዝር አለው። ስለእያንዳንዱ አባል ዝርዝር የፖለቲካ ድርሻ ሳይቀር የሚያትተውን ሰነድ ሳነብ ደነገጥኩኝ። ወደ ጸጋዬ ደብተራው ሄጄ “ይሄ መረጃ ለፖለቲካ ሐላፊ የሚሰጥ ነው፤ ለኔ የሰጠኸኝ ተሳስተህ ነው?” አልኩት። እኔ እንደዚህ ማለቴ በአሠራራችን እኔ የሠራዊት አባል እንጂ የፓርቲ አባል ስላልሆንኩ፤ የፓርቲ አባላትን ማወቅ ስለሌለብኝ ነበር። እርሱ ግን “ይሁን አውቄ ነው የሰጠሁህ። ግዴላም አንተ ያዘውና ለሸርሳዊ ትስጠዋለህ” አለ።

አብደላም ከእኛ ጋር የተሰበሰበበት ምክንያት፤ ለየት ያለ ተልእኮ ተሰጥቶት አብሮን ስለሚሄድ መሆኑን ጸጋዬ ከሰብሰባው በኋላ ነገረኝ። “አብደላ ለየት ያለ የፓርቲ ተልእኮ አለው፤ መንገዱንም በደንብ ያውቃል፤ የፓርቲ ግንኙነትም ስለነበረው በመንገድ የሚረዷችሁን ሰዎችም ሊያገኝ ይችላልና ከእናንተ ጋር እንዲሄድ የተደረገውም በዚህ ምክንያት ነው” አለኝ። አብደላ ከኃይል ሦስት ጋር ወደ በጌምድር ስንሄድ ከእኔ ጋር በፊታውራሪ ጣሰው የተነሣ የተጣለውና የፖለቲካ ጉዳይ ሀላፊዬ የነበረው ነው።

"አሁን ግን አንተን ጦርተን ያነጋገርንህ፤ እስከአሁን ድረስ አንዳንድ ድክመቶች ነበሩብህ። የፓርቲ አባል ያልሆንከው በእነዚህ ድክመቶችህ ምክንያት ነበረ። ከአሁን በኋላ ግን በፓርቲ አባልነት እንድትመለመል ተወስኗል እና በጌምድር ከመድረስህ በፊት የፓርቲ አባል ትሆናለህ።

"በመጀመሪያ በተሰጠህ ምድብ ወደበለሳ ከሚሄዱት ጓዶች ጋር ወደዚያው ትሄዳለህ። አንተ በለሳን ታውቀዋለህ እንዲሁም ከበለሳ ወደሌላ አዳዲስ ቦታዎችም ለመሄድ ይታስባል። ምናልባት ከገበሬዎች ጋር ጦርነት ሊያጋጥም ስለሚችል አንተ ያለህ ልምድ እንደሚጠቅም ስለታመነበት ነው። በለሳን ዋና የጦር ሰፈር ለማድረግ ስለታሰበ ነው ለዚህ ተልእኮ የፈለግንህ" አለኝ።

ጸጋዬ ደብተራውን በጣም ስለምወደው "አሁን ገንደር ከሄድኩ ላንገናኝ እንችላለንና አንተን ማስታወሻ የሚሆነኝ አንድ ነገር ሰጠኝ" አልኩት። እሱም ሳቅ አለና ትንሽ ካሰበ በኋላ "እንካ ጠመንጃዬን ልቀይርህና ማስታወሻ ይሆንህል" ብሎ ሰጠኝ። የእርሱን ወስጄ የእኔን ሰጠሁትና ተቃቅፈን ተሳሳምን። ሁለቱም የክላሽን ኮቭ ጠመንጃዎች ነበሩ፤ ምንም ልዩነት የላቸውም። ቢያንስ አንዳንዴ ጠመንጃዬን ሳይ ግን እሱን ያስታውሰኛል ብዬ በጣም ደስ አለኝ።

ጋንታ ሀያ ስድስት ከከልአሳ ዳህዋን መጥታ አመራሩን ለመጠበቅ እነርሱ ካሉበት ቤት ፊት ለፊት እንድትሰፍር ተደርጋለች። ከትንሽ ቀናት በኋላ በወርቁ የምትመራው ኃይል ወደ ከልአሳ መጣች። ወርቁ የውቅሮ ውጊያ ጠቅላይ መሪ የነበረ ነው። ከልአሳና ዳውሃን የሚለያዩት በመካከላቸው በሚያልፍ ወንዝ ነው። ከወንዙ በስተሰሜን በኩል ከልአሳ ሲሆን፤ በስተደቡብ ያለው ደግሞ ዳህዋን ነው። ስንቅና ትጥቅን በሚመለከት ከለምለም ጋር ተነጋገሩ ተብዬ ስለነበር ከዳህዋን ወደ ከልአሳ ሄድኩ። ከልአሳ እያለሁ ከአመራር አባሎች በአንዱ "ስለውቅሮ ውጊያ ሂሰና ግለሂስ ይደረጋልና እንተም ውጊያው ላይ ስለነበርክ ስብሰባው ላይ መካፈል አለብህ" ተብዬ ወደ ስብሰባው ቦታ ሄድኩ።

ስብሰባው የተደረገው ከልአሳ ከአቦይ ገብራይ ቤት ፊት ለፊት በሚገኘው ትልቅ ቤት ውስጥ ነበር። ስብሰባውን የመሩት የአመራር አባሎች፤ አበጅ፤ ዳዊት ስዩምና ኃይም ነበሩ። በውጊያው ላይ በወገንም በጠላትም በኩል የነበሩት ጠንካራ ጎኖች ተዘረዘሩ። ወደ መጨረሻ እካባቢ የውጊያው ጠቅላይ ዋና መሪ ወርቁ መናገር ጀመረና በውጊያው ቅር እንደተሰኘ ተናገረ።

ወርቁ ምን ለማለት እንደፈለገ አልገባኝም። ጦርነቱ በጣም አስከፊ ነበር። ወደጦር ሰፈር በቀጥታ እንዲገቡ ከተመደቡት ጓዶች ወደ ኋላ ያፈገፈገ አልነበረም። ሁላችንም ፊት ለፊት ካለው እስከ ጦር ካምፑ ግንብ እፍንጫ ድረስ ደርሰናል። የተሰውት ጓዶች በሙሉ በደፈጣ ላይ ከእኛው ጋር ሆነው ነበር የወደቁት። የሞቱት ሞቱ የቆሰሉት ቆሰሉ፤ የቀረነው ደግሞ ደፈጣችንን ይዞን ያለምንም ፍርሀት እስከመጨረሻ፤ እስኪነጋ ድረስ ስንከላከል ቆይተናል። የጠላት ኃይሉ ከጦር ሰፈሩ ወጥቶ ለማጥቃት ብዙ ሙከራ ቢያደርግም በተኩስ ፋታ ሳንሰጣቸው ገትረን ስላስጨነቅናቸው ማጥቃት ሳይችሉ ቀርተዋል። ከጦር ሰፈሩ ሊወጡ ቢችሉ ኖሮ፤ እኛን ጨርሰው ወይም አሳደው ከተማ የገባውንም ሠራዊት ይፈጁት ነበር።

እንደ ኃይል መሪና እንደ አጠቃላይ አዋጊ የነበረውን ተኩስ አይቶታል። በመጨረሻም ራሱ ወርቁ አፈግፍጉ የሚል ትእዛዝ ሰጠ ከተባለ በኋላ ነበር መመለስ የጀመርነው። እስኪነጋና የቆሰሉና የተሰውት ጓዶች እስከሬን በጠቅላላው እስኪወጣ ድረስ ጠላትን ሳናነቃንቅ ተዋግተናል።

በዚህ አነጋገሩ ብዙዎቻችን ቅር አለን። ቅር መሰኘቴን ሲመለከቱ ሐሳቤን እንዳቀርብ ተጠይቄ ነበረ። ምንም ሐሳብ አለሰጠሁም፤ አውነቱን ለመናገር ቢፈልግ የወገንና የጠላት ኃይል ጠንካራና ደካማ ጎን ሲዘረዘር ጠላት ተዘጋጅቶ እየጠበቀን እንደነበረ መነገር ነበረበት። መቼም ረድአይ ለአኛ “ምስጢር ነው” ያለንን ጉዳይ ለአመራሩና ለጠቅላይ የውጊያው ዋና መሪም የሚደብቀው ምስጢር ይሆናል ተብሎ አይገመትም። ስለዚህ ትክክል ያልሆነና ድብብቆሽ ያለበት ነገር እንደነበረ ስለተሰማኝ መናገር አስፈላጊ ሆኖ አልታየኝም። ብናገርም ረድአይ፤ “ምስጢር ነው” ያለንን ነገር እዚያ መናገር እንደማልችል አውቃለሁ። እነኚህ ዝም አልኩ።

ጥይት እንደዝናብ እየወረደብን፤ ተዘጋጅቶ ከሚጠብቀንና በሰው ቁጥር፤ በመሣሪያ ዓይነትና ብዛት፤ ከአኛ ከሚበልጥ ኃይል ጋር ተጋፍጥን ሳናልቅ መመለሳችን ራሱ ተአምር ነበር። ለሦስት መቶ የጠላት ወታደሮች በጠቅላላው የተመደብነው እንድ ኃይል ማለትም በቁጥር ሀምሳ ወይም ስልሣ ብቻ ብንሆን ነበር። የተቀሩት ኃይሎች ወደ ከተማ የተላኩትና በሁለት አቅጣጫ ያሉ መንገዶችን ዘግተው የሚይዙ ነበሩ።

ወደጦር ካምፕ እንድንገባ ከተመደብነው ውስጥ ደግሞ በተለይ እኔ የነበርኩበት መካከለኛው ቡድን፤ ከሁሉም የበለጠ ለጦር ካምፑ ቅርብ ነበርን። በጣም ከመቅረባችን የተነሳ መጀመሪያ ላይ ንግግራቸውና ጨዋታቸውን ሁሉ ይሰማን ነበር። ከዚህ የበለጠ ሁሉ ለመቅረብ ሞክረን ተኩስ ስለተከፈተ አልቻልንም። ግን እስከመጨረሻው ድረስ ጥይት

እንደዝናብ ቢያወርዱብንም ቦታችንን ሳንለቅ ነበር የተዋጋነው። እናም ወርቁን ቅር ያሰኘው ምን እንደነበረ አልገባኝም። ወርቁ በጣም የማደንቀው አዋጊና ተዋጊ ነበር፤ በዚያ ቀን የተናገረው ግን የሆነ የማላውቀው ምክንያት አሳስቶት ይሆናል ብዬ እንዳሰብ አድርገኛል። ምናልባትም ጠላት አስቀድሞ መምጣታችንን ማወቁን ረዳሊ ላይነግረው ይችላል ብዬ ገመትኩ።

ጋንታ ሀያ ስድስት ከዛሬ ነገ በጌምደር ትሄዳለች ተብለን እየጠበቅን እያለን ካለንበት ቦታ በቅርበት ባለው በሰበያ አካባቢ በወያኔና በሠራዊታችን መካከል ጦርነት መጀመሩን ሰማን። ጦርነት እንደተጀመረ ያወቅነው አንድ የሌሊት ዋርዲያ ቀስቅሶን የከባድ መሣሪያ ተኩስ እንደሚሰማ ሲነግረን ነበር። ተኩሱን ስንሰማ አዲ አውሊዕ ይሆናል ብለን አሰብን፤ ብዙ ጊዜ የደርግ ጦር በዚያ አካባቢ ሲመጣ ስለሚተኮስ እንደዚያው መሰሉን ነበር። ከግማሽ ሰአት በኋላ ግን የተኩሱ ድምፅ እየቀረበ የከባድ መሣሪያዎች ብቻ ሳይሆን የቀላል መሣሪያዎችም ድምፅ መሰማት ጀመረ። “ተኩሱ ወደዚህ እየቀረበ ነው፤ ምንድነው?” እየተባባልን መጠያየቅ ጀመርን።

ረፋዱ ላይ አንድ ጓድ በፈረስ እየጋለበ መጥቶ ጦርነቱ ሰበየ ላይ በወያኔ መጀመሩንና እየተካሄደ መሆኑን ለመሪዎቻችን ነገረ። በጦርነቱ መጀመር መሪዎች አልተደሰቱም፤ አላስፈላጊ ደም መፋሰስ እንዳይደርስ ከፍተኛ ፍላጎት ነበራቸው። በዚህ ሁኔታ ላይ እንደነበርን በግምት ከአንድ ሰዓት በኋላ ደግሞ ጦርነቱ ቦታ ላይ ከነበሩት ወያኔዎች ደብዳቤ የያዘ አንድ ገበሬ ዳህዋን ደረሰ። መሪዎቹ ከነበሩበት ቤት ወጣ ገባ እያልኩ ስለነበረ ገበሬው ያመጣውን ደብዳቤ ይዘት ለመረዳት ችያለሁ። ወያኔዎቹ በዛን ወቅት ጦርነቱን ለማካሄድ የማይፈልጉ መሆናቸውንና በሁለቱም ወገን የሚደርሰውን ጉዳት ለመቀነስ በጦርነቱ ግንባር ላሉት የሠራዊት አባላት ጦርነቱን እንዲያቆሙ መመሪያ እንዲሰጥ የሚጠይቅ ነበረ። መሪዎቹም ሠራዊቱ ጦርነቱን አቁሞ እንዲያፈገፍግ ተእዛዝ አስተላለፉ። ጦርነቱ የተካሄደው ለእኛ ቤዝ ቅርብ የሆነ ቦታ ላይ ስለነበረ የእኛ ሠራዊት የወያኔን ጦር በቀላሉ መከበብና ማጥቃት እንደሚችል ይታወቃል። ሆኖም ጦርነቱን ለማካሄድ በሁለቱም በኩል ፍላጎት ስላልነበረ ከሰዓት በኋላ ላይ ጦርነቱ ቆመ። በዚያም መሠረት የወያኔ ጦር ወደ ደቡብ ሲያፈገፍግ የእኛ ደግሞ ወደ ምሥራቅ አፈገፈገ። በዚያ ጊዜ አመራሩ ተነጋግሮ ዳዊትና ፀሐዬ ወደ ሰበያ ሄዱ። ጦርነቱ ያልታሰበ

ስለነበር እኛም ለከባድ ጥበቃ እንድንሰማራ ታዘዝንና የጎንደሩ ጉዞ በዚያም ሳምንት ሳይላካ ቀረ።

እኔ የምመራት ጋንታ ሃያ ስድስት ዳህዋን ውስጥ ስለነበረች በየትኛውም ደቂቃ ትእዛዝ ለመቀበል ዝግጁ ነበርን። በሚቀጥለው ቀን የእኛ ኃይል አይጋ ውስጥ የምትገኘውን ትንሽ የወያኔ ቤዝ በቁጥጥር ስር ማዋሉ ተሰማ። ያ የወያኔ የጦር ቤዝ እንዲያዝ የተደረገው ለእኛ በጣም ቅርብ ስለነበረ ቦታውን ለመቆጣጠር ሲባል ነበር። የነበሩት ጥቂት የወያኔ ጦር አባላት ወዲያውኑ በማፈግፈጋቸው ምንም ዓይነት ጉዳት አልደረሰም። ከዚያ በኋላ ሁኔታዎች ከቁጥጥር ውጭ ሆነው ከወያኔ ጋር የነበረው ጦርነት ወደ ነበሉት ተዛመተ።

ከዘጠኝ ቀናት በኋላ ደግሞ ነበሉት ላይ በኃይል ሰባ አራት እና በወያኔ መካከል ሌላ ጦርነት ተጀመረ። የኃይል አባላቱ ሰበየ ላይ ስለተካሄደው ጦርነት ምንም መረጃ አልነበራቸውም። ከኃይሏ ሦስቱ ጋንታዎች አንዷ ተከባ አራት አባላት ብቻ ሲወጡ ሌሎቹ በዚያው ቀን። ሁለቱ ጋንታዎች ግን እስከሚመለሱ ድረስ ደኅና ምሽግ ይዘው ሲከላከሉ ዋሉና በመጨረሻ ተመልሰው መጡ። ጦርነቱ ነበሉት ላይ አላቆመም ወደ ብዙትና አጋሜም ቀጥሎ ነበር።

ጋንታ ሀያ ስድስት ዳውሃን እያለች፤ ከአንጃ ችግር ጋር በተያያዘ እዚህም እዚያም ጎልቶ የወጣ ችግር ይታይ ነበረ። የታሰሩ ጓዶች ነበሩ፤ በጋንታ ሀያ ስድስት ስር ሁለት አስረኞች ነበሩ። ሌሎች ሁለት ደግሞ በዓይነ ቁራኛ የሚጠበቁ ነበሩ። ከእነርሱም አንደኛው ታዬ የሚባል ነበረ። ቀን ቀን እንደ አመራር አባል ተሰብስቦ ይውላል፤ ማታ ማታ ግን ለብቻው ያድራል። በዓይነ ቁራኛ እንድንጠብቀውና ከእርሱ የሚገናኙ ሰዎችን ማሳወቅ እንዳለብን ከአመራሩ ተነግሮኛል። እርሱ ግን እንደምከታተለው አያውቅም፤ ወደ እርሱ የሚሄድ ሰው ሁሉ፤ ማንን ፈልጎ እንደገባ? ማን እንደጠራው? ጭምር እያጣራን ሪፖርት እንድናደርግ ታዘን ነበር። ለምን

ቀን ከአነርሱ ጋር ተሰብስቦ እንደሚውል ግን አላውቅም፤ ብቻ ለተወሰነ ጊዜ ይሄ ሥራ የኔ ድርሻ ሆኖ ነበረ። ከተወሰኑ ቀናት በኋላ ከእኛ ጋር ሄደ፤ የት እንደሄደ ግን አላውቅም። ታዩ በጣም ረዥም ጸጉረ ሎሜ ጥቁር ህንድ የሚመስል ነበረ።

ሁለተኛው አስረኛ ደግሞ በአንጃ ተጠርጥሮ ለብቻው እንዲቀመጥ ተደርጎ እኛ ምግብ እንድንሰጠው ታዘን እንሰጠው ነበረ። አንድ ቀን ከአዳል ጋር ሰናወራ 'ይሄ እኮ ወንድሜ ነው' ብሎ ነገረኝ። በጣም ደንገጥኩና 'አዳል! ምንድነው የምትለው? እውነትህን ነው እንዴ?' ስለው።

'አዎ እውነቱን ነው። ወንድሜ ነው' አለኝ።

'የአንተ ወንድም ከሆነ ታዲያ በዓይነ ቁራኛ ይሚጠበቀው ምን አድርጎ ነው?'

'ከተማ እያለ፤ አንጃ ተብሎ ስለተጠረጠረ 'የፈለጋችሁትን አድርጉኝ እንጂ! እኔ ግን አንጃ አይደለሁም' ብሎ አራሱ ነው የመጣው። አስከሚያጣሩ ድረስ ነው እንጂ አንጃ አይደለም' አለኝ።

በጣም ያሳዝናል በአባትም በእናትም ወንድሜ ነው ሲለኝ በጣም ገርሞኝ 'ምን ዓይነት ነገር መጣ?' እያልኩ አስብ ነበር። ሆኖም ከትንሽ ቀናት በኋላ ወጣና ወደ ወታደራዊ ሥልጠና ገብቶ ሠራዊቱን እንዲቀላቀል ተደረገ። እንዲህ ዓይነት ነገሮች ሁኔታዎች ወደ መጥፎ አቅጣጫ እየሄዱ መሆናቸውን በደንብ ያመለክቱ ነበረ።

ለምሳሌ ገረይና ኃይለ ማሪያም ከሠራዊት ከድተው እዚያው አዲ አሮብ ውስጥ ለብቻቸው ሸፍተው ነበር። የዚያው አካባቢ ተወላጅ ስለነበሩ የአዲ አሮብ

ሕዝብ አሳልፎ እንደማይሰጣቸው የታወቀ ነው። በምን እንዳኮረፉ ባላውቅም፤ ከፀሐዬ ጋር ውስጥ ለውስጥ ይገኛኝ ነበርና ተነጋግረውና ተማምነው እንደገና ወደ ድርጅቱ ተመለሱ። "ፎርማሊቲ ስለሆነ ተነጋግራችሁ ነገ ይመለስላችኋል" ብላችሁ ብረታቸውን እስመርዷቸው አሉን። ሲመጡ እኔና አበጀ ብረታቸውን እንዲያወርዱ አደረግናቸውና በማግስቱ ተመልሶ ተሰጣቸው። አንዳንዶቹን ለመመለስ ቢታገሉም፤ ከሠራዊቱ የሚከዱ አባላት ቁጥር እየጨመረ ሄደ። በሌላ በኩል ደግሞ ከሕዋሐት ጋር የሚደረጉ ጦርነቶችም እየተባባሱ ሄደዋል።

ለሁለተኛ ጊዜ ለመሄድ ተዘጋጁ ተብለን ተዘጋጅተን እየጠበቅን እያለ ዘውዴ መጣ። ዘውዴ የኃይል አሥራ አራት መሪ የነበረ የአየር ወለድ አባል ነበረ። እኔ፤ ዘውዴና አመራሮቹ በየትኛው መንገድ እንደምንሄድ ለመምረጥ ተቀመጥንና ተወያየን። ከዚያም በብዙት በኩል እንድንሄድ ተወሰነ። ነገር ግን ከወያኔዎች ጋር ጦርነት ስለነበረ፤ ሁለት ኃይሎች እስከተወሰነ ርቀት እንዲሸኙን ሆነ። ከዚያም መጀመሪያ ከኃይል አሥራ አራት እኛን ለመውሰድ አንድ ጋንታ ስለምትመጣ እንድንጠብቅ ተነገረን።

የተባለችውን ጋንታ በመጠበቅ ላይ እያለን ደግሞ ሌላ ችግር ተከሠተ። በመረጃ ከፍል ይሠራ የነበረው ኪዳነ ኪሮስን ሳገኘው 'ከየት መጣህ?' አልኩት።

'አልሰማችሁም እንዴ?' አለኝ

'ምኑን?' አልኩት

'የብዙትን ወሬ አልሰማችሁም?'

'ምንም አልሰማንም'

'ብዙት ላይ እኮ ተደበደብን'

“መቼ?”

“ዛሬ የመጣሁት እኮ፤ እዚያ አድራገው። ህያ አራት ሰዓት ሙሉ ጦርነት ላይ ነበርን። አሁንም ከዚያ አምልጬ ነው የመጣሁት። እና ይሄ ሁሉ ሲሆን አመራሮች አላወቁም ማለት ነው!”

“አዎ፤ አላወቁም። በል ግባና ንገራቸው አልኩትና ሊነግራቸው ሄደ።

በአንድ በኩል የአንጃ ችግር የሚባለው ከመፈታት ይልቅ በአባላት ላይ የፈጠረው ውጥረትና አለመተማመን ተባባሰ። በሌላ በኩል አመራሩ ከሕወሐት ጋር የነበረውን ችግር በሰላም አልፈታውም ወይም የመከላከልም ሆነ ሌላ አማራጭ መፍትሔ አላደረገላቸውም። የአመራሩ አባላት ከወያኔ ጋር ደም ባንፋሰስና ቢቀዘቅዝ ጥሩ ነበር፤ ሲሉ ብቻ ነው የሚሰሙት። በሁለቱ ድርጅቶች መካከል የነበረው ግንኙነት ከቀን ወደቀን እየተበላሸ መሄዱ ለሁሉም ግልጽ ነበር። ሊያስከትል የሚችለውን መዘዝም መግመት አስቸጋሪ አይደለም፤ ሆኖም አመራሩ ሁኔታውን በማጤን ምንም ዓይነት ርምጃ አልወሰደም። ሠራዊቱ ቦታውን አስቀድሞ እንዲለቅ አለያም አራሱን እንዲከላከል ከመሪዎቹ መመርያ አልተሰጠውም። አመራሩ ለምን ችላ እንዳለ ግራ የሚያጋባ ነበረ። በመሆኑም በውጪም በውስጥም ባልተፈቱ ሁለት ትልልቅ ችግሮች ስለተተበተበ የሠራዊቱ አምነት እየተሸረሸረ ሄደ ተስፋ መቁረጥ ነገሠ። ሠራዊቱ በአመራሩ ላይ የነበረው አምነት እየተሸረሸረ ሄደ። በቅርብ የሚተዋወቁና የሚተማመኑ አባላት ሲገናኙ የሚማከሩት ስለመከዳት እንደሆነ ያስታውቅ ነበር። እኔም በቅርብ የማውቃቸው ጓደኞቼን ባገኘሁ ቁጥር ከበፊቱ በበለጠ ሁኔታ፤ አብረን እንጥፋ የሚሉ ወይም ሠራዊቱን ትቼ እንድወጣ በራሴ እንድወስን የሚመክሩኝ እየበዙ ሄዱ።

ኤልያስ አንድ ቀን መጣና “ምን ታደርጋለህ?” አለኝ።

“ምነው?” አልኩት።

“ድርጅቱ ፈርሷል፤ ድርም ነግረንሃል፤ ፓርቲው ቀድሞም ፈርሷል። አሁን ደግሞ ሠራዊቱ እየፈረሰ ነው። እዚህ እንተ የእነርሱ አሸከር ነህ እየተባልክ ትታማለህ። ከዚህ ቦታ ውጣና አብረን እንሂድ” አለኝ።

“እኔ ለመሄድ ዝግጁ አይደለሁም። እንዴት ዝም ብዬ ተነሥቼ እሄዳለሁ? እንደምታውቀው ግን የአንተን ምስጢር አጠብቅልሁለሁ” አልኩት።

ቀስ ብሎ ተነሣና ሄደ። ብዙም አልቆየም ከዓለም መስፍን ጋር ሆነው ለብቻቸው ሸፈቱ ተባለ። ሁለቱም የመረጃ ክፍል አባላት የነበሩ ናቸው።

ከኤልያስ በኋላ ብርሃነ ዓባይም አነጋግሮኝ ነበር። በል እንዳያሳስቱህ ተጠንቀቅ አለኝ። ሌላ ፍጹም የማልረሳው ጋንታ ህያ ስድስትን ለመውሰድ ወደ ከልአሳ እንደሄድኩ ኃይል አምስት መቶ ከልአሳ መጥታ በነበረ ጊዜ ያጋጠመኝን ነው። ያን ጊዜ ኃይል መሪም አልነበራትም የአቢሊዮ ከተሠዋ በኋላ ፍሰሕ ገብራይ ኃይሏን እንዲመራ ተጠይቆ እንቢ ብሎ ተቀምጧል። መስፍን ኃይል መሪ ተደረገ። መስፍን ብቃት ያለው ኃይል መሪ ነበረ። ከነበሩ ጓደኞች ሁሉ በመትረየስ አተኳኮስ ይታወቃል። ሲተኩሱ ድምፁን እንደ መዝቃ ይቃኙ ከነበሩ ሰዎች በጣም የሚታወቁት መስፍን፤ ቢራራና ግደይ ጨጓር ነበሩ። ተኩሱን ስንሰማ ሁላችንም የማን እንደሆነ በዜማው ብቻ እንለየው ነበር።

ኃይል አምስት መቶ እያለሁኝ ሊበን የጋንታ አምስት መቶ ስድስት የፖለቲካ ሐላፊ፤ ብርሃኑ ደቦጭ ደግሞ የሊበን ምክትል የፖለቲካ ሐላፊ ነበር። በጣም የምንግባባና የምንዋደድ ነበርን። ታዲያ ኃይል አምስት መቶ ወደ ከልአሳ መጥታ በነበረ ጊዜ ብርሃኑ ደቦጭ አገኘኝና “አንድ ጊዜ ላነጋግርህ አልፈጋለሁ” አለኝ። ብርሀኑ ደቦጭ ኃይል አምስት መቶ ስድስት እያለን የእኔ ጋንታ ምክትል

የፖለቲካ ሀላፊም የነበረ ነው። 'እንግዲህ አማካኝነት አይኖርም' አለች።

'ምነው?' የኔ ጥያቄ ነበረ።

'አሁን እንግዲህ እንደምታየው ድርጅቱ የተሳሳተ መስመር ይዟል። እንጂ ግራንጃ እያለ ጓዶችን በመደዳ አስሯል። አሁንም ገና ለማሰር እየተዘጋጀ ነው። ይሄን እኔ እላምንበትም፤ ትክክል አይደለም። ድርጅቱ ስሕተት አለው ብሎ ስሕተቱን የጠቀመ ሁሉ እንጂ እየተባለ ነው። ስለዚህ አንተ ያለህን የወታደራዊ ችሎታና የትግል ፍቅር ለዚህ ድርጅት ሳይሆን ለሚመጣው ሀቀኛ የላብ አደር ፓርቲ፤ ሕዝቡን ለሚወክል፤ ሕዝቡን ሊመራ ለሚችል ድርጅት ማድረግ አለብህ እንጂ፤ ለዚህ ድርጅት መሥዋዕትነት እንድትከፍል አልፈልግም' አለች። 'ስለዚህ እኔና አንተ ምናልባት ላንገናኝ እንችላለንና ይኼን ግን ልነግርህ አልፈጋለሁ' አለች።

'እሺ እኔም አስብበታለሁ' አልኩትና ተቃቅፍን ተሳስመን ተሰነባበትን። ከብርሃኑ ጋር እንደተለያየን እኔም ወደ ጋንታዬ ተመለስኩ። በማግስቱ ብርሃኑ ደቡቅና ሊበን ተያይዘው ከሰግላት ጠፍተው አዲግራት ለሚገኘው የደርግ ጦር አጃቸውን መስጠታቸውን ሰማሁ። ጋይል አምስት መቶ አብርን የነበረው ጎይቶም መጥፋታቸውን ሊናግር ረፋድ ላይ ወደ አመራሩ ሲመጣ ከእኔ ጋር ተገናኝንና ለእኔም ነገረች።

'የፖለቲካ ጉዳይ ሐላፊና ምክትሉ፤ ሊበንና ብርሃኑ ሌሊት ጠፍተው ወደ አዲግራት ሳይሄዱ አይቀሩም። ምክንያቱም አቅጣጫቸው ወደ እዚያ በኩል ነበረ። ተከታትለናቸው ነበር፤ ሆኖም ልንደርስባቸው አልቻልንም' አለች።

'በል እንግዲህ አንተ ራስህ ሄደህ ንገራቸው' አልኩትና ሄዶ ነገራቸው።

እኔ ብዙ ጊዜ ነበር የምወቀሰው። 'አሁን ደግሞ ከልላሳ ከብርሃኑ ጋር መነጋገሪያ ያየ ሰው ካለ' እያልኩኝ በጣም ነበር ተጨንቄ ያደርኩት። ብርሃኑ

በጣም የማምነው ሰው ነበር፤ ሁለቱም ጥሩ ጓዳዊ ፍቅር ነበራቸው። በተለይ እኛ ጋይል አምስት መቶ ከአንዳንድ ጓዶች ጋር በነበረን ቅራኔ እኔን በደንብ ነበር የሚያበረታቱኝ።

በዚያው ሰዓት በአንዱ ቀን ዳህዋን እያለሁ አንድ ድንደተኛ ነገር አጋጠመን። አንድ ቀን ጸጋዬ ደብተራው መጣና “ጸሎተና ደጀኔ ወደ ወንዝ ልብስ ለማጣብ ሄደዋልና ዋርዲያ ቦታውን እንዲያይ አድርግ” አለኝ።

“አሺ” አልኩት። ቦታውን ሁልጊዜ ሁለት ዘቦች ከላይና ከታች አቁመን የምንቆጣጠረው ቦታ ነበረ። እንደገና ደግሞ ትንሽ ቆየት ብሎ ተመልሶ መጣና “እኔና ዳዊት እናንተ ከሄዳችሁ ብለን ቤት ለመቀየር እየሰጠን ነው። ስለዚህ አሁን ከፊታችን ባለው ጋራ ላይ የሚገኘውን ቤት አይተን ለመመለስ ልንሄድ ነውና ጥበቃዎች እንዲከተሉን አድርግልን” አለኝና ሄደ።

በዚህ መካከል፣ ከቀኑ አሥር ሰዓት አካባቢ ሲሆን ከወንዙ አቅጣጫ በማከታተል የሁለት አውቶማቲክ መሣሪያ ድምፅ ሰማሁ። ወደ ወንዙ በኩል ርጠን ወጣንና ተኩሱ ይቀጥላል ብለን ብንጠብቅ አልቀጠለንም። ጋንታችን የሰው ብዛት ከሌሎች ጋንታዎች በላይ ነበረችና በሦስት በአራት ተከፋፍለው ቦታ እንደያዙ፣ እኔ ተኩሱ ወደነበረበት ወደ ወንዙ አቅጣጫ አንድ ስድስት ዓይኖች ይገኙ ሄድኩ። ስደርስ ጸጋዬ ደብተራው ከወንዝ እየወጣ ሽጉጥ ወደ ሰማይ ሲተኩስ አየሁት። በጣም ስለምወደው እየሳደዱት ስለመሰለኝ በድንጋጤ ከያዝኩት ከላለ ወጥቼአርሱን ለማዳን እየሮጥኩ ወደ ነበረበት ሄድኩ።

ጸጋዬ ደብተራውን ሳየው እነጸሎተም እዚያው ነበሩና የሆነ ሰው እነርሱን ገድሏል ብየ አስብኩ። መጀመሪያ ዳዊት ከጸጋዬ ደብተራው ጋር ነበረ። አሁን ጸጋዬ ደብተራውን ብቻውን ሳየው ምንክልባት ዳዊትም ተገድሎ ጸጋዬ ደብተራውን እየሳደዱት ይሆናል ብቻውን የሆነው ብዬ፤ “ጸጋዬን የሚከተል ሰው ካያችሁ አነጣጥራችሁ ምቹ” ብዬ ትእዛዝ ሰጠሁ። ከዚያም ጸጋዬ ደብተራው ወደ ነበረበት ወደታች ወረድኩና ምን እንደተፈጠረ ስጠይቀው “ደጀኔ ጸሎተን ገደለው፣ እኛ ደግሞ ደጀኔን ገደልንው” አለኝ።

በሩጫ ወደ ወንዙ ሄጄ ስመለከት፣ ደጀኔ ከግራ አይኑ በታች አፍንጫው ላይ ተመትቶ ሞቷል። ጸሎተ ደግሞ የግራ ደረቱ ላይ ነው ተመትቶ የወደቀው። ጸሎተ-አጠር ያለ በጣም ቀይና ጢማም ነበረ። አጠገቡ ዳዊት ቆሞ “ወንድሜ! ወንድሜ! ዓይ! ዓይ!” እያለ እየጮሽ ያለቅሳል። እኔ ስደርስ ጸሎተ ነፍሱ አልወጣችም ነበርና ተሸከመን ከፀሐይ ወደ ጥላ ወሰድነው። ትንሽ ቆይቶ የሆነ ነገር ለመናገር ሞከረ። መናገር አቃተውና ወዲያው ስሩ ተገታትሮ ምንም ቃል ሳያወጣ በዛው ሕይወቱ አለፈች።

ከእኔ በኋላ ተከትሎ የደረሰው አበጀ ነበረ። ከዚያም በቅርብ ያሉ ገበሬዎች ሰምተው መጡ። ገበሬዎቹ ሬሳውን ገዙት። ነጠላ አልነበረውምና የእኔን ነጠላ አውጥቼ ሰጠኋቸውና ገንዘው ይዘውት ሄዱ።

የጸሎተና የዳዊት ጠመንጃዎች እንደተከሰባቸው አሸተትንና አወቅን። ከልላሳ ሕክምና ላይ የነበሩ ዓይኖች የጸሎተን መሞት እንዳወቁ መጡ። እነ አምዴም አለቀሱ። ጸጋዬ ደብተራው መጣና “ወደዘርኡ ከህሽን ሰዎች ልከን ጸሎተ መሞቱን እንድንገባር ሁለት ዓይኖች ሰጠኝ” አለኝ። ሁለት ዓይኖች መደብኩለት። እንደገና ቆየት ብሎ ሐሳቡን ቀየረና “አንተ ራስህ ሂድና ገዢው አለኝ።

አንተነህን ጠራሁትና እኔ ከአንድ ሰው ጋር ለዘርኡ ከህሽን የጸሎተን መሞት ለመገንር ወደሚኖርበት ወደ ዶክተር ተስፋዬ ደበሳይ ቤተሰቦች ቤት ልሄድ እንደሆነና እርሱ የቦታውን ጸጥታ እንዲቆጣጠር ነግሬው ተነሣሁ። ወዲያው ግን ለምለም እየሮጠች መጣችና “ቦታ አማኑኤል እዚሁ ቆይራሴ ሄጄ እነግረዋለሁ” አለችና ሄደች።
